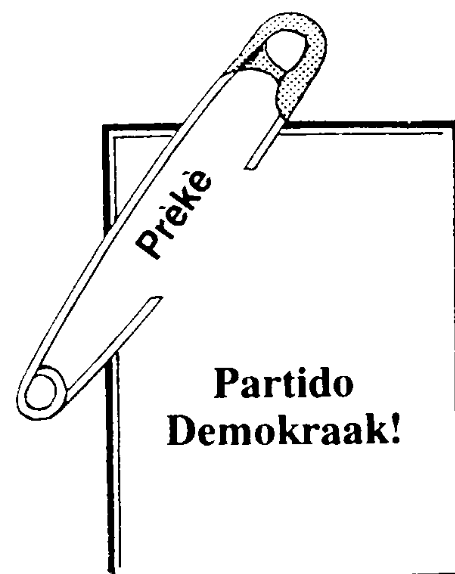
VANDAAG

WATHEY ...'gepikt'...

107E JAARGANG - NO.: 64 ZATERDAG 17 MAART 1990

AMIGOE

Partido Demokraak!

● DP 'weggevaagd' ● Nederlaag MAN ● SI/FOL kleine stijging ● Nos Patria één zetel

Curaçao bezorgt PNP historische, massale overwinning:

■ Champagne over het hoofd van Maria La Ganadora bij haar aankomst op het plein van het groene Kas di Pueblo, het Huis van het Volk. Datum en tijd: 17 maart 1990, 01.08 uur.

MARIA! zeven zetels

WILLEMSTAD — De dertiende - en mogelijk laatste - Antilliaanse Statenverkiezingen zijn achter de rug en de Curacaose PNP heeft met zijn 32.177 stemmen het stemmenrecord verbroken: goed voor zes 'gewone' zetels en één restzetel. De grote verliezers op Curacao zijn de DP, die niet meer dan één zetel behaalde en de MAN, die twee zetels verloren heeft en slechts twee Statenzetels over heeft. De FOL/SI-combinatie behaalde drie zetels: één minder dan leider George Hueck had verwacht. Op Bonaire heeft de UPB van Rudy Ellis alle drie zetels in de wacht gesleept, waardoor de DP- Bonaire uit de Staten - en de centrale overheid - verdwijnt. Wat de situatie op Sint Maarten betreft, zal de DP moeten wennen aan de aanwezigheid van SPA-leider, Vance James Jr, in de Staten. Zijn 'Alliance' behaalde één van de drie Sint Maartense zetels en Vance bleek de grootste stemmentrekker op Sint Maarten. Op Statius won de DP van Kenneth van Putten, terwijl op Saba de WIPM van Will Johnson weer als grootste partij uit de bus kwam. PNP-leider en lijsttrekker Maria Liberia kondigde vannacht aan, dat de formatiebesprekingen zeer spoedig van start zullen gaan. Waarnemers verwachten dat het vormen van een nieuwe regering een vrij eenvoudige operatie zal worden: de FOL/SI zal toetreden, evenals de UPB, met Saba en Statius en één zetel van de SPA zal de regering kunnen rekenen op steun van 16 leden in de Staten.

Verkiezingsdag verliep op de vijf Antilliaanse eilanden rustig, zonder al te veel verkiezingsincidenten, hoewel op Curaçao de nodige 'schoonheidsfoutjes' werden ontdekt; té laat werden ontdekt.

RODE POTLOOD

In een viertal stembureaus, zoals nummer 11 (Vaersenbaai) en de Römerschool ontbraken niet alleen de zo belangrijke rode potloden, maar ook de zwarte gordijnen, telefoons en meubilair voor het personeel van die stembureaus. Als gevolg hiervan gingen enkele te laat open, of moest provisorisch het een en ander in orde worden gemaakt.

Voor de voorzitter van het Hoofdstembureau, gezaghebber Elmer Wilsoe of de waarnemend voorzitter, Angel Ramirez, is niet helemaal duidelijk hoe dat gebeurd is, maar er komt een onderzoek, beloofde men. Verschillende politici, zoals DP-er Frank Rozendal, protesteerden hiertegen tijdens een spoedvergadering rond het middaguur met het Hoofdstembureau.

AUTO-PARADES

Met name op Curacao, waar er deze keer veel aandacht was voor karnaval en de staking van de leerkrachten en de campagne vooral via de media gevoerd werd, was er gisteren wel veel leven in de brouwerij. Auto-parades van vooral de Groenen en de FOL/SI-combinatie waren veelvuldig te zien én te horen.

RECORD

Die parades bleken symboliserend voor de uitslag, die pas rond één uur 's nachts binnen was. De PNP heeft een enorme stembuszege behaald en kreeg 32.177 stemmen. Lijsttrekker en partijleider Maria Liberia kreeg 24.502 stemmen op haar naam: meer dan ooit een Antilliaanse politicus

overwinning voor de Curaçaose bevolking', verklaarde mevrouw Liberia daarna, omringd door duizenden aanhangers.

VERLIEZERS

De DP van Agustin Diaz kreeg een verpletterende nederlaag te verwerken en behaalde enkel 6.381 stemmen, goed voor één zetel. De partij verliest 2 zetels. De MAN staat er na gisteren evenmin goed voor: deze partij behaalde 11.758 stemmen en verliest twee zetels in het parlement. De opkomst op Curacao leek in eerste instantie relatief goed. Maar volgens de eindcijfers hebben 73.000 van de ruim 112.000 stemgerechtigden gisteren hun stem uitgebracht. Het percentage niet-stemmers is dus circa 40%. Vorige keer was dat 35%.

CHIN BEHILIA

Terwijl de nieuwe partij Nos Patria van ex- TV-programmamaker/presentator één zetel in de wacht wist te slepen (5552 stemmen) en Chin Behilia in mei als nieuwbakken politicus tot de Staten toetreedt, kon Carlos Martila, van de eveneens nieuwe PAN niet meer dan 747 mensen overtuigen van het belang de status van Curaçao te veranderen in een Nederlandse provincie.

De combinatie Frente Obrero/Sosial Independiente (FOL/SI) rekende, zo stelde leider George Hueck meerdere malen, op 4 of zelf 5 zetels. De partij behaalde er drie, maar zal hoogstwaarschijnlijk tot de centrale regering toetreden, waar niet veel wijzigingen worden verwacht.

UPB

Eén van de wijzigingen is het vertrek van de DP-Bonaire. Deze partij verloor immers de verkiezingen en is de twee zetels in de Staten en een ministerspost kwijt. De partij zal plaats moeten

tico Boneriano (UPB) van Rudy Ellis, die al op eilandsniveau aan de macht is op het Flamingo-eiland.

SPA

De uitslag op Sint Maarten leverde enige verrassingen op: niet alleen wist de SPA als oppositiepartij één Statenzetel te veroveren; de leider van die partij, Vance James Jr, behaalde ook de meeste persoonlijke stemmen. Dit brengt de positie van de DP van Claude Wathey in een nieuw te vormen kabinet aan het wankelen. Wathey is immers, in tegenstelling tot hetgeen tot nu toe het geval was, niet meer zo machtig en beschikt nu enkel over twee van de drie Sint Maartense zetels.

Op Saba en Statius hebben zich geen grote verrassingen voorgedaan. Op Statius won de DP van Kenneth van Putten weer, terwijl ook Will Johnson van de WIPM-Saba wederom de zetel in de wacht sleepte. Beide eilanden beschikken elk over één zetel. Die worden nu al bezet door Kenneth van Putten en Will Johnson. Beide partijen steunen dit kabinet en zullen, zo wordt verwacht, ook in het nieuwe PNP-kabinet terugkeren.

FORMATIE

Terwijl PNP-leider en grote winnaar van de verkiezingen, Maria Liberia, gisteravond al aankondigde dat heel spoedig begonnen wordt met de besprekingen om te komen tot een nieuwe regering, meldden waarnemers vandaag, dat het vormen van een kabinet waarschijnlijk niet zo moeilijk zal blijken. De NVP (7) zal de SI/FOL (3) toelaten, evenals de UPB (3), de WIPM van Saba (1) en de DP van Statius (1) en daarmee al kunnen rekenen op 15 zetels. Hoewel ze daarover gisteravond geen uitspraken wilde doen geloven waarnemers dat Maria Liberia en haar partij Claude Wathey er dit maal uitlaten en zullen opteren voor samenwerking met de Sint Maartense SPA.

Het staat verder zo goed als zeker vast dat de MAN en de DP in de oppositiebanken blijven, terwijl Behilia ook in de oppositie terecht komt. Mogelijk aangevuld met de twee leden van de DP Sint Maarten. In die partij, zo wordt verwacht, zal weldegelijk een interne machtsstrijd losbarsten, nu Millicent de Weever meer stemmen kreeg dan partijleider Claude Wathey.

VBC: voortgang

WILLEMSTAD — De voorzitter van de VBC, de Vereniging Bedrijfsleven Curaçao, Ernest (Jacky) Voges is niet ontevreden over de uitslag van de verkiezingen. Er was in de laatste twee jaren sprake van een goede en stabiele samenwerking tussen het Bedrijfsleven en de regering. De verwachting is dat het economisch beleid van de overheid niet of nauwelijks zal veranderen. Voges gaat uit van een voortzetting van de uitgezette lijn in de relaties.

Britse pers met onthullingen over geëxecuteerde journalist

Conservatief parlementslid: bood zich aan als informant

LONDEN - In de Britse pers is vrijdag heel wat te doen over het verleden van de donderdag in Iraq opgehangen free-lance-journalist Farzad Bazoft. Een Conservatief lid van het Lagerhuis acht het "zeer waarschijnlijk" dat hij voor Israel gespioneerd heeft.

"Wij weten dat hij zich in de afgelopen jaren vier keer aan de Britse politie heeft aangeboden als informant. Het is zeer wel mogelijk dat hij zich daarop tot de Israeliers gewend heeft", aldus Rupert Allason die deskundig is op het terrein van inlichtingendiensten. Zijn collega Anthony Beaumont-Dark verlangt opheldering van de regering-Thatcher. "Misschien moeten we het belangrijkste nieuws nog horen".

De 31-jarige in Iran geboren Bazoft kreeg van Iraq de doodstraf, en is donderdag opgehangen, omdat hij gespioneerd zou hebben voor Groot-Brittannie en Israel. Vorig jaar september had Iraq hem in de gevangenis gestopt nadat hij zich toegang had

tair complex. Een Britse verpleegster, die hem naar de installatie had gereden, kreeg vijftien jaar gevangenisstraf opgelegd.

Vijftien jaar geleden kwam Bazoft naar Groot-Brittannie. Zijn ouders stuurden hem regelmatig cheques. Maar dit gebeurde niet meer sinds de Islamitische revolutie van februari 1979. In 1981 beging hij een misdaad: in Northampton perste hij een spaarbank een bedrag van vijftienhonderd gulden af onder het dreigement dat hij een bom zou laten ontploffen als hij geen geld kreeg. Hiervoor werd hij tot anderhalf jaar gevangenisstraf veroordeeld, waarvan hij twaalf maanden uitzat.

De Britse kranten besteden veel aandacht aan het 'roerige' verleden van Bazoft. Zo laat de Evening Standard een klasgenoot van hem aan het woord die zegt dat Bazoft op grote voet leefde en dat hij aan de

Statenzetels

CURAÇAO		ST MAARTEN	
Si/FOL	3	SPA	1
PNP	7	DP	2
DP	1	PEM	-
MAN	2	**SABA**	
Nos Patria	1	WIPM	1
PAN	-	SDLM	-
BONAIRE		**ST EUSTATIUS**	
UPB	3	DP	1
DP/POB	-	SEA	-
Paboso	-		

■Een somber kijkende Don Martina (MAN) trekt samen met zijn echtgenote ter stembus. Een vooruitziende blik in Dons ogen?...

Vance James meer stemmen dan Wathey

SPA "pikt" een zetel van DP- Sint Maarten

WILLEMSTAD/PHILIPSBURG —De leider van de voor deze verkiezingen gevormde Sint Maarten Patriotic Aliance (SPA), Vance James Jr, is op Sint Maarten dé grote verrassing geworden. Hij behaalde namelijk meer persoonlijke stemmen dan de grootste stemmentrekker van de DP, het Statenlid Millicent de Weever. James Jr, wiens partij één zetel wist te veroveren, kreeg 1444 stemmen op zijn naam. Mevrouw De Weever behaalde 1426 stemmen, gevolgd door DP-leider Claude Wathey (1267 stemmen). De People's Electoral Movement (PEM) van Freddy Lejeuz kreeg enkel 46 stemmen en is dus - volgens waarnemers - voorgoed uitgeschakeld.

Voor het eerst in de parlementaire geschiedenis zal een Sint Maartense oppositiepartij een punt zetten achter de hegemonie van de DP in de Staten. Tot nu toe was het immers geen enkele partij gelukt één of meer zetels af te pikken van de DP, die al bijna 40 jaar aan de macht is op het Bovenwindse eiland.

De anti DP- en Wathey-campagne die de SPA (SPM aangevuld met enige ex-DP-ers, zoals voormalig minister Leo Chance) de afgelopen weken gevoerd heeft, heeft kennelijk een deel van de bevolking aangesproken. De SPA richtte zijn aanvallen vooral op de alleenheerstaktieken van de DP en familie Wathey, de onregelmatigheden in het bestuur en de sociale wantoestanden die dit tot gevolg heeft gehad. Ook de PEM van Lejeuz richtte een campagne tegen Wathey: deze partij sprak duidelijk minder mensen aan.

Waarnemers waren reeds voor de uitslagen gisteravond binnen waren, tamelijk optimistisch over de kansen voor de SPA. Dat James Jr meer stemmen zou krijgen dan Wathey echter, had niemand verwacht. Hoewel de kandidaten op de DP lijst allen persoonlijke campagnes voerden is het toch opvallend dat de vrouwelijke kandidaat op de DP-lijst Millicent de Weever meer stemmen trok dan de grote baas van de DP Claude Wathey. Het ligt, op basis van deze uitslagen voor de hand, dat Wathey en De Weever naar de Staten terugkeren en Vance James Jr in mei, wanneer het nieuwe Statencollege aantreedt, zijn debuut maakt in het Antilliaanse parlement.

De DP behaalde, ondanks de grote stemmentrekker James, toch bijna 1000 stmmen meer dan de SPA. De rode partij kreeg 4575 stemmen; de SPA behaalde 3396 stemmen.

Millicent de Weever bleek zeer blij dat ze zoveel stemmen wist te behalen, maar zei dat dit binnen de partij niet tot touwtrekkerij zal leiden. 'Ik ben de mensen zeer dankbaar. Dat ik de grootste stemmentrekker ben geworden, zal geen effect hebben op de partij. Ik ben niet uit op wraak, ik wil de mensen zo goed mogelijk vertegenwoordigen,' aldus mevrouw De Weever. Na de vorige verkiezingen, toen Joe Richardson meer stemmen kreeg dan Wathey, ontstonden er binnen de partij wel grote problemen en Wathey besloot op een gegeven moment dat Joe en Rene Richardson lang genoeg in het Bestuurscollege hadden gezeten. De twee stelden toen dat Wathey jaloers was omdat zijn populariteit afneemt. Enige maanden geleden echter werd de vrede tussen de twee en Wathey weer gesloten en is alles tussen hen weer koek en ei.

Over de verkiezingscampagne op Sint Maarten hebben vele waarnemers zich verbaasd. Terwijl alle partijen tijdens de campagnes 'cadeautjes' uitdelen om hun aanhang te vergroten, liep de situatie op Sint Maarten de spuigaten uit. Daar stonden dagelijks honderden mensen voor het Bestuurskantoor te wachten op hun 'bon'. Daarmee werden vooral huishoudelijke apparaten, als ijskasten en wasmachines gekocht.

■Chin Behilia en zijn echtgenote Judith brengen hun stem uit. Nos Patria trok boven ieders (behalve Judiths en Chins) verwachting veel kiezers.

24.502 stemmen voor Maria

WILLEMSTAD — PNP-leider en lijsttrekker Maria Liberia- Peters 'blijkt een ware stemmentrekker te zijn. Bij de Statenverkiezingen van gisteren wist ze 24.502 persoonlijke stemmen in de wacht te slepen. De groene partij behaalde in totaal 32.177 stemmen, meer dan ooit een Antilliaanse partij behaalde.

De tweede grootste stemmentrekker was Don Martina van de MAN: hij kreeg 9.169 persoonlijke stemmen, gevolgd door FOL/SI-leider George Hueck met 8456 persoonlijke stemmen. Vierde belangrijkste lijsttrekker is Nos Patria-leider Chin Behilia: op hem stemden 5.051 mensen. Agustin Diaz van de DP kreeg 3294 persoonlijke stemmen. Lijsttrekker van de PAN, Carlos Martilia, kreeg niet meer dan 574 persoonlijke stemmen.

De Statenverkiezingen leverden zeker op Curaçao enige interessante cijfers en werd door de PNP een record gevestigd. Nog nooit tevoren heeft een partij de 30.000 stemmen ruimschoots gepasseerd. In 1985 behaalde de groene partij 29.172 stemmen die 6 zetels opleverden.

De Curacaose DP daarentegen behaalde gisteren enkel 6.381 stemmen: een dieptepunt voor de rode partij en een heel ander plaatje dan de Statenverkiezingen van 1977 toen de partij nog ruim 27.000 stemmen wist te behalen. Bij de Statenverkiezingen van vijf jaar geleden behaalde de DP 12.664 stemmen ofwel drie zetels.

De MAN gaat wat het aantal stemmers betreft ook bergafwaarts: deze partij kreeg gisteren 11.758 stemmen, aanzienlijk minder dan bij de 1985-verkiezingen toen nog 19.740 stemmen werden behaald. Het hoogtepunt voor de blauwe partij werd in 1982 bereikt toen de MAN ruim 28.000 stemmen in de wacht sleepte. Hierna heeft de partij steeds aan kracht moeten inboeten.

FOL/SI, de nieuwe combinatie, is vrij sterk uit de bus gekomen en Papa Godett, nummer twee op de lijst kreeg 1217 stemmen op zijn naam. Ook Nelson Monte (nummer drie) kreeg een aanzienlijk aantal: 1693 stemmen.

Chin Behilia zorgde voor het merendeel van de stemmen voor Nos Patria. Nummer twee Tom Henriquez kreeg slechts 125 stemmen.

Will Johnson terug als Statenlid

WIPM wint zonder problemen op Saba

WILLEMSTAD/THE BOTTOM —De Windward Island People's Movement (WIPM) heeft de verkiezingen op Saba gewonnen en partijleider Will Johnson keert terug naar de Staten. De Saba Democratic Labour Movement (SDLM) van Vernon Hassell moest na een overwinning bij de laatste eilandsraadsverkiezingen gisteren het onderspit delven.

De race was op dit kleinste Antilliaans eiland spannend. Will Johnson, die ook in 1985 de Statenverkiezingen won maar op eilandsniveau in de oppositie zit, betichtte zijn tegenstander Hassell van corruptie op grote schaal. Zo was de zet van Hassell zich als gedeputeerde terug te trekken om zich volledig aan de campagne te kunnen wijden zeer verkeerd, verklaarde Johnson onlangs. Hij zei ook dat Hassell belastinggeld zou gebruiken om de SDLM - campagne te financieren. Het feit dat hij zich nog met beslissingen van het BC bemoeit is niet helemaal kosher, zei Johnson verder.

Hassell ontkende dit en zei dat hij als adviseur van het BC slechts enkele vergaderingen had bijgewoond. Beiden zeiden een week geleden dat ze op een overwinning rekenen, hoewel een bittere strijd gevoerd werd.

De definitieve uitslag van de verkiezingen op Saba werd gisteravond rond kwart voor tien door de gezaghebber bekend gemaakt: de WIPM van Will Johnson heeft 371 stemmen gekregen en de SDLM 256 stemmen. Grootste stemmentrekker is Will Johnson (182), gevolgd door Vernon Hasell (102).

Of deze uitslag wijzigingen tot gevolg zal hebben voor het eilandelijke bestuur is niet bekend.

Stemmen op Santa Rosa

WILLEMSTAD — De opkomst op de St Martinus de Porresschool is hoog geweest. Zeer hoog. Dat constateert een lid van het stembureau. De NVP blijkt de favoriet van de wijk te zijn. 1200 Mensen mogen stemmen in dit district en om 18.00 uur hebben er 850 - dus ruim 70 procent - gestemd. De uiteindelijke opkomst is negenhonderd en nog wat. Ook in dit stemdistrict een vijf-koppig stembureau. Plus een bewapende bewaker bij de deur. Het getoeter van voorbijrijdende auto's is oorverdovend.

Ambtenaar E. Elisabeth: 'Dat die partijmensen bij de ingang alles controleren moet je zien als een soort controle op het stembureau. Of wij ons werk wel nauwkeurig doen. Vanochtend controleerden zij of de stembus leeg was bijvoorbeeld.

BOETE

De leraren zijn gewoon gekomen. Staking of geen staking. In dit bureau hebben trouwens geen leerkrachten zitting. Als je toegezegd hebt te komen en een lid van het stembureau blijft weg dan krijgt hij een boete van 100 gulden.'

Twee uur later om 20.00 uur zit een aantal leden van het stembureau op de grond met voor zich een berg stemmen. Stapeltjes NVP- tot en met PAN-stemmen. De twijfelgevallen liggen apart. Stemmers zien kans om hun stem te verspelen door hun kruisje vóór de man of vrouw van hun keuze te vermelden, maar buiten het daarvoor bestemde in te kleuren hokje.

OMA

Buiten is het getoeter minder geworden. De buren aan de overkant leken altijd fervente Manisten, maar op verkiezingsdag blijkt het dat zij Maria willen. In het huisgezin blijkt wel een vreedzame coëxistentie mogelijk met een minderheid van SI/FOL en MAN. De vrienden en vriendinnen op de porch vinden het best. Voor het stembureau rijdt oma mee in de auto. Een groene vlag wappert uit het raam terwijl op TeleCuraçao de eerste stemuitslagen binnendruppelen.

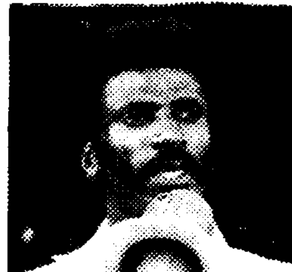
■ Agustin Diaz (DP) en echtgenote bij het uitbrengen van hun stem. Op dat moment nog lachend...

■Carlos Martilia, echtgenote en dochtertje keken strak voor zich uit in het stembureau: Nederland + Curaçao = 1. De Provinciale Partij, PAN, haalde de Staten van de Nederlandse Antillen niet.

Kamara Sindikal

RONALD SLUIS

WILLEMSTAD — Ronald Sluis van de overkoepelende vakbondskamer (Kamara Sindikal) meldt dat de bonden nog bezig zijn met een analyse van de verkiezingsuitslagen, maar dat het Curaçaose volk duidelijke taal heeft gesproken. De wens van het volk moet gerespecteerd worden. Mochten de kiezers niet eens zijn met het beleid vna de afgelopen twee jaren, dan hadden zij dat via hun stemkeuze kunnen laten merken. Sluis zei benieuwd te zijn naar het aantal blanco stemmen.

Kenneth van Putten weer in Staten

DP wint weer op Sint Eustatius

WILLEMSTAD/ORANJESTAD —De DP Sint Eustatius heeft de verkiezingen op Statius weer gewonnen en het DP- Statenlid Kenneth van Putten keert terug naar de Staten.

De DP, van oudsher de grootste partij van Statius, behaalde 369 stemmen, gevolgd door de Sint Eustatius Alliance (349) en de Sint Eustatius Reform Partij (54). Hoewel sprake was van een bittere verkiezingsstrijd is het DP- Statius als enige Antilliaanse DP-partij een duidelijke overwinning te behalen. Op Bonaire immers gingen alle drie zetels naar de UPB en is DP zijn twee zetels in de Staten daardoor kwijt, op Curacao bereikte de DP een dieptepunt met één zetel en zelfs op Sint Maarten is de DP één zetel kwijt geraakt aan de SPA van Vance James Jr.

Op Statius evenwel, waar de DP momenteel wel in de oppositie zit, koos de bevolking weer voor deze partij en Kenneth van Putten.

De verkiezingsdag op Statius verliep rustig, maar voor Statiaanse maatstaven was het er een drukte van belang. Vanaf 8 uur 's morgens waren er al heel wat mensen bij het stemlokaal te vinden. Ook deze keer werd de leeszaal van de Gertrude Judson Bicentennial Library als stembureau gebruikt.

Van de 968 stemgerechtigden op Statius kwamen 795 hun stem uitbrengen, waarvan 13 ongeldig en 10 blanco waren. Om precies 7 uur werd het stemlokaal gesloten. Er werd direct met de stemmentelling begonnen. Ralph Berkel, leider van de Sint Eustatius Alliance, bleek de grootste stemmentrekker. Hij kreeg 163 stemmen, gevolgd door de nummer twee op de DP-lijst Julian Woodley, die 125 stemmen behaalde. DP-leider Kenneth van Putten kreeg 92 stemmen.

In vergelijking met de vorige statenverkiezingen is vooral Norman Pompier (ex-DP-er) in populariteit achteruit gegaan. Bij de vorige verkiezingen in 1985 behaalde hij 128 stemmen, terwijl deze verkiezingen hem 12 stemmen opleverden. Ralph Berkel behaalde vorige keer 284 stemmen, beduidend meer dan gisteren.

De leider van de SPR, George Lijfrock, behaalde 9 stemmen. Clyde van Putten, nummer vier op de SPR-lijst, kreeg de meeste stemmen en wel 25.

Wet ontzegt stakers recht op salaris

WILLEMSTAD — De leerkrachten die tijdens de Sitek-staking niet hebben gewerkt, hebben geen enkel recht op salaris. Dat blijkt uit het Antilliaans Burgerlijk Wetboek. De advocaten van Sitek hadden dit kunnen weten. Eén van hen, mr Bertie Braam heeft in een uitlating tegenover de pers de suggestie gewekt als zou via de rechter alsnog salaris opgeëist kunnen worden.

Artikel 1614 lid b zegt het volgende: "Geen loon is verschuldigd aan een arbeider voor de tijd dat hij geen arbeid heeft verricht."

Duidelijke taal voor stakende werknemers. Evenwel is deze regel ook van toepassing op mensen die wel willen werken maar niet kunnen werken omdat hun stakende collega's hen de toegang tot het werk ontzeggen.

In Nederland deed een dergelijk geval zich voor bij een blokkade van een scheepswerf. De werkwilligen kregen geen loon uitbetaald omdat zij tegengehouden waren door de stakers. Zelfs het geding dat voor de Hoge Raad kwam gaf hen geen recht op gederfd salaris.

De Sitek-advocaten hadden behalve het Burgerlijk Wetboek ook naslagwerken op het gebied van civielrecht kunnen raadplegen.

■ *Zijn 'Si' is 'Si' en zijn 'No' is 'No', zo was wekenlang te horen in radiospots: George Hueck (SI/FOL), zijn echtgenote en dochter vormden een éénheid bij het uitbrengen van drie stemmen. Wij durven te wedden, dat SI/FOL daarna drie stemmen rijker was. Uit allerlei commentaren bleek, dat George er véél stemmen bij heeft gekregen door het sympathieke en krachtige optreden van zijn echtgenote tijdens een interview voor de camera's van TeleCuraçao.*

COMMENTAAR

Karakter

DE VERKIEZINGEN voor de Staten van de Nederlandse Antillen hebben in alle opzichten verrassingen opgeleverd. De grootste evenwel op het belangrijkste eiland: Curaçao. De Partido Nashonal di Pueblo (PNP) leverde een ongekende prestatie: meer dan 32.000 stemmen - zeven zetels.

Niemand had drie weken geleden durven voorspellen, dat de partij die het voor het zeggen heeft op eilandelijk gebied en ook de baas is in Fort Amsterdam, vóóruit zou gaan in stemmen-aantal. En op het moment dat de leerkrachten, onder aanvoering van Errol Cova, besloten het schoolkrijt niet meer te gebruiken en te gaan strijden voor hun rechten, daalden de kansen voor de groene partij - zo zeiden alle politieke deskundigen - tot een absoluut minimum.

Maar toen de staking almaar langer duurde, werd steeds meer gefluisterd dat de regering en het Bestuurscollege een standvastig karakter toonden - zeker nadat was komen vast te staan, dat de vakbond voor leerkrachten de rechter had voorgelogen: er waren in het geheel geen voorzorgsmaatregelen getroffen voor de eindexaminandi. Voor de ouders en vele kiezers werd één ding duidelijk: niet alleen de overheid werd geringeloord door de vakbond Sitek ('Mayan no tin skol!'), maar het gehele Curaçaose volk. En slechts één partij had een weerwoord: de PNP. De grote 'broers' MAN en DP zwegen. Evenals coalitiegenoot SI/FOL, die middels Grote Man Inderson (minister van Arbeid en Sociale Zaken) weigerde een helder standpunt in te nemen; ook daar een gebrek aan karakter.

Die zwijgzaamheid - het gebrek aan karakter - heeft kennelijk de blauwe en de rode partij de das omgedaan. De MAN liep terug naar twee zetels; de DP heeft nu nog slechts één vertegenwoordiger in de Staten.

Bij het débacle van de eens zo glorieuze, 45-jarige Democratische Partij hebben nog andere factoren een rol gespeeld. Op de eerste plaats vertoonde de kandidatenlijst geen enkele sprankeling, slechts 'oude rotten' stonden op de lijst, er werd geen aandacht besteed aan de grote massa jongere kiezers, de partij had geen 'issue'. Op de tweede plaats werd de DP geconfronteerd met vier Papiamentstalige dagbladen, die álle fel tegen de DP waren. Twee van die dagbladen presteerden het zelfs om pagina groot de maandelijkse inkomsten van lijsttrekker Agustin Diaz te vermelden, een gevolg van Diaz' opmerking dat de rijken rijker worden en de armen armer, terwijl hij zichzelf en zijn gezin luxueus had ingedekt met een top-functie bij CPA.

De MAN blééf 'intellectueel' en wilde niet inzien, dat in een democratie de stem van ieder mens even zwaar telt en dat er nu eenmaal altijd meer studenten zijn dan professoren; de partij sprak de arbeider niet meer aan.

Nos Patria van Chin Behilia snoepte vele stemmen van de PNP af, maar dat had geen effect op het resultaat van de groenen, die vrijelijk op de stemmen-weiden van de MAN en DP konden grazen. Behilia heeft nu de taak op zich genomen om zich wáár te maken bij vooral de bewoners van de wijken van de minst-bedeelden. Dat was zijn 'issue' vóór de verkiezingen. Behilia dient zijn rol als televisie-maker te vergeten en zich te concentreren op zijn nieuwe vak van volksvertegenwoordiger, in de belangrijke rol van - vermoedelijk - oppositielid.

De combinatie SI/FOL heeft ook de gevolgen gevoeld van de leraren-staking; de winst is beduidend lager dan in de bruin/oranje-kringen werd voorspeld. Daar werd op vijf zetels gerekend - het werden er twee minder.

Het ligt in de lijn der verwachtingen dat de PNP wederom in zee zal gaan met SI/FOL, samen goed voor tien zetels. De toekomst zal uitwijzen of dat goed is voor Curaçao (en voor de Nederlandse Antillen). Voor een democratie kán een zo sterke meerderheid een zwakte betekenen. Het gevaar dreigt immers, dat de oppositie monddood wordt gemaakt. Daarom is het te hopen, dat binnen de komende meerderheid die de nieuwe regering zal steunen, voldoende kritische Statenleden zullen zijn, die de regering in het rechte spoor zullen houden.

DIAZ: "CHARACTER-ASSASSINATION HAD EFFECT"

"Schoonheidsfoutjes" bij stembureaus

DP en MAN weer naar oppositie na verpletterende nederlaag

WILLEMSTAD — De MAN en DP, die gisteren als grote verliezers uit de bus kwamen en enkel 2 en 1 zetels behaalden, zullen hoogstwaarschijnlijk in de oppositiebanken blijven, terwijl de voor deze verkiezingen gevormde FOL/SI (3) het PNP-kabinet zal gaan versterken. Hoewel over de formatie nog weinig los wordt gelaten, bleken vóór de verkiezingen noch de PNP (7) noch FOL/SI afkerig te staan tegenover uitbreiding van het samenwerkingsverband. De partijen werken nu al samen in het Bestuurscollege. De teleurstelling voor de DP-leider, Agustin Diaz, was zichtbaar. Dat was ook het geval voor MAN-leider Don Martina. Diaz kondigde aan dat zijn partij een uitvoerige analyse zal gaan doen om na te gaan wat er allemaal mis ging. Hij stelde voorop dat de partij zeker te maken had met 'character-assassination' door bepaalde 'power-groups'. 'Ze hadden gehoopt dat de DP doodgebloed was. Dat is niet gebeurd. Voor ons gaat de strijd door'. Martina meldde dat ook zijn partij zal gaan uitzoeken waaraan het grote stemmenverlies te wijten is. Hij was ondanks de nederlaag tevreden over de wijze waarop de bevolking zich gisteren gedragen heeft. PNP-leider Maria Liberia zei dat met deze overwinning 'de hele bevolking gewonnen heeft'. 'De bevolking heeft het blanco-stemadvies genegeerd. Maria gaat terug naar het Fort', aldus Maria Liberia, tijdens een live tv-forum.

Al heel snel werd duidelijk wat de verkiezingsuitslag zou worden. Nadat een handjevol stembureaus geteld was, werd duidelijk dat de PNP als grote winnaar uit de bus zou komen.

MEERDERHEID

Deze partij haalde bij praktisch alle 104 stembureaus een ruime meerderheid. Bij circa drie bureaus kreeg de FOL/SI iets meer. Dat waren onder andere twee stembureaus in Seru Fortuna. De MAN, DP of andere partijen kwamen niet in de buurt van de PNP.

De prognose was daarom al heel vroeg gemaakt en bleek correct: NVP 7, MAN 2, DP 1, Nos Patria 1, PAN 0, FOL/SI 3.

GORDIJN

De verkiezingsdag begon hier en daar met problemen omdat sommige stembureaus niet van het nodige materiaal voorzien waren. Wat hiervan de oorzaak is, werd nog niet duidelijk gemaakt. In het stembureau Vaersenbaai (nmmer 11) bijvoorbeeld ontbraken niet alleen de gordijnen en potloden, maar ook stoelen. De stemmers moesten in een bar terecht. Ter plekke werd een andere inrichting bedacht en werden 'gewone' lappen stof als gordijn gebruikt. Hierdoor kon dat bureau pas half negen geopend worden voor het publiek. Pas rond half twaalf kwamen de mensen van het Hoofdstembureau met het nodige materiaal. Bij dat bureau, dat voor het eerst gebruikt werd, konden 1003 mensen terecht. Slechts 699 mensen stemden er: volgens waarnemers een laag aantal.

BLANCO-STEMMEN

Behalve deze wat de gezaghebber 'schoonheidsfoutjes' noemde, verliep alles verder goed. Er deden zich, op indicentele politieke ruzies na, niet veel ongelukken voor. De opkomst was, volgens officieuze cijfers, niet overweldigend, al leek dat in de namiddag even anders. Volgens niet -officiële gegevens, heeft 40% van de stemgerechtigden niet gestemd en bedroeg het aantal blanco stemmen 3100. Of dat er relatief veel/weinig zijn, kon niet worden achterhaald.

COALITIE

Voor de cameras van Tele-Curacao vond een live forum plaats met verschillende politieke vertegenwoordigers. Uiteindelijk waren alle leiders naar het tv-station gekomen. Don Martina meldde dat de partij teleurgesteld is, maar dat men de beslissing van de bevolking respecteert. Maria Liberia verklaarde dat voortzetting van de huidige coalitie niet uitgesloten is. 'Ze bleek uiteraard bijzonder tevreden met het resultaat. 'De bevolking heeft duidelijk gemaakt dat ze ons werk goedkeurt. Niets heeft het volk kunnen beïnvloeden'. Ze doelde onder meer op het blanco- stemadvies van de Kamara Sindikal en de leerkrachtenstaking.

Volgens waarnemers was die staking vooral in het nadeel van de MAN en heeft de staking de partij -die zich er steeds van distantieerdeveel stemmen gekost.

■ *'Ku Maria, Kòrsou por!' De slogan van de PNP voor de Staten-verkiezingen 1990. Dit is Maria La Ganadora, na het uitbrengen van haar stem. 'Ku Maria, PNP por!'*

Agustin Diaz meldde deze nederlaag niet verwacht te hebben en dat de partij zich gaat bezighouden met een grondige analyse. Volgens de DP leider hebben anti-campagnes van 'power groups' zoals bepaalde media een effect gehad. Zo werd veelvuldig zijn CPA-baantje genoemd. 'Ze waren erop uit mij en de partij dood te krijgen. Maar we zijn niet dood. De oorlog is niet verloren. We gaan er hard tegen aan om weer een grote partij te worden', zei Diaz, die niet gelooft dat zijn laatste uur is aangebroken als leider. 'Ik blijf er zo lang de partij me daar wil hebben'.

HUMILDE

FOL/SI-leider Hueck bleek tevreden, hoewel hij persoonlijk op nog een zetel had gerekend. Dat neemt niet weg dat hij zich zal blijven inzetten voor de sociaal zwakkeren. 'Ik spreek over 'humilde' en niet over 'chikitu'. Dát zijn mijn mensen'. Hueck zei evenals de andere leiders niet te kunnen zeggen hoeveel de partij aan de campagne heeft uitgegeven. Dat zal de komende tijd berekend worden.

Chin Behilia van de nieuwe Nos Patria kondigde gisteren aan in de waarschijnlijk oppositie te gaan, 'om een oogje in het zeil te houden'. Hij bleek zeer tevreden met de uitslag. Carlos Martilia van de PAN was teleurgesteld, maar zei dat zijn partij weer van zich zal laten horen.

REFERENDUM

Maria Liberia verklaarde tijdens het TV-forum dat de nieuwe regering wat de staatkundige struktuur betreft spijkers met koppen zal willen slaan. De PNP staat even als de FOL/SI, de MAN en Nos Patria een 'Curacao alleen' voor. Wel zal daarvoor eerst een referendum gehouden moeten worden, meldde Hueck gisteravond.

Over het stemadvies van de Kamara Sindikal waren alle politici het eens dat dat een non-advies is. Je helpt het publiek er niet mee, is men van oordeel.

MOEILIJKHEDEN

Zowel gezaghebber Wilsoe als de vice-voorzitter van het Hoofdstembureau Angel Ramirez veklaarden gisteravond redelijk tevreden te zijn over het verloop van de verkiezingen. 'De dag is met enige moeilijkheden begonnen, maar daarna is alles glad verlopen. De bevolking heeft zich voorbeeldig gedragen en iedereen heeft de ruimte gehad om zijn of haar stem in alle vrijheid uit te brengen', aldus de gezaghebber. Hij sprak daarnaast de hoop uit dat de gekozen partijen 'aan Curacao zullen denken'.

Angel Ramirez zei dat de problemen van gisterochtend bij de stemburaus niet verwacht te hebben. Gelukkig dat daarna wel alles goed ging. Op woensdag zal het Hoofdstembureau met de officiële verkiezingsuitslag komen.

Curoil-staking voorbij

WILLEMSTAD — De Curoil-staking is voorbij. De vakbond PWFC heeft een akkoord bereikt met de directie van Curoil over de cao voor de werknemers. De dreiging van een tekort aan benzine bij de tankstations op het eiland is opgeheven.

Roque Koeyers meldde vanochtend dat de werknemers die aangesloten zijn bij de PWFC weer aan het werk gaan. Nog voor het verstrijken van het jongste ultimatum dat Petroleum Werknemers Federatie Curaçao (PWFC) had gesteld, werd er een aanvaardbaar compromis voor de collectieve arbeidsovereenkomst bereikt. De twee partijen konden het maar niet eens worden over vier punten in de cao.

De eisen betroffen de vakantietoeslag, de indexering, de dienstjarentoeslag en een salarisverhoging.

Hoewel de vakbond een verhoging eiste van vier procent is een salarisverhoging van drie procent geaccepteerd. Voor indexering (koopkrachtaanpassing) is een clausule in de cao opgenomen die inhoudt dat als de kosten van levensonderhoud met drie procent zijn gestegen, de partijen weer aan tafel gaan.

De herinvoering van de vakantietoeslag wordt gefaseerd voltrokken. Met ingang van 1 januari 1990 hebben de Curoil-werknemers recht op zes procent. Volgend jaar is dat 6,5 procent en in januari 1992 wordt de toeslag opgetrokken tot zeven procent.

Verder is overeengekomen dat de dienstjarentoeslag met ingang van 1985 als zijnde van kracht wordt beschouwd.

WAARSCHUWING

De commandant van de mariniers-kazerne Savaneta maakt bekend dat er op **dinsdag 20 maart 1990 van 07.00 tot 17.00 uur, donderdag 22 maart 1990 van 07.00 tot 24.00 uur en vrijdag 23 maart 1990 van 00.01 uur tot 12.00 uur** een schoolschietoefening gehouden zal worden op het terrein Anabui. Er zal geschoten worden met scherpe munitie.
Het onveilige gebied aan landzijde zal worden afgebakend met rode vlaggen en waarschuwingsborden.

Bejaarde in mondi gevonden

ORANJESTAD — Gistermorgen omstreeks half elf vonden buren de bejaarde M.M.G. in de mondi. De politie die spoedig ter plaatse was, liet de vrouw per ambulance naar het hospitaal brengen waar zij werd opgenomen. Een onderzoek wordt ingesteld hoe de bejaarde vrouw in de mondi terecht is gekomen.

Seminar van FTA

ORANJESTAD — De vakbond FTA houdt op 21 en 22 maart, in samenwerking met het Informatiecentrum (CENFOR), zijn eerste seminar van dit jaar voor zijn shopstewards.

Op de FTA-seminars worden ontwikkelingen binnen de FTA en andere ontwikkelingen in de gemeenschap, die van invloed zijn op de werknemer en zijn fmailie, behandeld. Waar nodig worden dan specifieke actieplannen vastgesteld en resoluties uitgegeven. Op het komende seminar zullen worden behandeld: verslag over de gehouden activiteiten, het financieel verslag 1989, de begroting 1990 en het vormingsprogramma van het Cenfor voor het jaar 1990.

Op 21 maart vindt in het FTA-gebouw in San Nicolas een lezing plaats over de ontwikkeling in de toerisme-sector. De lezing wordt verzorgd door Aruba Hotel and Tourism Association (AHATA). Ook andere geïnteresseerden zijn welkom op deze lezing die om twee uur begint.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/14.00-1... uur, zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageta... 27-743.

TELEFAX: 22368.

BANKrek... nr. 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100.

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00 en 14.00-17.00 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
PRINCIPAL: 20.30 uur **The Gods must be crazy** (comedy, 14 jr).
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **Great balls of fire** (musical-drama, 14 jr).

* * * * * *

BOTICA'S (nachtdienst)
Pabao brug: Oduber, tel.: 21780.
Pariba brug: San Nicolas, tel.: 45712.

* * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777): de wacht heeft dra L.G. Beke-Martinez, tel.: 24696.

* * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115)

* * * * * *

FADA (...baaistraat 8, tel.: 32999): voorlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Father Murphy: John Michael Murphy RIP'; 18.50 Style with Elsa Kleesch; 19.10 Big story; 19.30 Crossfire; 20.00 Love Boat: 'Doc takes the fifth'; 21.00 CNN international news; 21.30 Just for the record; 21.50 Extra ...; 23.30 Sports late night; 24.00 Sluiting

ZONDAG: 17.00 Spotlight on sports; 18.00 Matinee: 'Nevada Smith'; 19.30 Viering van 18 maart (live); 22.00 Movie ...; 23.30 Sports late night; 24.00 Sluiting

MAANDAG: 08.30 Viering Dag van Vlag en Volkslied (live); 18.00 Movie: The richest cat in the world; 19.30 Awa bibo; 19.45 Wired; 20.40 My two dads: Michael's sister comes over to visit; 21.03 CNN international news; 21.46 Anno Domini; 22.42 World Report; 23.42 Sports late night; 24.00 Sluiting

* * * * * *

DIVERSEN
SPORT
BOLAS CRIOLLAS (**Himno y Banderatoernooi**): 19.30 uur voortzetting competitie - Papaya Ranch te Paradera.

VOETBAL (**voorcompetitie AVB**): 20.00 uur Brazil Jrs vs Britiania - RCA-Sportcentrum.

* * * * *

ZONDAG
BIOSCOPEN
PRINCIPAL: 15.00 uur **Indiana Jones and the Last Crusade**; 17.00 uur **Rainman** (jeugd); 20.30 uur **The Gods must be crazy** (comedy, 14 jr).
DRIVE-IN: 21.00 uur **Great balls of fire** (musical drama, 14 jr).

* * * * * *

DIVERSEN
GASPARITO RESTAURANT/ART GALLERY: 12.00 uur off. opening expositie van Rolando Tromp

A.B VAN DE 'JACOB VAN HEEMSKERK': 09.30 uur kerkdienst o.l.v. vlootaalmoezenier Van Horssen en vlootpredikant J.G. Majoor

NEDERLANDSE VLOOTESKADER: 14.00-17.00 uur gelegenheid tot bezichtiging van de 'Bloys van Treslong' en de 'Jacob van Heemskerk' - F-kade.

SPORT
ATLETIEK: 06.30 uur start 21-km Himno y Banderaloop bij Lago Sportpark naar parkeerplaats Alhambra Casino.

BOLAS CRIOLLAS (**Himno y Banderatoernooi**): vanaf 10.00 uur finales; 19.00 uur prijsuitreiking - Papaya Ranch te Paradera

* * * * * *

DINSDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 0f 25111).

BIBLIOTHEEK CENTRO DI BARRIO DAKOTA (**openingstijden**): dinsdag van 16.00-20.00 uur en vrijdag van 17.00-19.00 uur.

* * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.

Maandag geen Amigoe - Aruba

IN VERBAND met de viering van de Nationale feestdag op Aruba wordt maandag de Amigoe niet op Aruba verspreid. Wij wensen de bevolking van Aruba een geslaagde viering van de Dag van Vlag en Volkslied toe.

Coastal aan AVP-fractieleider:

Emans brief wekt verkeerde indruk

ORANJESTAD — Coastal-vice president en general refining manager Mike Renfrew zond een antwoord op de brief die hij gekregen had van AVP-voorzitter/parlementslid mr Henny Eman, waarin een beroep op Renfrew wordt gedaan om 'het verzoek door te sturen naar Oscar Wyatt om een herziening van artikel 3.6 van het Coastal-contract met het land Aruba te overwegen'.

Mike Renfrew stelt in zijn brief dat zijn commentaar aan Eman en andere Statenleden was dat hij welke bezorgdheid ook naar Wyatt zou doorsturen, niet dat Coastal zijn contract opnieuw zou onderhandelen. 'Het contract werd uitgebreid en in goed vertrouwen onderhandeld en het behandelt terdege de vragen die U gesteld heeft', aldus Renfrew.

'De verkeerde voorstelling in Uw brief - aldus Renfrew tot Eman - alsmede het gebrek aan eenvoudige hoffelijkheid door de betrokken brief in een ochtendblad te laten publiceren voordat de brief bij mij bezorgd werd, zijn handelingen die alleen beschouwd kunnen worden als schadelijk voor een betere verstandhouding tussen Coastal Corporation en de lokale bevolking. Het zou goed zijn, dat U, meneer Eman, aandacht gaat schenken aan datgene wat in het beste belang van de lokale bevolking is', zo besloot Mike Renfrew zijn brief aan Henny Eman.

Razzia's op illegalen: vijftien dames opgepakt

ORANJESTAD — Opnieuw bleek tijdens controle van de Immigratie dat vijftien vrouwen zich illegaal op Aruba ophielden.

Bij Felipe in de Koningstraat werden tien Dominicaanse vrouwen aangehouden, daarna werden in de Arendstraat ook nog eens vier aangehouden. Van deze vijftien bleken van vier de papieren in orde te zijn, de overigen werden naar San Nicolas overgebracht en zullen worden uitgezet. In de avonduren werden in de Boliviastraat nog eens vijf vrouwen aangehouden, die geen papieren hadden. Ook zij werden in de politiewacht San Nicolas ingesloten en zullen worden uitgezet.

Het verblijf van illegale vrouwen neemt ernstige vormen aan. In korte tijd - nadat een groot aantal was uitgezet - werden dertig vrouwen uitgezet. Niet uitgesloten moet worden geacht dat de Arubaanse overheid overgaat tot het nemen van dezelfde maatregelen als op Curaçao om deze illegale bezoeken tegen te gaan.

■ *ORANJESTAD — De Nederlandse minister van Defensie A.L. ter Beek, is voor een kort bezoek op Aruba aangekomen. Hij werd op de luchthaven verwelkomd door minister-president Nelson Oduber en een ontvangstcommissie*

Vrijdag bracht minister Ter Beek bezoeken aan gouverneur Felipe Tromp en premier Oduber en later op de dag aan de Marinierskazerne Savaneta en woonde hij een m a r i n e - oefening te Arashi bij.

In verkrachtingszaak toeriste

Eis van 2,5 jaar

ORANJESTAD — De behandeling werd voortgezet van de strafzaak tegen A.P. (22) en I.C. (28), die ervan verdacht werden den dertien-jarige toeriste op het strand te hebben verkracht.

De Amigoe berichtte over deze zaak, waarvan het resultaat van het onderzoek uit Nederland werd afgewacht. Dat was nu binnen, waarbij gesteld werd dat het sperma dat gevonden werd bij de toeriste van één der verdachte afkomstig kon zijn.

De officier eiste tegen I.C. tweeëneenhalf jaar gevangenisstraf en vroeg voor A.P. vrijspraak, omdat onder meer het meisje wel I.C. had herkend maar niet zeker wist of A.P. er eveneens bij was geweest. Zij had hem niet herkend.

Over twee weken uitspraak.

Dode bij steekpartij

SAN NICOLAS — Om half negen werd gistermorgen bij de politie gemeld dat in de Sabastraat in de Village te San Nicolas een man op de grond lag die vermoedelijk het slachtoffer was van een steekpartij.

Voor huisnummer 31 vond de politie het levenloze lichaam van de 24-jarige Encer Tofilo Guerero die woonde aan de Luis Collignystraat 10, San Nicolas. Hij had wonden die wezen op een steekpartij. In het Medisch Centrum constateerde dokter Zaandam de dood. Politie en justitiële autoriteiten waren spoedig ter plaatse. Het stoffelijk overschot werd door de officier van Justitie in beslag genomen om sectie te verrichten.

De recherche hield gisteren de 21-jarige R.R. aan, die verdacht werd van de dodelijke steekpartij. Hij bekende het slachtoffer driemaal gestoken te hebben, één van de steken was dodelijk. Omtrent het motief wilde verdachte geen verklaringen afleggen.

ORANJESTAD — De Aruba Rotary Club organiseert voor het tiende achtereenvolgende jaar haar jaarlijkse Fiesta Rotaria op 1 april - dit is beslist geen 1 aprilmop -in het Wilhelminapark. De Rotary Aruba gaat van dit tweede lustrum een speciale gebeurtenis maken.

De keuken zal dit jaar nog meer te bieden hebben, het 'wheel of fortune' heeft onder andere een prachtige collectie teddybears, de supermarkt biedt een nog ruimere keuze, de boek- en plantenstand is er ook weer met voor elk wat wils, een kids corner, kleding, schoenen en hardware is in ruime mate aanwezig, terwijl een fantastische meubelveiling en dierenstand niet zullen ontbreken.

De muzikale omlijsting zal verzorgd worden door Papito y su Doble Sabor, Trio Huasteca, een kah'i orgel en nog vele anderen. De opbrengst van Fiesta Rotaria is om de projecten voor de Arubaanse gemeenschap financieel te steunen.

Zware eisen voor handel in drugs

ORANJESTAD — Tien jaar gevangenisstraf eiste de officier van Justitie tegen de 48-jarige L.B., die terecht stond als één van de centrale figuren van de drugshandel op Aruba en naar Nederland.

Tegen de medeverdachte M.P. (25) was de eis zes jaar. In de zaak van L.B. werden vele getuigen gehoord, waaruit bleek dat zij van verdachte drugs hadden gekocht of voor hem verkocht. Onder meer de vrouw R. die op 13 maart 1988 bij aankomst in Nederland in de kraag werd gepakt met ruim drie kilo cocaïne verpakt in cadeaupapier. Zij verklaarde van C. te hebben gekocht die voor L.B. werkte. Verdachte werd bijgestaan door mr Braam.

Verdachte M.P., die werd bijgestaan door mr John van der Kuyp, werd ten laste gelegd zich op Aruba met verkoop van verdovende middelen op grote schaal te hebben bezig gehouden.

Uitspraken over twee weken.

Aruba bij Arubadag in Nederland

ORANJESTAD — Uitgeleide gedaan door ASOMA-voorzitter Joy Kock zijn de Tumbakoning Robert Jeandor en de Calypso/Roadmarch King Claudius Philips naar Nederland vertrokken. Zij zullen in Nederland de viering van de Arubadag muzikale luister bijzetten. Ditmaal komen de Arubanen in Nederland in Leiden bijeen om deze dag te vieren, waarbij Jeandor en Philips eveneens aanwezig zullen zijn.

Estrella-CDRA: 7-2

ORANJESTAD — De voorcompetitie van de Arubaanse Voetbal Bond werd voorgezet met een 7-2 overwinning voor Estrella op Centro Deportivo Rooi Afó/Construcciones Gueriyero (CDRA).

Estrella toonde zich de hele wedstrijd de sterkere ploeg die onverstoord haar spel kon ontwikkelen. CDRA bood in de eerse helft nog wat tegenstand, waardoor de ruststand niet groter dan 2-1 voor Estrella was. In de tweede helft ging Estrella produktiever te werk door vijf nieuwe doelpunten te scoren waarmee men de eindstand op 7-2 bepaalde.

Voor Estrella scoorden: Johnny Manjares, Kees Rasmijn, Denchi Werleman, R. Ras, Ronny Kootes en Juju Rasmijn. Hubert Maduro en Roy Martina zorgden voor de twee CDRA-doelpunten.

De voorcompetitie wordt vanavond om acht uur in RCA-sportcentrum voortgezet met de ontmoeting Brazil Jrs - Britania.

H. Eman noemt Coastal 'brutaal'

ORANJESTAD — AVP-leider mr Henny Eman noemt het antwoord dat de general manager van Coastal Mike Renfrew hem stuurde 'erg brutaal en onaanvaardbaar voor Aruba'.

'Hij denkt zeker dat hij een brief aan de MEP schrijft', aldus Eman, die eraan toevoegde dat al!e Statenleden aanwezig waren toen hij stelde dat onder meer ten aanzien van het aantal buitenlandse arbeidskrachten bij Coastal - zoals in het huidige Coastal-contract bepaald - veranderd dient te worden.

'Vermoedelijk heeft Renfrew, die pas twee jaar bij Coastal werkt, gemerkt dat hij wel wat te veel heeft toegezegd. Immers het huidige contract biedt Coastal zoveel voordelen dat hij niet verwacht dat de directie van Coastal bereid zal zijn hierover opnieuw te gaan onderhandelen. De AVP waardeert de activiteiten op het Lagoterrein, maar dat mag nimmer ten koste van het volk gaan, zoals nu het geval is'

De AVP is nu met haar rapporten klaar en zal deze aan de verschillende groeperingen zenden. Experts van de AVP bestuderen de wegen die bewandeld kunnen worden ten aanzien van het Coastal-contract, waarbij niet uitgesloten wordt geacht dat deze kwestie aan de rechter zal worden voorgelegd. Mogelijk dat de rechter dan het contract ongeldig verklaart waardoor betere voorzieningen voor de Arubaanse arbeider mogelijk worden.

Parlement bezoekt bejaardentehuizen

ORANJESTAD — Statenleden, vergezeld van waarnemend Staten-griffier Jossy Semeleer, hebben een bezoek gebracht aan bejaarden op Aruba. Bezoeken werden gebracht aan St Michaelspaviljoen in Oranjestad, verpleegtehuis San Nicolas en Huize Maris Stella.

Dit gebeurde op uitnodiging van de Stichting Algemeen Bejaardenzorg Aruba (SABA), die zoals bekend recentelijk een campagne is begonnen om meer aandacht te vragen voor de bejaarden. Velen van hen leven in eenzaamheid en worden niet eens door eigen familie bezocht. Daarom deed het bestuur van SABA een beroep op de gemeenschap om de bejaarden niet te vergeten en eens op bezoek te komen.

De Statenleden gaven in dit geval een goed voorbeeld. In de diverse tehuizen werd de Statendelegatie ontvangen door bestuursleden van SABA en de leiding van de tehuizen. De Statenleden kregen alle gelegenheid zich op de hoogte te stellen hoe de diverse tehuizen functioneren en hoe de bejaarden verzorgd worden. Ook was er alle gelegenheid om met de bejaarden zelf te praten en hun wensen te horen.

De Statenleden verklaarden voldaan te zijn dat zij zich op de hoogte konnen stellen, vooral wat gedaan moet worden voor de bejaardenzorg op Aruba die nog vele wensen heeft. De SABA heeft in haar tehuizen nu 230 bejaarden, terwijl nog 170 personen op de wachtlijst staan.

ORANJESTAD — Toneelvereniging Mascaruba heeft op de laatstgehouden jaarvergadering een nieuwe bestuur voor 1990/1991 gekozen. Het nieuwe bestuur ziet na de functieverdeling er als volgt uit: voorzitter Elio Heronimo, vice-voorzitter Miguel (Gechi) Pieters, penningmeester Norma Croes, secretaris Philomena Lopez, commissarissen: Harold Pereira, Oslin Boekhoudt en Oslin Tonnenberg.

Een belangrijk bouwbedrijf vraagt sollicitanten voor de volgende functies:

HOOFD BEDRIJFSBUREAU

FUNCTIE-EISEN:

* Opleiding - Minimaal H.T.S.
  — Bouwkunde
  — Economisch Bedrijfstechniek, of vergelijkbare opleiding.

ERVARING:

* 10 jaar ervaring in de bouw op staf nivo, waarvan minimaal 5 jaar als projekt coördinator-manager, met aantoonbare ervaring in leiding geven.
* Zeer goede contactuele eigenschappen mede i.v.m. contacten met interne en externe partijen, zowel op technisch en administratief nivo. (Architecten, calculators, overheid)
* Ervaring in een geautomatiseerde omgeving en specifiek met projekten administratie.
* Ervaring met inkoop coördinatie.
* Zeer goede communicatieve vaardigheden, zowel verbaal als in geschrift.
* Gedegen kennis Engels en Nederlands. Papiaments en Spaans wenselijk.
* Leeftijd: minimaal 35 jaar.

ADMINISTRATEUR

FUNCTIE-EISEN:

* Opleiding: Minimaal M.B.A. (Moderne Bedrijfsadministratie)

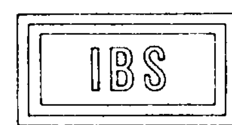
ERVARING:

* 3 tot 5 jaar ervaring in de bouw of bouwgerelateerde bedrijven.
* 10 jaar aantoonbare ervaring indien in het bezit van een P.D.-diploma.
* Ervaring met geautomatiseerde systemen.
* 3 tot 5 jaar leidinggevende ervaring.
* Goede contactuele eigenschappen.
* Goede kennis van Engels en Nederlands. Papiaments en Spaans wenselijk.
* Leeftijd: minimaal 30 jaar.

Er wordt een goed honorarium en een aantal uitstekende secundaire arbeidsvoorwaarden geboden.
Arubaanse sollicitanten hebben voorkeur.
Uw schriftelijke sollicitatie vergezeld van curriculum vitae kunt U in vertrouwen richten aan:

I.B.S. Nr. #1007
P.O. Box 86
Oranjestad, Aruba

Voor meer informatie bellen naar tel. 23723.

International Business Services
Ierlandstraat 24 or P.O. Box 86, Oranjestad, Aruba

FOR SALE
CLASSIC CAR

1959 Plymouth Fury Convertible
Car is in mint condition
Asking price US$ 12,000.00
For information contact
R. Roosen (297-8) 33555 ext. 5220

TA BENDE
AUTO CLASICO

1959 Plymouth Fury Convertible
Auto ta den bon condition
Prijs US$ 12,000.00
Pa mas informashon llama
R. Roosen (297-8) 33555 ext. 5220

ABN Bank
Aruba

ZOEKT VOOR SPOEDIGE INDIENSTTREDING EEN:

OPERATIONS OFFICER

Direkt rapporterend aan het hoofd operations omvat het takenpakket, ondermeer:

- Het leiding geven aan een operations afdeling.
- Het ontwikkelen van kontakten met klienten en verder uitbouwen van relaties.
- Het automatiseren van verschillende operationele aktiviteiten samen met experts.
- Het trainen en ontwikkelen van medewerkers en afdeling.
- Het mondeling en schriftelijk rapporteren en voeren van correspondentie.

FUNKTIE EISEN:

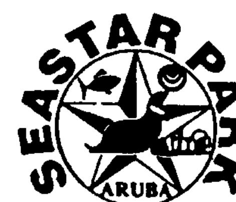
- H.B.O. of HAVO met vergelijkbare kombinatie opleiding.
- NIBE opleidingen of studerende er voor.
- Minimum 6 jaar operations ervaring met goede kennis van letters of credit en internationale transfers.
- Sterke communicatie en leidinggevende ervaring.
- Management potentieel voor deze ontwikkelingspositie.

ABN BANK Aruba biedt naast een goed honorarium een aantal uitstekende secundaire arbeidsvoorwaarden, waaronder een 13e maandsalaris, een premievrije pensioen -en ziektekostenregeling, ruime vakantie -en vakantietoeslag en gunstige lenings -en hypotheek faciliteiten. Arubaanse sollicitanten hebben voorkeur.

Uw schriftelijke sollicitatie met curriculum vitae kunt U in vertrouwen richten aan:

ABN Bank
Manager | Nassaustraat-89
Mr. D.A. van den Ham | Oranjestad-Aruba

ARUBA DAILY
ENTERTAINMENT

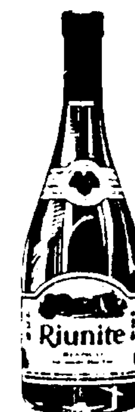

Zondag vanaf 12.00 uur:
Theatro di Danza Arubano, Palili y su Tipico, Lintendans groep Brasil, Caha di Orgel Gloria
Musical Time van 5.00 tot 11.00
Maandag 19 maart: Vanaf 4.00 uur: Salsa y Sabor, Mariachi Perla di Aruba en Runa Kuna.
Viert bij ons "Dia di Hymno y Bandera"
L.G. Smith Boulevard 266 Tel.: 36868 - 35577.

Vanavond in gezellige sfeer uitgaan????
Dan natuurlijk naar de nachtclub

Club Nouveau

Aparte sfeer zoals nergens anders.
Wij zijn open vanaf middernacht tot in de ochtend.
Wij verwachten U, het zal U zeker bevallen.

GEZELLIG UITGAAN????

Natuurlijk met

RIUNITE on ice

Mercurius Trading Company

Gezellige sfeer, goede service vindt U in

Wij verwachten U voor lunch (12.00-3.00), HAPPY HOUR (6.00-7.00) of dinner (18.00-23.00).
Telefoon 22977 of 27833.

CATTLE BARON
RESTAURANT

Gasparito
Restaurant-Art Gallery
Gasparito 3
Phone: 37044-37144

18 maart Hymno y Bandera. 12.00 - 4.00 Family Day. Muziek Caha di Orgel. B.B.Q. Criollo $10,- volwassenen, kinderen $5,00. Veilig speelterrein voor kinderen.

Drive-In:

Today at
8:30 & 12:00
Sunday at 9:00
"GREAT BALLS OF FIRE"
musical-drama 14 yrs.

Principal

Today at
8:30
Sunday at 8:30
"THE GODS MUST BE CRAZY PART II"
comedy 14 yrs.

...smarties....smarties....smarties....smarties....smarties....smarties....

GRANDIOSO CAMPAÑA DI E DELICIOSO CHUCULATI

"SMARTIES"

den su color nobo: blauw

SIMPLEMENTE DISFRUTA DI E INCOMPARABLE SABOR DELICIOSO DI "SMARTIES"....... Y CAMBIA E SIGUIENTE COMBINACION DI ENVOLTURAS DI PRODUCTONAN "ROWNTREE MACKINTOSH'S"

MINI BAGS:	MULTIPACKS:
SMARTIES	SMARTIES
LION BAR	LION BAR
TOFFEE CRISP	TOFFEE CRISP
	POLO
	BLACK CURRENT
	FRUIT PASTILLES
	KIT KAT
	FRUIT GUMS

CHUCULATI "SMARTIES"... MIHOR SABOR!
CHUCULATI "SMARTIES"... MAS CALIDAD!
CHUCULATI "SMARTIES"... MIHOR CU NUNCA!

LUGAR DI CAMBIO:
"MERCURIUS TRADING CO"
Fergusonstraat No. 116
Telefoon: 21470, 22345

UN "MINI BAG" Y DOS (2) MULTIPACKS PA UN TICKET DI E GRAN SORTEO CU LO TUMA LUGAR DIA 25 DI JUNI '90 DEN E PROGRAMA "SHOWTIME" NA TELEARUBA, CU E SIGUIENTE PREMIONAN:

PROME PREMIO... UN POPULAR "NINTENDO GAME"!!
SEGUNDO PREMIO... UN TREMENDO "BMX CROSS BIKE"!!
MAS TICKETS BO TIN, MAS CHANCE PA GANA BO TIN!

DE REGERING VAN ARUBA

ROEPT SOLLICITANTEN OP VOOR DE FUNCTIE VAN

DIRECTEUR

VAN HET WATER- EN ENERGIEBEDRIJF VAN ARUBA, RESSORTERENDE ONDER HET MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN.

Doelstelling van het Bedrijf:
— Het produceren van Water en Electriciteit ten behoeve van de Arubaanse bevolking en industrieën;
— Het distribueren van Water en Electriciteit (gedeeltelijk);
— Het onderhouden in goede technische staat van de bestaande installatie-éénheden en distributienetten;
— Het doen functioneren van de bovengenoemde installaties op de meest efficiënte wijze.

Structuur van het Bedrijf:
Het technische gedeelte is onderverdeeld in:
— Electriciteitscentrale;
— Waterplants;
— Centrale-werkplaatsen.

Het administratieve gedeelte is onderverdeeld in:
— Verbruikers-administratie;
— Magazijn;
— Algemene-administratie.

Het totale personeelsbestand is 250 medewerkers.

Taken:
— Draagt de verantwoordelijkheid voor zowel het technische beleid als het financiële- en personeelsbeleid van het Bedrijf;
— Is belast met de algehele bedrijfsplanning, coördinatie, toezicht en controle op de algehele bedrijfsvoering. De bedrijfsvoering bestaat hoofdzakelijk uit het produceren van stoom met als eindproducten water en electriciteit, de totale distributie van water en gedeeltelijke distributie van electriciteit;
— Is tevens verantwoordelijk voor de algehele administratie; hetgeen inhoudt o.a. het vervaardigen van de waterrekeningen, het innen daarvan via de lokale banken, prijs-éénheidsbepalingen van water en electriciteit en zorgdragen voor financiële transacties;
— Op verzoek of ambtshalve de Regering adviseren inzake alle aangelegenheden betreffende water- en energiezaken;
— Optreden (incidenteel) als vertegenwoordiger van de Regering over kwesties gemoeid met de eerdergenoemde hoofdzaken;
— Zitting nemen in de commissies en werkgroepen in opdracht van of namens de Regering.

Functie-eisen:
— Bij voorkeur academische opleiding, richting electrotechniek en / of werktuigbouwkunde, of door opleiding en ervaring bereikt gelijkwaardig niveau;
— Ruime managementervaring op een bij de functie passend niveau;
— Zeer goede uitdrukkingsvaardigheid zowel in woord als in geschrift;
— Goede contactuele eigenschappen;
— Bereid en in staat zijn om moderne ontwikkelingen op technisch-financieel- en personeel-organisatorisch gebied zich eigen te maken en toe te passen in de bedrijfsvoering;
— Een psychologische test zal deel uit kunnen maken van de selectieprocedure.

Arbeidsvoorwaarden:
Het salaris is vooralsnog vastgesteld volgens schaal 16 van het Bezoldigingslandsbesluit van Aruba.
Verder zijn de vigerende rechtspositieregelingen voor het Overheidspersoneel van toepassing.

Inlichtingen:
Voor inlichtingen kan men zich wenden tot de huidige waarnemend Directeur van het Water- en Energiebedrijf, ing. A. de Kort, telefoon 24600 toestel 125.

Sollicitaties met curriculum vitae dienen binnen 14 dagen na het verschijnen van deze advertentie te worden gericht aan de Minister van Economische Zaken, Bestuurskantoor, L.G. Smith Boulevard 76, Oranjestad, Aruba.

TOTAL LIQUIDATION ON ALL COMPUTER ACCESSORIES
50% DISCOUNT
Radio Shack Aruba Nieuwstraat 14.

Apreciable i Digno Pueblo di Aruba,

Na e ocasion tan especial aki, cual ta e Dia di nos Himno i nos Bandera, Dia Nacional di nos Pais Aruba, nos ta uni nos mes awe den nos memoria cu e Pueblo Arubiano pa celebra i duna respet na e simbolonan tan importante pa nos tur Arubiano. simbolonan di nos Pais Sobresaliente, simbolonan di nos union i simbolonan di hermandad cu ta existi entre ciudadanonan.
Awe ariba nos Dia Nacional, ta hopi importante pa corda ariba nos bieuwnan cu a bringa incansablemente pa e Paz, Tranquilidad i Prosperidad cu awe ta existi na Aruba.
Pero alavez ta hopi importante di evalua nos propio rol pa cu e Aruba di awe i mañan. Nos bieuwnan a pasa e responsabilidad over na nos tur. I ta nos deber moral na nos Pais i na nan pa percura cu e fundeshi cu nan a pone pa nos, no lo keda un reliquia of ruina pa historia.
Loque nan a logra ta "ORO". Pero nan a laga e reto di percura pa e stabilidad tan necesita pa e continuidad di paz i di e tranquilidad na nos.
Ban awe, nos tur cu ta stima nos pais Aruba, reitera nos apoyo na e obligashon i responsabilidad moral, i converti nos mes den e promotornan primordial di e stabilidad tan necesitá.
Nos riqueza Arubiano ta nos mes cu ta traha pa e meta tan anhelá pa nos tur, cu ta e Felicidad di tur Arubiano.

Dedicá na nos Pueblo i nos tata Betico.

Famia G.F. (Betico) Croes
Hulanda

'DE GENERAAL': "IK KAN GEEN NEGATIEF WOORD VERZINNEN"

Toch is nog niet alles in orde

Uitstekende reclame voor Michels voor Oranje tegenover journalisten

PARLERMO - Rinus Michels heeft in Parlermo op voorbeeldige manier aan supporterswerving voor Nederland gedaan. Als een volmaakt tacticus bespeelde "De Generaal" tijdens de afsluitende persconferentie in het stadion van Parlermo de toegestroomde journalisten.

De Italianen werden volledig ingepakt waardoor Oranje zonder twijfel zal kunnen rekenen op de steun van de neutrale kijkers bij de wedstrijden tegen Egypte en Ierland.

"Ik ben onder de indruk van alle faciliteiten die het Nederlands elftal hier ter beschikking staan", vertrouwde Michels de Italianen toe aan het einde van het bliksembezoek dat een zware KNVB-delegatie aan Sardinië en Sicilië heeft gebracht.

"Het stadion ziet er prachtig uit en ook over het trainingscomplex kan ik geen negatief woord verzinnen. Alle voorwaarden zijn geschapen om er wat moois van te maken, waarbij we rekenen op de steun van de bevolking van Sicilië, te meer omdat het Nederlands elftal nu eenmaal wat Italiaanse elementen kent".

Michels omzeilde vragen over de positie van bondscoach Thijs Libregts. Hij ontkende met klem in juni tijdens het WK mogelijk weer aan het roer te staan. "Ik ben nu official en dat blijft zo".

Ook over de kans dat Ruud Gullit tegen die tijd weer volledig fit is, bleef Michels vaag. Met "fifty-fity", hield hij zich op de vlakte.

LOVENDE WOORDEN

Niet alleen Michels, ook Van Rooyen, De Bakker en Been, hadden aan het slot van hun bezoek aan Sicilië slechts lovende woorden. Genoteerd kon worden: "Parlermo is een schitterende stad. Het organisatiecomité heeft alles onder controle.

Na gesprekken met de politie zijn we ervan overtuigd dat ook de supporters uitstekend zullen worden opgevangen. We maken ons geen enkele zorg over de Nederlandse aanhang. Slechts een heel beperkt gedeelte van de 10.000 supporters zorgt soms voor problemen, maar dat deel zal het voetbalfeest niet verstoren".

De mooie woorden van de KNVB-delegatie waren echter een beetje schijn. De irritaties liepen tijdens het bezoek soms hoog op, want eens te meer bleek - vooral op Sicilië - dat de gemiddelde Italiaan totaal geen kaas heeft gegeten van een beetje behoorlijk organiseren.

De glimlach is immer stralend, de beloften zijn te mooi om waar te zijn, maar in de praktijk blijkt er nogal eens wat mis te gaan. Zoals toen de KNVB-delegatie met vier auto's probeerde het trainingscomplex in Sperone te bereiken.

Helaas raakte de kolonne auto's het spoor volledig bijster, waardoor half Sicilië moest worden doorkruist voor de spikspliternieuwe trainingsaccommodatie werd gevonden.

"Er staat ons dan ook nog wat te wachten van de zomer", mopperde delegtieleider Martin van Rooyen. "Geregeld gaat er van alles fout. Simpele afspraken worden om de vijf minuten volkomen veranderd. Improviseren is hier tot een ware kunst verheven".

Rinus Michels, toch wel wat gewend door zijn verblijf in Spanje, nam het onvoorspelbare gedrag van de Italianen wat lakoniek op. "Meestal komt alles op het nippertje nog in orde. Je moet zoveel mogelijk zelf regelen, en lukt dat niet, dan moet je berusten. De enige goede houding in landen als Spanje en Italië voor mensen, die, zoals wij, de neiging hebben te overorganiseren".

De Nederlandse delegatie is overigens zeer te spreken over Hotel Kafara, waar Oranje tijdens het WK logeert. Het hotel is eenvoudig hermetisch af te sluiten voor de buitenwereld. De KNVB heeft het gehele hotel voor zich alleen, andere gasten worden geweerd.

Zina Forello, de eigenaresse van het hotel is blij dat het Nederlands elftal komt. "Hoewel ik niets van voetbal weet, ben ik trots dat de Europees kampioen hier komt logeren".

Waar de officials onderdak krijgen is nog onduidelijk. Het peperdure hotel waar de delegatie nu in Parlermo verbleef, en dat ook in juni door het WK-organisatiecomité is afgehuurd, is een vervallen bouwwerk midden in het hectische centrum.

De KNVB wil daar voor geen goud permanent verblijven, te meer omdat de afstand naar het spelershotel ruim twintig kilometer is. Met enige jaloezie werd dan ook Hotel Zagarella, waar de Nederlandse sportpers logeert, bekeken. Dat hotel ligt op slechts vijf kilometer van het onderkomen van de spelers en biedt pal aan de zee uitstekende faciliteiten.

De KNVB zou het liefst ook ruimte reserveren in Zagarella, hoewel de officials niet steeds journalisten op hun dak willen hebben. Probleem is evenwel dat van de 400 kamers de helft al is verhuurd aan gewone vakantiegangers uit Italië en dat de rest is gereserveerd voor de sportpers. In overleg met de hoteldirectie wordt echter nog gegekeken of de KNVB-delegatie, die zo'n 25 leden zal tellen, ook nog in Zagarella kan worden ondergebracht.

■ *Romario: zeker van plaats*

Vier niet-'buitenlanders' in team

Romario zeker van Braziliaanse selectie

SAO PAULO - Romario de Souza Faria is zeker van zijn plaats in de Braziliaanse selectie van 22 spelers, die uitkomt in de eindronde van het wereldkampioenschap voetbal.

Coach Sebastiao Lazaroni noemde de PSV-er als een van de negentien spelers, die hij al definitief heeft geselecteerd.

In een interview in het sportweekblad Placar vertelde Lazaroni dat zijn groep compleet is op twee verdedigers en een middenvelder na.

Van de negentien die kunnen rekenen op de reis naar Italië spelen slechts de drie doelverdedigers en vier veldspelers in Brazilië. De keuze van Lazaroni bestaat uit:

Doel: Taffarel (Internacional), Ze Carios (Flamengo) en Acacio (Vasco da Gama).'

Verdediging: Mauro Galvao (Botafogo), Ricardo en Aldair (Benfica/Por), Branco (Porto/Por), Jorginho (Leverkusen/BRD), Mazinho (Vasco da Gama) en Mozer (Marseille/Fra).'

Middenveld: Alemao (Napoli/Ita), Dunga (Fiorentina/Ita), Silas (Sporting Lissabon/Por), Valdo (Benfica) en Bismark (Vasco da Gama).'

Aanval: Bebeto (Vasco da Gama), Careca (Napoli/Ita), Muller (Torino/Ita) en Romario (PSV/Ned).

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

******

ZONDAG
CURAÇAO REGATTA
(Ronde van Klein Curaçao)
08.00 uur start Cruising Class I+II;
09.00 uur Racing Class II;
09.10 uur Racing Class I - Sportvereniging Jan Sofat.

BASEBALL
(Little League)
14.00 uur start seizoen 1990 - Curaçao Little League Ballpark te Suffisant.

ATLETIEK
(Curaçaosche Atletiek Bond)
06.30 uur start mijl om de Waaigat te Waaigat.

******

MAANDAG
DAMMEN
(Vierkamp)
13.00 uur start toernooi - Porto Paseo, Klipstraat (O).

******

Engelsen verwachten "supporters-veldslag"

Nog grote onduidelijkheid over toewijzing WK-kaarten

PARLERMO - De KNVB weet nog altijd niet hoeveel kaartjes de FIFA, de wereldvoetbalorganisatie, toewijst aan Nederland voor de wedstrijden om de wereldtitel.

Veiligheidsfunctionaris Rob de Bakker van de KNVB hoopt op korte termijn meer duidelijkheid te krijgen uit Rome, waar het centrale organisatiecomité is gevestigd.

De Bakker: "Oorspronkelijk zou half februari de toewijzing zijn. Dat is veranderd in half maart. Wij hebben echter nog niets gehoord. Mogelijk komt dat binnen een paar dagen."

In Parlermo wordt erop gerekend dat tenminste 10.000 kaarten naar Nederland gaan. Renzo Barbero, de voorzitter van het Siciliaanse organisatiecomité: "De helft van de kaartjes is voor de plaatselijke bevolking, de rest wordt per wedstrijd tussen de twee spelende landen verdeeld."

WEINIG PROBLEMEN

Overigens verwachten de autoriteiten op Sicilië weinig problemen met de Nederlandse aanhang en die van Egypte en Ierland. Politiechef Mario Jovine kondigde tijdens zijn onderhoud met een KNVB-delegatie en een groep van topambtenaren van diverse Nederlandse ministeries aan, dat streng zal worden opgetreden indien voetbalsupporters wel over de schreef gaan.

Op Sardinië, waar de uiterst beladen wedstrijd Engeland-Nederland wordt gespeeld, is alles wel in staat van paraatheid om eventuele botsingen tussen Engelse en Nederlandse fans het hoofd te kunnen bieden.

De Engelsen sturen zelf een groep geheim-agenten, omdat in het Verenigd Koninkrijk signalen zijn opgevangen dat de Engelse supporters en de Nederlandse voetbalfans een veldslag voorbereiden.

Dergelijke signalen zijn uit het Nederlandse kamp nog niet vernomen, benadrukken zowel de KNVB-vertegenwoordigers als de leden van de ambtelijke delegatie.

Tekort van 80.000 gulden

ORFIK krijgt zijn begroting niet rond

WILLEMSTAD - De ORFIK, Organisahon Fomento Infantil Korsow, zit financieel hopeloos in de problemen.

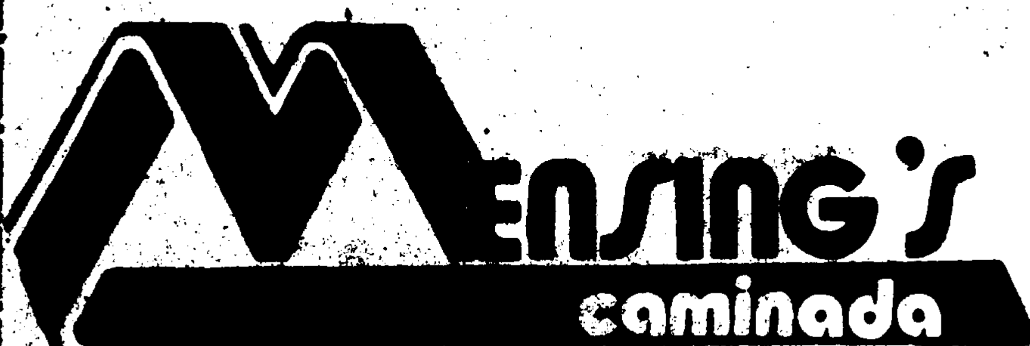
De organisatie, welke 1400 jeugdvoetballetjes over het gehele eiland verspreid heeft zitten, komt een bedrag van bijna 80.000 gulden tekort op haar begroting.

Aan inkomsten kan de organisatie rekenen op fl. 14.000,- aan contributie en een subsidie van Sedreko van fl. 14.750,-. De begrote uitgaven gaan echter de honderdduizend gulden te boven.

Op de post uitgaven komen onder andere voor: ballen (40.000), uniform (28.000), transport (21.600). Het restant van de uitgaven wordt gevormd door bekers, netten, ballenpompen, fluiten en diversen.

Voorzitter Ibi Schoop voorspelt dat zijn 1400 voetballertjes, verdeeld over 20 bario's, het naderend voetbalseizoen verstoken zullen blijven van hun sport als niet uit het bedrijfsleven een helpende hand wordt geboden.

De in 1975 opgerichte bond, die als slagzin heeft: 'Een sporter meer voor ORFIK betekent een misdadiger minder voor Curaçao', roept dan ook een ieder op die bereid is finacieel een bijdrage te leveren, contact op te nemen met of de voorzitter, Ibi Schoop (tel. 77114 of 673135) of de heer John Isidora (tel. 70180 of 623166).

NOG ALTIJD NUMMER 1

UITSLAG STATEN

STATEN VERKIEZINGEN 1990 STEMBURO'S	Aantal kiezers Staten 1990	SI/FOL	PAN	Nos Patria	MAN	NVP
1. St. Petrusschool Westpunt	830	104	3	41	117	511
2. John Horris Sprockel Huishoudschool - Barber	816	132	3	62	144	439
3. Don Sartoschool - Soto	743	147	1	22	101	438
4. Sta. Marthaschool - Soto	803	172	3	41	147	415
5. Skol Basiko San Hose - Barber	883	166	2	51	246	394
6. St. Janschool - Barber	867	137	3	43	173	477
7. Sentro di bario San Willibrordo - San Willibrordo 9	482	92	1	30	105	216
8. R.K. Kamalia Kleuterschool - Tera Corra	654	192	4	72	168	195
9. Skol Elis Juliana - Tera Corra	583	146	0	36	138	230
10. Colegio San Michil - Boca San Michil	818	282	9	25	168	292
11. Politie Sport Vereniging - Vaersenbaai	629	168	4	41	115	305
12. Sta. Claraschool - Jan Doret	543	147	2	30	99	236
13. Atanacio Emilio Golloschool - Julianadorp	772	266	5	54	142	255
14. H.J.A. Schroederschool - Julianadorp	716	205	4	51	129	287
15. Gollo Kleuterschool - Julianadorp	359	127	4	27	54	117
16. Tennispark St. Michielsweg - Julianadorp	624	47	27	43	184	245
17. Centro Juvenil - Mahoema	799	221	4	56	145	341
18. Woonhuis Kaya Seru Mahuma - Mahoema Kaya A-48	711	105	10	64	202	281
19. Jeanne d'Arc Kleuterschool - Sta. Maria	619	123	6	67	173	217
20. Buurtcentrum Sta. Maria	643	134	16	51	120	269
21. Dodo Palm College - Seroe Fortuna	663	360	4	30	33	205
22. Arco Iris Kleuterschool - Seroe Fortuna	593	224	14	46	67	197
23. Maduroschool (Skol Basiko) - Steenen Koraal	682	274	4	63	81	235
24. Avilaschool - Sta. Maria	660	229	9	62	166	192
25. Jeanne d'Arc College - Sta. Maria	769	140	8	81	186	284
26. St. Joris College - Sta. Maria	584	259	3	34	76	178
27. Hogeschool v.d. Ned. Antillen - Jan Noorduynweg	782	234	4	77	166	247
28. St. Antoniusschool - Sta. Maria	723	140	9	61	136	310
29. J.C. Nechie Pieters College - Buena Vista	662	235	1	56	90	237
30. Buurtcentrum Buena Vista	675	170	4	81	143	235
31. Juan Pablo Duarteschool - Buena Vista	672	219	2	76	96	237
32. St. Laurentiusschool - Buena Vista	524	140	1	39	83	205
33. Prinses Margrietschool - Buena Vista	641	203	1	59	115	221
34. Anglo Kleuterschool - Buena Vista	742	178	3	62	137	271
35. Adventschool - Roozendaal	802	309	8	88	135	235
36. Stefanus College - Habaai	672	129	6	60	89	287
37. Colegio Tula - [illegible]	506	136	[illegible]	47	59	224
38. Teresita Kleuterschool - Habaai	586	123	0	45	89	272
39. Maria Immaculata Lyceum - Gouv. v. Lansbergeweg	674	117	3	58	86	338
40. St. Elisabethschool - Mundo Nobo	641	137	1	41	80	255
41. Niewindt College - Mundo Nobo	742	182	10	56	92	317
42. Maria College - Gouv. van Lansbergweg	740	269	16	42	63	264
43. St. Willibrord College - Mgr. Niewindtstraat	475	129	5	24	29	210
44. Joan Mauritsschool - van Leeuwenhoekstraat	610	157	15	68	77	267
45. St. Thomas College - Leonard B. Smithplein	532	127	1	29	51	207
46. Bernadette Kleuterschool - Paris 34	507	111	4	38	37	248
47. Stella Maris College - Weis Aló	669	192	2	68	105	252
48. Fatima College - Suffisant	612	128	2	58	148	231
49. Madure Kleuterschool - Steenen Koraal	8	289	10	62	170	302
50. Emmy Berthold kleuterschool - Steenen Koraal	695	153	5	76	145	226
51. Xaverius College - Suffisant	715	151	1	63	155	228
52. Prins Bernhard Kleuterschool - Weis Aló	624	123	14	58	86	289
TOTAAL						

Vertegenwoordigend lichaam	Datum verkiezing	D.P.	N.V.P.-U	FRENTE OBRERO	P.S.D.
Eilandsraad 84.287	'75	[illegible]	[illegible] z: [illegible]	24.299 z: [illegible]	10.082 z: 3
Staten 89.681	'77	[illegible]	[illegible]	16928 z: 3	2966 z: 0
Eilandsraad 93.371	'78	[illegible]	[illegible]	[illegible] z: 1	10.701 z: 3
Staten 95.399	'79	15.208	11.280 z: 2	2218 z: -	4672
Staten* 102.176	'82	[illegible] z: 3	[illegible] z: 3	2753 z: 0	3080 z: 0
Eilandsraad 104.328	'83	[illegible]	23.248 z: 7	4503 z: 1	1744 z: 0
Staten 109.720	'85	12.564 z: 3	20.172 z: [illegible]	7672 z: 1	
Eilandsraad 111.408	'87	13.478 z: 4	[illegible] z: 3	5286 z: 1	

ERKIEZINGEN '90

STATEN VERKIEZINGEN 1990 STEMBURO'S	Aantal kiezers Staten 1990	SI/FOL	PAN	Nos Patria	MAN	NVP	DP
53. Marnix-kleuterschool - Topekaweg	790	100	14	62	137	347	130
54. Berg Carmel College - Groot Kwartier	675	125	1	75	103	323	48
55. St. Ignatius college - Navajosweg	800	136	10	65	157	351	81
56. Gouverneur J.R. Laufferschool - Adjudantenweg	753	134	7	82	145	335	50
57. Prof. Dr. I.C. van Houteschool - Bethencourtstraat	626	122	2	53	81	318	50
58. Buurtcentrum Brievengat	662	165	4	50	74	342	27
59. Glorieux College - Vondelstraat	652	103	8	52	113	304	72
60. Openbare Lagere School - Bonnamweg	549	117	4	57	82	234	55
61. Colegio Paul de Lima - Kaya Doy Sille	[illegible]	271	7	65	72	354	62
62. L.T.S. Jacques v. Ginneken - Kaya Horacio Sprock	573	178	1	39	53	265	37
63. Openbare Kleuterschool - Brievengat	617	96	23	55	131	245	65
64. Peter Stuyvesant College - Schottegatweg-Noord	729	107	30	36	123	347	86
65. Johan van Walbeeckschool - Franse Bloemweg	722	56	25	27	79	419	116
66. Michiel Martinus Romerschool - Magdalenaweg	759	128	23	47	102	335	124
67. Koningin Juliana Huishoudschool - Fokkerweg	704	130	12	35	85	351	91
68. St. Albertus College - Pietermaai	645	170	4	26	70	301	74
69. St. Aloysiusschool - Julianaplein	451	118	11	22	27	216	57
70. Oranjeschool - Oranjestraat	707	145	1	36	41	362	122
71. Dr. M. Luther Kingschool - Dr. M.L. King Boulevard	715	145	2	34	71	344	119
72. Pedro Luis Brionschool - Grebbelinieweg	711	141	4	53	78	347	88
73. Canisius College - Wageningenstraat	669	172	4	35	83	312	63
74. Jeanne d'Arc Huishoudschool - Elmesstraat	637	203	8	34	39	283	70
75. Vista del Mar school - Tritonstraat	742	148	9	56	87	324	118
76. Clubhuis Marie Pompoen - Balaoestraat	811	195	3	69	90	326	128
77. Nicolaas van Meeteren College - Koraal Specht	796	310	12	47	65	287	65
78. J.W.Th. Schotborgh Kleuterschool - Koraal Specht	863	346	3	60	59	312	83
79. Faya Lobi Kleuterschool - Koraal Specht	688	113	7	60	143	304	61
80. Dr. Albert Schweitzer Kleuterschool - Salinja Abau	707	126	12	64	123	311	71
81. St. Franciscus College - Janwé	649	69	8	41	123	323	85
82. Technisch College St. Paulus - Salinja Abau	802	97	15	53	107	411	119
83. St. Margarethaschool - Janwé	744	111	7	73	99	351	80
84. St. Vincentiusgesticht - Scherpenheuvel	820	127	10	55	108	491	29
85. Technische School Jan Ruimers - Brakkeput	[illegible]	61	38	26	116	283	71
86. Joh. v. Walbeeckkleuterschool - Fransche Bloemweg	[illegible]	78	23	40	101	369	102
87. Radulphus College - Cas Coraweg	[illegible]	48	31	41	109	352	114
88. Hardin di Flor Kleuterschool - Ronde Klipweg	831	123	10	101	176	380	91
89. Sentro di Bario Bonnam - Ronde Klipweg	[illegible]	147	11	103	163	362	54
90. Lourdesschool - Ronde Klipweg	676	77	2	40	117	355	84
91. St. Luciaschool - Ronde Klipweg	741	119	2	77	153	360	30
92. Sentro di Bario Sta. Rosa - Sta. Rosa	722	153	11	48	112	349	44
93. Bellefaas Martisschool - Sta. Rosa	945	139	14	89	264	383	56
94. St. Martinus de Porresschool - Sta. Rosa	942	136	12	83	177	477	57
95. Christina Kleuterschool - Sta. Rosa	770	143	2	54	104	422	45
96. Regina Pacis Huishoudschool - Sta. Rosa	896	143	5	71	182	429	66
97. Mariakleuterschool - Montanja di Rey	742	127	2	63	153	370	27
98. St. Dominucusschool - Montanja di Rey	716	97	7	52	123	385	52
99. Flamboyantschool - Montanja di Rey	983	164	2	63	131	549	74
100. Maris Stella Huishoudschool - Montanja di Rey	881	132	1	62	124	519	43
101. Sentro di Bario Montanja - Montanja di Rey	641	105	2	70	112	327	25
102. Openbare School Montanja Abau - Kaya Berom	723	208	1	52	113	309	40
103. Giovannischool - Seroe Grandi	626	124	4	44	110	318	26
104. Girasol Kleuterschool - Seroe Grandi	630	142	3	32	72	356	25
TOTAAL	73.000	16.321	747	5.552	11758	32177	6.381

...LIA IZA	M.E.T.A.	AKSHON	Totaal geldige stemmen	Ongeldige stemmen	Niet gestemden
	--	--	67.549	1602	15.136
98 0	-- --	-- --	69.441	1643	18.597
253 0	2541 z: 0		68.267	1744	23.360
	--	4930 z: –	65.399	1336	28.604
	2044 z: 0	-- --	71.906	1845	28.425
	1444 z: 0	--	69.130	1606	33.592
		*UNION 1479 z: 0			
	-- --	*PAS 944 z: 0	70.192	2881	36.647
		* S.I. 6953 z: 2	72.102	--	39.306

Feyenoord krijgt Roda JC op bezoek

PSV gastheer voor FC Twente; Ajax bij FC Utrecht te gast

DEN HAAG - Voor koploper PSV zijn drukke en inspannende dagen aangebroken. Drie dagen na de boeiende en spannende halve finale om de KNVB-beker tegen Ajax, moet de landskampioen voor de competitie aantreden tegen FC Twente en volgende week woensdag in het Europees bekertoernooi voor landskampioenen tegen Bayern München.

De Eindhovense ploeg kreeg de Amsterdammers woensdag pas na het nemen van strafschoppen op de knieen en bereikte opnieuw de finale. PSV is nog actief op drie fronten.

Naast de competitie en Nederlandse beker strijdt de Brabantse ploeg ook nog in het toernooi om de Europese beker voor landskampioenen. Volgende week woensdag moet de titelhouder de 1-2 nederlaag uit de eerste wedstrijd van de kwartfinale tegen Bayern München zien weg te wissen.

FC Twente liet woensdag in de inhaalwedstrijd tegen Sparta een belangrijke steek vallen in de race om een plaats in het UEFA-cup-toernooi. De Enschedeërs verloren met 0-3. Ajax, dat aanvoerder Jan Wouters voor zijn elleboogstoot van afgelopen zondag al beboet heeft (door de tuchtcommissie ook een duel geschorst), heeft zondag de uitwedstrijd tegen FC Utrecht op het programma staan.

De andere bekerfinalist, Vitesse, speelt zondag op Monnikenhuizen tegen MVV. Vitesse is, indien PSV landskampioen wordt, verzekerd van Europees voetbal, maar de ploeg heeft ook nog de kansen in eigen hand om aan het Uefa-cup-toernooi te kunnen deelnemen.

De Limburgse tegenstander is de afgelopen weken, na de vervassende overwinning tegen Ajax, op de sukkeltoer geraakt. Sinds die zege heeft MVV geen wedstriid meer gewonnen. Roda JC, dat afgelopen weekeinde in een erbarmelijke slechte derby tegen Fortuna verloor, speelt uit tegen Feyenoord, dat onder het bewind van Bengtsson weliswaar veel punten heeft vergaard, maar nog niet bijster goed voetbalt. De Rotterdammers zijn inmiddels vrijwel gevrijwaard van degradatiezorgen. Roda JC kan zich geen misstap veroorloven in de race om Europees voetbal.

Daarin speelt provinciegenoot Fortuna ook een rol. De Sittardse ploeg is langzaam naar de sub-top geslopen en kan zaterdag zijn positie verstevigen omdat degradatiekandidaat NEC de tegenstander is.

De twee laagst geklasseerde ploegen van de eredivisie, Haarlem en Willem II spelen tegen elkaar in Haarlem. De Haarlemmers lijken de afdaling naar de eerste divisie niet meer te kunnen vermijden, terwijl de Tilburgers steeds dieper in de problemen geraken.

BVV Den Bosch vecht ook verbeten tegen degradatie. Zondag speelt het team van Rinus Israel in Groningen tegen FC Groningen. Volendam is verplicht de thuiswedstrijd tegen FC Den Haag te winnen om de aansluiting met de sub-top te behouden. Hetzelfde geldt voor RKC dat thuis tegen Sparta speelt.

Emil Zatopek in ere hersteld

PRAAG - Emil Zatopek, de legendarische Tsjechoslowaakse lange-afstandloper, is in ere hersteld. Bij een bijeenkomst in Praag verontschuldigde minister Vacek van defensie zich bij de voormalige majoor, die na het neerslaan van de Praagse lente in 1969 om politieke redenen uit het leger was gezet.

De 67-jarige Zatopek wordt beschouwd als de succesvolste sportman van Tsjechoslowakije. Zatopek behaalde vier gouden Olympische medailles, was drie keer Europees kampioen en heeft achttien keer een wereldrecord op zijn naam gebracht.

Zatopek is de enige atleet ter wereld, die tijdens een Olympisch toernooi gouden medailles op de drie lange-afstandsnummers op zijn naam bracht. Hij deed dat in 1952 in Helsinki door de 5000-, de 10.000 meter en de marathon te winnen.

Timman neemt eerste rustdag

KUALA LUMPUR - Jan Timman heeft vrijdag in Kuala Lumpur zijn eerste time out opgenomen. Op zijn verzoek wordt de zesde partij in de tweekamp tegen Anatoli Karpov verschoven naar zondag.

De Amsterdammer staat na vijf van de twaalf partijen in de finale van het kandidatentoernooi twee punten achter (1.5 -3.5). Beide grootmeesters hebben in de Malaysische hoofdstad het recht op twee time outs.

Na zijn verbijsterende nederlaag in de tweede zitting van de afgebroken vierde partij werd algemeen verwacht dat Timman een rustdag zou opnemen.

NIPO-enquête wijst uit:

Nederlanders vinden Michels geschikte coach

DEN HAAG - In de ogen van de Nederlandse voetballiefhebber is Rinus Michels nog steeds de ideale coach voor het nationale elftal.

In een enquete van het NIPO, uitgevoerd in opdracht van het sportprogramma van Veronique, meende 61 procent van de ondervraagden dat Nederland met Michels als leider het verst zou komen in Italië. Libregts en Cruijff scoorden zeven procent en Beenhakker vijf.

Gevraagd werd ook wie het Nederlands elftal in Italië beslist **niet** zou moeten begeleiden. In die rubriek scoorde Johan Cruijff het hoogst met ruim een kwart van de stemmen.

Libregts haalde twintig procent, maar ongeveer evenveel ondervraagden meenden dat het niets uitmaakte, 21 procent dacht namelijk dat alle mogelijke kandidaten die genoemd werden (Libregts, Michels, Beenhakker, De Mos, Cruijff) stuk voor stuk geschikt waren.

Van de 1648 mensen die naar hun mening werd gevraagd meende 43 procent dat Nederland de beste kans had wereldkampioen te worden voor Italië (20), Brazilië en de Bondsrepubliek (7), Argentinië (5), Sovjetunie (2), Engeland en Spanje (1).

Opmerkelijk is dat slechts een-vijfde deel van de 1600 mensen stelde zeer geïnteresseerd in voetbal te zijn. Een vergelijkbaar aantal had redelijke belangstelling, meer dan een vijfde was een beetje geïnteresseerd en 34 procent liet het voetbal koud.

Wegens gedrag

Josimar niet in selectie

RIO DE JANEIRO - De Braziliaanse bondscoach Sebastiao Lazaroni heeft verdediger Josimar geschrapt van de lijst van kandidaten voor zijn elftal.

Lazaroni zei dat Josimar, die twee van de tien Braziliaanse doelpunten maakte bij het vorige toernooi in Mexico, uit de boot was gevallen omdat zijn manier van leven niet past voor een topsporter. "Josimar", zei Lazaroni, "is de enige Braziliaanse voetballer die er zeker van kan zijn niet naar Italië te gaan. Ik heb deze stap genomen om hem er van te doordringen dat hij zijn levensgewoonten moet veranderen."

Sinds Mexico is Josimar betrokken geweest bij een aantal incidenten. In 1987, toen de Brazilianen ook tegen Engeland oefenden, miste hij een vrijwel volledige nacht in het spelershotel.

Het laatste half jaar was hij herhaaldelijk afwezig bij de trainingen van zijn club Flamengo en werd daarop naar de reserves verbannen. In februari werd hij gearresteerd na een vechtpartij in een nachtclub met een politieman, die hem ervan beschuldigd had cocaine te bezitten.

"Aan dat soort buitenbeentjes", verklaarde Lazaroni, "heb ik niets. Een speler die zich niet aangepast gedraagt, kan al het werk verwoesten. Het scheppen van een goede sfeer is belangrijker dan al het andere."

Balestre's komst niet zeker

Geen doping-controle Grote Prijs Brazilië

PARIJS - Na de Grote Prijs van Brazilië voor Formule 1-coureurs, zondag 24 maart, wordt nog geen dopingcontrole gehouden. De FISA (internationale automobielsport federatie) had besloten dat in de Formule-1 in de toekomst gecontroleerd wordt op het gebruik van verboden medicijnen.

Dat heeft de voorzitter van de FISA, Jean Marie Balestre in Parijs verklaard.

De omstreden Fransman benadrukte dat hij in tegenstelling tot berichten in Braziliaanse kranten geen angst heeft om de Grote Prijs van Brazilië in Sao Paolo te bezoeken.

Balestre zou tijdens de Grote Prijs constant omgeven worden door zes lijfwachten. "Ik ben niet bang om naar Brazilië te gaan. Ik vind het echter onaangenaam in een land waar de veiligheid van de bezoekers, zelfs niet van de toeristen, gegarandeerd is. Ik wil ook nog toevoegen dat de organisatie in Brazilië verantwoordelijk is voor alle incidenten tijdens de Grote Prijs" aldus Balestre.

Of Balestre, die afgelopen winter een hoogoplopend conflict had met de Braziliaanse coureur Ayrton Senna, de GP van Brazilië bezoekt is afhankelijk van zijn gezondheidstoestand.

De Franse voorzitter heeft tijdens zijn verblijf in Phoenix, waar de eerste Grote Prijs van het seizoen werd gehouden, een fikse aandoening aan zijn bronchiën opgelopen.

Zweden verhoogt disconto

STOCKHOLM - De Centrale bank van Zweden heeft haar disconto met ingang van vrijdag verhoogd van 10,5 tot twaalf procent. Het gaat hierbij om een noodzakelijke aanpassing aan de tarieven op de geldmarkt, zo heeft de bank donderdag meegedeeld. Het Zweedse disconto werd op 7 december verhoogd van 9,5 tot 10,5 procent, mede in verband met de hoge inflatie. Donderdag werd bekend dat de consumentenprijzen in de twaalf maanden tot en met februari met 8,7 procent stegen. De sociaal-democratische regering kondigde onlangs een tijdelijke bevriezing van de prijzen en huren af.

PRESIDENT DE COLLOR INGEHULDIGD

Drastisch economisch programma

Lonen- en prijzenstop in Brazilië afgekondigd

SAO PAOLO - Fernando Collor de Mello, de nieuwe president van Brazilie, heeft vrijdag drastische maatregelen aangekondigd om de economie uit het slop te trekken. De president wil flink bezuinigen op overheidskosten, wil de rijken meer belasting laten betalen, heeft een tijdelijke bevriezing van lonen en prijzen afgekondigd en wil de wisselkoers van de nationale munteenheid laten zweven.

Collor de Mello zal overbodige ambtenaren de laan uitsturen. Het aantal ministeries is al verminderd van 23 tot twaalf. Ook zullen staatsbedrijven worden gesloten. Alle subsidies worden afgeschaft. Tegelijk moeten de rijken meer belasting gaan betalen. "Grote vermogens zullen nu hun bijdrage leveren om het land te helpen", zei de president. Hij kondigde onder meer de invoering van een belasting op kapitaalwinsten aan. De lonen en prijzen blijven bevroren tot 15 april. President Collor de Mello maakte verder de invoering van een nieuwe munteenheid bekend. De cruzeiro zal de nieuwe cruzado vervangen.

HOOGGESPANNEN

De verwachtingen van Collors beleid zijn hooggespannen in Brazilie. Hij wordt gezien als de man die de geldontwaarding tot staan kan brengen. De inflatie kwam vorig jaar uit op 1765 procent en beloopt inmiddels 2751 procent op jaarbasis. Collor de Mello heeft zelf beloofd dat het begrotingstekort snel zal zijn verdwenen.

In aanwezigheid van vele buitenlandse gasten heeft Collor de Mello op donderdag de ambtseed afgelegd. In een rede voor het congres kondigde het nieuwe staatshoofd van Brazilie aan de inflatie te zullen bestrijden. De inflatie bedroeg vorig jaar 1.765 procent. Collor de Mello zei "de inflatie niet onder controle te willen krijgen, maar te willen liquideren". In afwachting van Collor de Mello's economische plannen zijn de banken in Brazilie sinds woensdag gesloten om speculatie te voorkomen.

De liberaal-conservatieve Collor de Mello versloeg bij de presidentsverkiezingen in december vorig jaar de socialist Luiz Inacio 'Lula' da Silva. Hij volgt Jose Sarney op, die er niet in geslaagd is de Braziliaanse economische problemen op te lossen. Voor vele Brazilianen symboliseert Collor de Mello met veertig jaar de jonste president die Brazilie ooit heeft gehad, de hoop op betere tijden.

WEERSTAND

Waarnemers in Brazilie verwachtten dat Collor de Mello vooral veel weerstand zal ondervinden van de bureaucratie, welke de nieuwe president juist drastisch wil inperken. Collor de Mello heeft laten weten grote delen van het overheidsapparaat te willen nationaliseren om de chaotische overheidsuitgaven onder controle te krijgen. Woensdag kondigde hij al aan de Nationale inlichtingendienst (SNI) op te heffen. Ook heeft hij het aantal ministeries gehalveerd.

Niet gesteund door een krachtige politieke partij heeft Collor de Mello in zijn ministerskeuze geprobeerd veel politieke goodwill te kweken. Zo zijn de populaire ex-voetballer Zico en de bekende milieuvoorvechter Jose Lutzenberger tot het kabinet toegetreden. De sleutelministeries worden bezet door de 36-jarige Zelia Cardoso de Mello op economie, Ozires Silva op energie, industrie en transport en de advocaat Fransisco Rezek op Buitenlandse zaken.

PRESIDENT VAN BRAZILIË

BRASILIA - Brazilie heeft een nieuwe president in Fernando Collor de Mello die als zodanig Jose Sarney is opgevolgd. Na de beediging verscheen hij op het balkon van het presidentiele paleis waarvoor velen zich verzameld hadden. Hij werd daarbij vergezeld door zijn echtgenote Rosane Collor de Mello. (AFP-satellietfoto)

Toch blijft verhouding nog vijf tegen één

Pretoria trekt meer geld uit voor zwarte bevolking

KAAPSTAD - Zuidafrika gaat het komende jaar meer geld vrijmaken voor huisvestings- en scholingsmogelijkheden voor zwarten. Daartoe wordt vooral op defensie bezuinigd. Dat heeft minister van Financien Barend Du Plessis in het parlement meegedeeld.

Du Plessis presenteerde er zijn begroting voor Financien. "Het is in ieders belang dat er in ons land zo snel mogelijk een acceptabelere en evenwichtiger situatie met betrekking tot de verdeling van welzijn en welvaart ontstaat", aldus Du Plessis. De minister zei dat zijn begroting in het verlengde ligt van de hervormingspolitiek die president Frederik de Klerk sinds zijn aantreden als president in september 1989 nastreeft.

LAGER

Du Plessis gaat voor het komende begrotingsjaar, dat loopt van april tot en met maart, uit van een tekort van ruim drie miljard dollar. De uitgaven bedragen ongeveer 28 miljard dollar. De minister laat de Defensiepost het komende jaar met 1,3 procent tot een totaalbedrag van ongeveer vier miljard dollar groeien. Dat is een stijging die aanzienlijk lager ligt dan de groei die tot nu jaarlijks voor Defensie werd begroot.

Hij reserveert verder zevenhonderd miljoen dollar, afkomstig uit een belastingmeevaller van 2.3 miljard, voor sociale projecten die De Klerk binnenkort bekend zal maken. Deze zouden vooral de achterstanden die de zwarte Zuidafrikanen hebben opgelopen op het gebied van huisvesting en scholing moeten opheffen. Daarnaast maakt Du Plessis nog eens 55 miljoen dollar vrij voor het zwarte onderwijs en bijna 35 miljoen ter ondersteuning van kleine ondernemers uit de zwarte bevolkingsgroep.

De aangekondigde verbetering voor zwarten ten spijt spendeert de Zuidafrikaanse regering komend jaar vijf keer zo veel aan een blank dan aan een zwart kind.

PORT AU PRINCE - Interim-president Ertha Pascal-Trouillot (midden) van Haiti op weg naar het presidentiele paleis waar zij de namen bekend zou maken van een aantal adviseurs die zij zich heeft aangetrokken voor de regeringsperiode tot aan de algemene verkiezingen. Dit was vrijdag haar eerste optreden als interim-president sinds zij eerder als zodanig door het leger was aangezocht. (AFP-satellietfoto)

Eerste optreden van Haitiaanse president

Tegenslag voor Helmut Kohl

Oostduitse medestander valt door mand als spion

OOST-BERLIJN - Het aftreden van de Oostduitse advocaat Wolfgang Schnur als voorzitter van de centrum-rechtse partij Demokratischer Aufbruch betekent een forse tegenslag voor kanselier Helmut Kohl van de Bondsrepubliek. Vier dagen voor de eerste vrije parlementsverkiezingen verliest de DDR een mogelijke premier, omdat de verdenking van samenwerking met de staatsveiligheidsdienst te sterk was geworden.

De 45-jarige Schnur had hoge ambities. "Hier staat de toekomstige eerste-minister" had de advocaat uit Rostock zelfverzekerd zijn gehoor toegeschreeuwd in de loop van de campagne voor de verkiezingen van zondag. Sinds donderdag ligt Schnur, na een hartaanval, in een ziekenhuis in Oost-Berlijn. Zijn lichaam bezweek aan de spanningen waaraan de neopoliticus ten prooi was nadat in Rostock documenten waren gevonden waaruit bleek dat hij jarenlang samengewerkt heeft met de inmiddels opgeheven Staatsveiligheidsdienst (Stasi). Bij een aantal gelegenheden had hij deze aantijging afgedaan als een val die tegenstanders en communisten hadden gezet voor de man die in 1988 en 1989 optrad als verdediger van groepen dissidenten die het aan de stok hadden gekregen met de communistische autoriteiten.

De christen-democraten in Bonn probeerden -overigens tevergeefs- Schnur nog te redden door mee te delen dat hij jarenlang de Westduitse autoriteiten had ingelicht over het wel, maar vooral het wee van Oostduitse andersdenkenden. Op basis hiervan kon Bonn handelend optreden richting Oost-Berlijn om de mensen in kwestie 'vrij te kopen'.

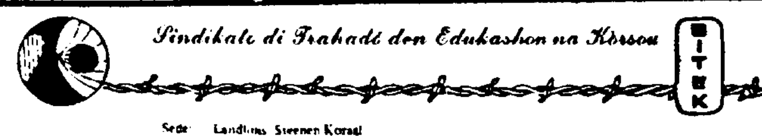
AMRO BANK gaat een 'representatieve office' vestigen in de Canadese hoofdstad Toronto. De opening van dit kantoor past in het beleid van een versnelde expansie van de bank in het buitenland. De afgelopen maanden maakte de bank de opening van vestigingen bekend in Seoul en Budapest. In Noord-Amerika heeft de bank al vestigingen in New York, Chicago, Houston en Los Angeles.

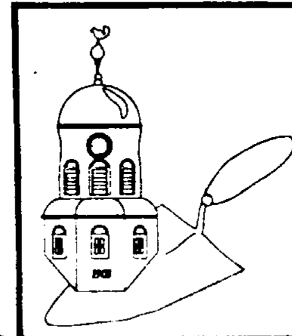
Saudi Arabië en SU gaan relaties aan

BAYRUT - Saudi-Arabie gaat binnenkort de diplomatieke betrekkingen met de Sovjetunie herstellen. Dat heeft de Libanese krant Al-Hayat, onder aanhaling van Saudische diplomaten, dinsdag gemeld.

Volgens de in Bayrut verschijnende krant zal het aanknopen van wederzijdse betrekkingen officieel worden aangekondigd tijdens een bezoek van de Sovjetrussische minister van Buitenlandse zaken, Edoeard Sjevardnadze, aan Saudi-Arabie. Sinds 1939 bestaan er geen officiele banden tussen Riyad en Moskou. Saudi-Arabie heeft altijd een anti-communistische lijn gevolgd.

■ Niels Liberia begroet glimlachend twee MAN-jongeren, op weg naar het stembureau...

■ ...maar Maria Liberia-Peters lijkt het maar niks te vinden: 'No ruMAN!'

LANGS DE VIER PARTIJ-HOOFDKWARTIEREN

Groen en oranje/bruin!- blauw en rood, ajó!

'Tintín, je werkt!'

DE FRACTIELEIDER van de PNP in de Curaçaose Eilandsraad, Donny Hernandez, lijkt in de middaguren van de zestiende maart 1990 zijn toekomstige baan -mocht er in de politiek iets misgaan - te hebben veilig gesteld. Als een volleerd eigenaar beheert hij op de hoek van het terrein van de groene partij een snack, die dezelfde naam draagt als de grote fel-groen geschilderde villa: 'Kas di Pueblo'. Hij schenkt geen biertje - het alcoholverbod wordt strak gerespecteerd - maar de limonades en pastechi's gaan in een razend tempo over het buffet.

Hernandez: 'De Amigoe krijgt altijd gelijk! In het reken-voorbeeld in het hoofdredactionele commentaar stond dat de PNP zeven zetels zal behalen. Dat lukt ons zeker! Hoe wist de Amigoe dat?'

Het is half drie 's middags.

Het wordt de verslaggever groen voor de ogen, daar op het plein van het Huis van het Volk. Tientallen groenen dwarrelen door elkaar heen; bijna allen dragen een groene hoed of groene pet met een groen T-shirt of een groene jurk of een groene broek. Groen, groen. Geluidsboxen, waarop álle diskjockeys van het hele Caribisch gebied jaloers kunnen zijn, produceren Maria-liedjes en Maria-tumba's, die een gast uit Nederland onweerstaanbaar mee laten wiegen.

Groene auto's rijden gloeiend claxonerend af en aan, gevuld met juichende en vlaggende partij-aanhangers. Veel vrouwen. Logisch, want er zijn meer vrouwen dan mannen op Curaçao en bovendien is Maria een vrouw...en de waarnemend gouverneur óók.

In het Huis van het Volk loopt Bracelli als een fel organiserende spin in een web van medewerkers. Hij ontsluit een deur en de verslaggever ontwaart een krioelende massa, hard bezig met het nieten van groene vlaggen aan stokken, met het verzamelen en uitdelen van posters, T-shirts, enzovoort, enzovoort.

'Ik wil zo'n bolhoed', zegt de verslaggever. Bracelli: 'Die kan ik u niet geven. Die deelt Maria persoonlijk uit'. Vraag: 'Een pet?'. Bracelli: 'Dat kan, maar die liggen in mijn auto. Heeft u een boodschappentas bij u?' Een niet-begrepen blik. 'Ziet u, dat moet in het geheim. Als die mensen zien, dat ik nog spullen heb, roven ze mijn auto leeg en kom ik niet aan mijn werk toe'. Een bruine zak, pet erin. En we verdwijnen tussen een lange stoet groene auto's.

Stop. Avila Beach Hotel. Een drankje. Een serene rust. Een toeriste informeert naar 'het lawaai daarbuiten'. Een andere toerist (Hollander) wéét wat er gaande is: 'Verkiezingen. En de mensen zijn serieus. Hoewel het ook wel iets wegheeft van carnaval, is 't niet?'

IETS

Onderweg naar het SI/FOl-hoofdkwartier aan de Franklin D. Roosveltweg wordt het rond half vier al duidelijk, dat er 'iets gaat gebeuren'. Overstelpende aantallen in het groen (PNP) en in het bruin/oranje (SI/FOL) geklede mensen en getooide auto's, met daartussen door enkele druppels blauw (MAN) en rood (DP), af en toe iets wits (Nos Patria), geel (PAN) is niet te ontdekken. Het kruispunt te Santa Maria Winston Churchillweg/F.D. Rooseveltweg, is tot ver voorbij McDonald's en het aangrenzende kerkhof volledig volgebouwd met bruin en oranje. Langzaam naderen we het 'hol' van de SI/FOL-leeuw, die, zo hebben alle Sifollers ons verzekerd, zal 'brullen': vier of vijf zetels.

De kandidaten Römer, Jansen en Rosales hebben stoeten auto's gemobiliseerd, met 'mooie' jonge knullen en knappe, jonge meiden in buggy's en andere snelle wagens, die af en aan rijden om propaganda-materiaal te halen. De grote leiders Hueck, Monte, Inderson zullen tegen vijf uur verschijnen, wordt ons meegedeeld. Een pet is niet te bemachtigen. Alles is bruin, met een vleugje oranje. Dag Frente!, denkt de verslaggever, Si, zo gaat het nu eenmaal in het leven.

TEKEN

Landhuis Morgenster, het hoofdkwartier van de blauwe partij MAN, lijkt uitgestorven. Herman George, met wit-blauwe hoofdband om, rijdt net weg in zijn auto met blauwe passagiers. Gerard Tellers, kandidaat en adviseur van de partij, fulmineert: 'SI/FOL deelt geld en brood uit. Ze hebben een minder-jarig meisje laten stemmen'.

Is dit een teken van de aanstaande nederlaag? Niet meer spreken over je eigen partij, maar tekeer gaan tegen andere? Morris achter de telefoon. Allemaal niet overtuigend, er heerst geen winning mood. Geen uitstraling. Het wordt niks met de MAN, denkt de verslaggever, naar zijn auto lopend en de motor startend. Op weg naar de rode DP.

Door Marchena Kas Chikitu, Wishi, Santa Helena en Charo - bepaald niet de wijken voor de best-gesitueerden. Hopi bruin, hopi oranje. Ik ben op weg naar de DP, waar is de kleur rood, mompelt de verslaggever voor zich uit. Enfin, doorrijden maar.

BLANCA

Casa Blanca, het witschitterende paleis van de Democraten aan de Snipweg, vlak vóór Brievengat. Enkele zielige vlaggen, enkele auto's. Onofre Bikker achter een levensgrote tafel. Het is half zes. Hij zegt: 'U zult het zien: de uitslag wordt vijf-vijf-drie. Drie voor de DP, die ene andere zetel weet ik nog niet. Ik heb het weken geleden gezegd. Ik zeg het nu'. Hij grijpt naar een rinkelende telefoon.

In een hokje ontdekt de verslaggever lijsttrekker Agustin Diaz. De enige aanvoerder, die dus niet 'op straat' is. Diaz staat op enkele dozen en haalt uit hoger opgestapelde dozen T-shirts. 'Ik ben optimistisch', zegt hij.

TINTIN

Op dat moment hoort de verslaggever iemand roepen: 'Goedemiddag, burgemeester!' Gezaghebber drs Elmer Wilsoe. Die ontwaart ook Diaz, druk doende, en roept: 'Tintín (Diaz; red.), je bent aan het werk!', hiermee refererend aan de arbeid van Diaz bij de Curaçao Port Authorities, waarvan hij al ruim een jaar is vrijgesteld.

Diaz kijkt zéér besmu - kt.

Voor de verslaggever staat de uitslag al vast. Om zeven uur is hij thuis. Hij hoort luid getoeter; dat zullen de groenen en de oranje/bruinen wel zijn, denkt hij.

Dag blauw, dag rood. Slechts aan wit denkt hij niet.

School op maandag niet zeker

Sitek-leerkrachten zouden zich willen ziekmelden

WILLEMSTAD — Zondagavond om 18.00 uur zullen de leden van de Sitek bijelkaar komen om te vergaderen wat zij maandag zullen doen. Het Sitek-bestuur heeft op last van de rechter via de media de leden opgeroepen het werk maandag te hervatten, maar uit bronnen binnen het onderwijs is vernomen dat er een voorstel door leerkrachten is ingediend om zich maandag massaal ziek te melden.

De Sitek-leiding was vanochtend in het SSK-gebouw in beraad en kon niet om toelichting gevraagd worden. Het verdient derhalve aanbeveling dat ouders zondagavond de berichtgeving via de radio en de televisie volgen om te vernemen of zij hun kinderen maandagochtend naar school moeten sturen.

Op de dag van het vonnis dat rechter Kolfschoten donderdag uitspraak over de onrechtmatigheid van de staking, ging de Sitek in beraad over een volgende stap in de strijd om gelijk loon voor gelijk werk. Naar het oordeel van de leerkrachten is die gelijkheid nog steeds niet bereikt nu de regering het standpunt huldigt dat er onderscheid gemaakt mag worden tussen wel- en niet-kostwinners. Tijdens de algemene ledenvergadering werden diverse meningen naar voren gebracht. Een ondervraagde leerkracht wilde vanochtend bevestigen noch ontkennen dat het voorstel tot massale ziektemelding was gedaan. Zij gaf er de voorkeur aan om nadere toelichting over het gezegde over te laten aan woordvoerders binnen het bestuur van de Sitek. De Sitek-top was echter onbereikbaar. 'De vergadering is zojuist afgelopen en iedereen is net weg', zo berichtte een SSK-medewerker.

Daphne Kibbelaar van de CBV en Ronald Sluis van de CADMU waren vanochtend wel bereikbaar in het SSK-gebouw. Deze twee leden van Kamara Sindikal voerden vanochtend overleg met Cova. Zij lieten zich door de Sitek informeren over de stand van zaken. Ook de Kamara Sindikal zal morgenavond aanwezig zijn bij de Sitek-vergadering. Nadat de leerkrachten gesproken hebben kunnen de leden van de andere vakbonden meteen in conclaaf gaan over wat de Sitek besloten heeft voor maandag, aldus een toelichting van de Kamara Sindikal.

Natuurwandeling Malpais-gebied

WILLEMSTAD — Morgen, 18maart, zullen de milieu-organisaties Defensa Ambiental en Amigu di Tera de laatste excursie van het seizoen organiseren in het natuurgebied Malpais. Tevens bestaat er de mogelijkheid de petitie van deze organisatie om Malpais te bestemmen als beschermd natuurgebied te ondersteunen en/of actief lid te worden van Amigu di Tera. Vertrek is om acht uur 's morgens vanaf de parkeerplaats van Vaersenbaai.

Door het uitblijven van een goede regentijd en definitieve inzet van het droge seizoen is het peil van het waterbekken achter de dam van Malpais tot een minimum geslonken. Hierdoor kon door een actiegroep van Defensa Ambiental en Amigu di Tera worden overgegaan tot een grootscheepse schoonmaakactie van dit gebied.

De in het restplasje voorkomende vissen en garnalen zien echter een langzame maar zekere dood tegemoet. De in de bodem overblijvende eieren, die zelfs enkele droge seizoenen achter elkaar kunnen overleven, staan echter garant voor een snelle herpopulatie bij de eerste hevige regenbuien in het nieuwe seizoen. Veel van de hier overwinterende en zelfs broedende trekvogels zijn door het wegvallen van hun voedsel reeds naar hun thuislanden teruggekeerd.

■ *JESURUN*
...schor...

■ *McWILLIAM*
...groen...

MARIA IN GROEN-JUICHEND KAS DI PUEBLO

'PNP wint dankzij wil van het volk en van God'

'Als jullie willen dat ik de keuken weer inga, dan ga ik!'

WILLEMSTAD — 'Victorie voor de PNP. Victorie voor het volk van Curaçao. Zeg mij volk wat ik nu moet doen. Wij hebben de macht gekregen om te dienen, niet om te vernielen. Wij blijven jullie dienen in de regering, in de Staten en op eilandelijk niveau'. Aldus de publieke belofte van Maria Liberia-Peters, de lijsttrekker van de groene partij, aan de bijeen gestroomde aanhangers bij het Kas di Pueblo omstreeks half twee in de vroege ochtend van 17 maart 1990.

Omstreeks 01.00 uur in de ochtend van zaterdag kwam de premier aan bij het Groene Huis in de Penstraat. Zeker van de overwinning met zeven zetels en een record van meer dan 32.000 stemmen. Chuchu, Papy, Rufus, Ruben en andere partijgenoten hadden al enige uren staan wachten op hun partijleider. Toen Maria zich een weg door de menigte baande naar het bordes, knalde een kurk en onderging de premier een champagne-doop. Dansend en luid lachend liet zij het toe.

KUNUKU

Enkele minuten later nam zij de microfoon ter hand: 'Dank jullie dat jullie Maria uit de keuken hebben gehaald en naar het Fort hebben gestuurd. Als jullie willen dat ik naar de kunuku terug ga, dan ga ik, als jullie willen dat ik naar Punda ga, dan ga ik, als jullie willen dat ik karnaval vier, dan vier ik karnaval, als jullie willen dat ik de 'kushina' induik, dan doe ik dat en als jullie willen dat ik de regering leidt, dan leidt ik haar'. Haar woorden werden gescandeerd begeleid: 'Kunuku'... 'Gobierno'... 'Punda'... 'Karnaval'. Het daverde door de Penstraat en over Pietermaai en over Marie Pompoen heen.

FRISSE WIND

'Het is vandaag precies 41 jaar geleden dat jullie voor het eerst voor de PNP konden kiezen. Jullie hebben het nu weer gedaan. En hoe! Alle records zijn gebroken. Vanavond hoorde ik commentaren dat sommige partijen in de afgelopen regeerperiode niets hebben gemerkt van een frisse wind. Welnu, misschien hebben zij die niet willen inademen.'

WAARDIG VOLK

'Ik ben dankbaar. Dit waardige Antilliaanse volk heeft begrepen dat als iets kan, het kán en als iets niet kan, het níet kan.'

De minister-president: 'Nu jullie de NVP opnieuw jullie vertrouwen hebben gegeven, gaan we 24 uur per dag voor jullie werken.'

DANK AAN GOD

Maria Liberia sprak ook haar dank uit aan God. 'De NVP is boven alles een democratische, christelijke partij. Het christelijke bestaat onder meer hierin dat je je naaste lief moet hebben als jezelf. Danken jullie de Almachtige voor de overwinning! Zonder Hem ben je niets. Als regeerder merk je dat er momenten van verzoeking zijn, momenten van zwakte. Zoals na de rechterlijke uitspraak vorige week zaterdag (inzake de onderwijsstaking; red). Maar weet, dat als je in God blijft vertrouwen dan zal Hij je de zegen geven.'

EENHEID

De premier wees er verder op dat de zegen ook voor een belangrijk deel te danken was aan de eenheid binnen de gelederen van de partij. Na een laatste dankwoord van 'de vrouw met de groene bolhoed' en het gezamenlijk zingen van het NVP-lijflied, stroomde het groen-witte plein leeg.

De spreekstalmeester, vlak voordat hij zijn microfoon neerlegde: 'Ta un Partido': Dit is me wel een Partij, zeg.'

WACHTEN

Omstreeks elf uur vrijdagavond werd Maria al verwacht. Maar haar komst werd telkens weer uitgesteld. Zij zou pas verschijnen ná de totale uitslag. En die liet op zich wachten, omdat er vijf 'moeilijke' stembureaus waren. Het hinderde de menigte niet. Er was muziek, er was zang, er was een brassband. Er was géén alcoholische drank; en dat hinderde de feeststemming niet.

GROEN

Op de eerste verdieping liep een uiterst vermoeide Rufus NcWilliam rond, de secretaris-generaal van de PNP, de leider van de PNP-fractie in de Staten van de Nederlandse Antillen, de grote adviseur op de PNP-achtergrond, de grote strateeg van de verkiezingscampagne. Rufus' gezicht was van vermoeidheid 'groen' uitgeslagen: 'Ik kan eigenlijk niet meer'.

Toch een korte analyse: 'De staking van Cova heeft averechts gewerkt. De kiezers hadden dóór, dat er iets achter zat. Meer dan twee weken staakten de leerkrachten, maar de ouders van de kinderen werden kwaad en merkten, dat deze regering geen vinger toegaf. Elke dag, dat de staking langer duurde, groeide ons aantal stemmen!'

■ *Maria Liberia-Peters (PNP) en haar echtgenoot Niels werden bij het stembureau ontvangen met een tumba. Geen enkel probleem voor Maria, want elk jaar is zij dé ster in het karnaval. Ambiente..!*

Chan ('Karnaval ta na kaminda!!') had geen stem meer, maar zong toch telkens weer het Maria-lied voor, dat uit de duizend kelen denderend over het groene plein klonk. Papy Jesurun, met zijn drie uit Nederland meegekomen assistenten ('in Nederland is Papy uitgeroepen tot Man van het Jaar'), verklaarde zéér hees: 'Nu nog afwachten of ik 'mijn' stemmen-aantal heb verdubbeld...Jajaja, ik wil wéér naar Nederland, maar ik moet toegeven, dit is wél een ambiente die ik zal missen'.

TRANEN

Dito Mendes de Gouveia wachtte geduldig op Maria. Boven in het partijgebouw, tegen kwart over twee vanmorgen, omhelsde hij haar. Zoenen. En er blonken tranen in de ogen van Dito. Vrouwen zongen Maria luidkeels toe. Brenda, de secretaresse van Maria, kon in een groen T-shirt haar geluk niet op. Er werd gedanst; er werd gefeest.

'Ta un Partido!'.
'Ta un Victoria!'.

Blind stemmen

WILLEMSTAD — Blinde mensen mogen niet stemmen. Of beter gezegd: ze mogen wel stemmen, maar ze mogen geen bijstand van een familielid hebben bij het invullen van hun stembiljet. De wet staat bijstand in principe toe. Bijvoorbeeld aan iemand die niet bij machte is zelf het rode potlood ter hand te nemen. Dan mag men dus met zijn tweeën in een stemhokje staan. Het is echter noodzakelijk dat een stemgerechtigde die bijstand vraagt, zich er visueel van kan overtuigen dat het juiste hokje ingevuld is. Een blinde kan dat niet. En een ambtenaar van het stemlokaal mag ook niet te hulp schieten of over de schouder van de bijstandverlener meekijken of deze wel het hokje van de keuze van de blinde kiezer invult. Stemmen is namelijk geheim. Dat in een incidenteel geval dit democratisch recht zich keert tegen een stemgerechtigde burger is een uitzondering die men voor lief zal moeten nemen.

In het groene hol van de PNP-leeuw

WILLEMSTAD — Ondanks de 'drooglegging' hing er wel een sfeertje bij Kas di Pueblo. Brassband-geluiden, tumba-herinneringen aan een bruisend karnaval en een groen-wit uitgelatenheid.

'Nos a meresé', zegt een in het groen geklede vrouw op de veranda waar de partij-bonzen en de belangrijkste getrouwen bijeengekomen zijn in afwachting van de komst van Maria.

Partij-secretaris McWilliam stelt nuchter vast: 'Ik ben nu precies 48 uur op de been. We hebben een zware dag gehad, maar... we hebben gewonnen'.

Men is het erover eens: de staking van de leerkrachten heeft averechts gewerkt en heeft de PNP in de kaart gespeeld. Schouderkloppen hier, omhelzingen daar.

Buiten bereidt spreekstalmeester Clarck de Windt het tjokvolle plein voor op de komst van de PNP-vrouwe.

De (kritische) pers in hèt hol van de leeuw. Niet altijd werden kanttekeningen gen bij het optreden van politici immers in dank afgenomen. Het zij zo.

Hoe het verder gaat met de toekomst van het eiland, zeker in verhouding tot de toekomst van elke politicus persoonlijk? Een hoopgevend bordje in de hal zegt in groene letters: 'Corsow prome'.

Clarck de Windt roept iets dat de tevredenheid weg kan dragen van de bijeengeschoolden. Een gejuich gaat op. Een man die in het urinoir niet zijn handen, maar wel zijn mond vrij heeft, juicht mee.

JL

In India:

Vice-premier met ontslag

NEW DELHI - De Indische vice-premier Devi Lal heeft volgens een bericht van het Indiase staatpersbureau PTI vrijdag zijn ontslag genomen.

PTI citeerde bronnen die meldden dat Lal zijn ontslag had ingediend wegens een "lastercampagne" tegen hem. Het ontslag van Lal is nog niet officieel bevestigd. Het zou een crisis tot gevolg kunnen hebben voor de vier maanden oude minderheidsregering van premier V.P. Singh.

MENSEN

■ *BAYRUT - Kinderen uit de christelijke wijk van de Libanese hoofdstad spelen een heel realistisch spel: oorlogje voeren. Vanuit de auto van hun vader die als gevolg van de 'christelijke' strijd uitgebrand is schieten zij op hun vermeende tegenstanders. Het blijft niet bij fantasie*

Een bewoonster van een flatwoning in Tilburg noord die om inbraak te voorkomen haar voordeur onder 220 volt spanning had gezet, heeft haar **"beveiligingsinstallatie"** op last van de politie moeten laten afbreken.

Tijdens een onderzoek in de flat aan de Vivaldistraat, waar de laatste tijd herhaaldelijk was ingebroken, bezochten twee rechercheurs ook de woning van de Tilburgse, waar op 2 maart een inbraak was gemeld. De politiemensen zagen aan de deur draadjes en een netwerk van gaas, dat via de lichtschakelaar in de hal onder stroom kon worden gezet. Het gaas was tussen het glas van de voordeur en twee multiplexplaten aangebracht. Bovendien was het voordeurslot onder stroom gezet.

De bewoonster verklaarde geen zin te hebben nogmaals het slachtoffer te willen worden van inbraak. Op last van de politie is de levensgevaarlijke installatie door het plaatselijke energiebedrijf verwijderd.

Namaakbank stilgelegd

Zes Brabanders worden verdacht van oplichting en flessetrekkerij op grote schaal. Zij stonden eerder deze week terecht voor de rechtbank in Den Bosch, net als hun 'provinciale grondbriefbank' in Eindhoven, een frauduleuze onderneming die zich helemaal niet als bank mocht afficheren.

De namaakbank opereerde vooral in de Bondsrepubliek Duitsland en bood daar bijvoorbeeld twee miljoen namaakaandelen Daimler Benz aan. Officier van Justitie mr J. Klop wil dat het vonnis dat de rechtbank over twee weken doet, wordt gepubliceerd in Duitse financiële kranten.

Hij vroeg de rechtbank de zogenoemde bank voor een jaar stil te leggen. In die tijd zou hij alles doen om te voorkomen dat er nog meer slachtoffers vallen, door tot algehele ontbinding van de onderneming te komen.

Voorts vroeg de officier de bank een boete van vijftigduizend gulden op te leggen.

Vijf inwoners van Oss en een man uit Liempde worden ervan verdacht dat zij samenwerkten in de bank, en onder andere strafbare feiten pleegden zoals bedrieglijke bankbreuk, valsheid in geschrifte, oplichting en flessetrekkerij. Slechts een verdachte hoorde een straf tegen zich eisen, tien maanden onvoorwaardelijk. Dat was een 35-jarige Ossenaar. Hij zou niet alleen aan de frauduleuze bank hebben meegewerkt, maar ook opslagloodsen in Megen hebben volgestouwd met gestolen waar.

De fraudezaak is dermate gecompliceerd dat de resterende zaken tegen de verdachten zijn aangehouden ter completering van de ingewikkelde dossiers. Voor elke verdachte wordt bij de voortgezette behandeling tenminste een dag uitgetrokken.

Vijfde verjaardag gijzeling Anderson

■ *WASHINGTON - Peggy Say, de zus van Terry Anderson, pinkt een traan weg tijdens de dienst ter gelegenheid van het feit dat Terry Anderson vijf jaar geleden in Libanon werd ontvoerd. De bijeenkomst werd gehouden in het Lafayette park bij het Witte Huis. (AFP-satellietfoto)*

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Ard Horvers (hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredacteur)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Joel Labadie, Sheila Rhodes (secretaresse), Izaan Moenirelam (sportredacteur), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie
Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-16.00 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór vier uur binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-16.00 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)

Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der Schoot, Djisbre Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Jos van der Schoot en Efleen Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

SABA:
Correspondente,
Esther Mommers, tel. 2265

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewell-weg 1

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-16151, toestel 319)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Nassaustraat 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4.

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen vijftien gulden per maand

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en de Liefdadiger door Martin Toonder

5167— Heer Bommel stond op en klopte zijn jas af. 'Helpen?' vroeg hij dof. 'Hoe kan ik helpen? De Loenen en de Richels zijn geen heren, als u begrijpt wat ik bedoel. Het zijn vlegels en dat zullen ze blijven. Zo denk ik er over'.

'Kom mee', zei de heer Brekel. 'Ik zal u mijn plannetje uitleggen'.

Met deze woorden liep hij de weg op - en toen heer Ollie hem met tegenzin volgde, hernam hij: 'Deze landslieden zijn niet slecht. Ze passen zich moeilijk aan, dat is de hele kwestie! Men ziet dat tegenwoordig in alle kringen. Maar de oplossing is niet moeilijk. Verander hun woningtoestanden - en de zaak is in orde. Zo zie ik het. Leer ze om aardig voor elkaar te zijn, dan blijven ze lachen. Wat jij?'

'Lachen', herhaalde heer Ollie bitter. 'Mijn hoofd klopt en mijn tulpenbed is geknakt. Bah?'

'Juist', vervolgde de ander. 'Je wilt graag helpen, dat wist ik wel. Als je me nu dit stukje bouwland verkoopt, zorg ik voor de rest. Ik zet daar een keurig, modern flatgebouw neer en dan zal je eens wat zien'.

Heer Ollie hield de pas in en wierp een geschokte blik op het veld, dat de ander aanwees. 'Bouwland?' riep hij uit. 'Dit is geen bouwland; dit zijn groene weidegronden, die bij Bommelstein horen. Dacht u, dat ik die ging verkopen voor dat tuig van Richel, als u begrijpt wie ik bedoel. Nooit!'

De heer Brekel betrok. 'Jammer', zei hij met een zucht. 'Wat is dat nu toch jammer. Dag en nacht probeer ik om wat licht in het leven van ongelukkigen te brengen. Maar als ik geen hulp krijg, sta ik machteloos. Arme, arme boeren'.

AGENDA CURAÇAO

WEEKEINDEDIENST EILANDSGENEESKUNDIGEN
STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
17 maart 1990 vanaf 08.00 uur tot 19 maart 1990 om 07.00 uur.
Dokter Doran, Sentro Mediko Montagne Abao, tel.: 673355; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 72929 - b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgene artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy, Nassy-Tseng, Tseng, Winklaar, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
16 maart 1990 vanaf 17.00 uur tot 19 maart 1990 om 07.00 uur.
Dokter Gerstenbluth, Sentro Mediko Kas Chikitu, tel.: 623550; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 675681 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Goilo-Henry, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession, Pablo, Elhage en Davelaar)

DERDE DISTRICT BANDABAO
16 maart 1990 vanaf 17.00 uur tot 19 maart 1990 om 07.00 uur.
Dokter Cummins, Sentro Mediko Tera Corra, tel.: 648079; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 290361 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Tweed, Schellens, Lucacius en Spong).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

*****

VERENIGING VAN TANDARTSEN: voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op fesstdagen gelieve tel.: 82222 op te bellen.

******

NACHTDIENST ARTSEN: Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

*****

THORAX CENTRUM (Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 85544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 85917.

WIT GELE KRUIS voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 82344, 82412 en 82947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Na 17.00 uur bereikbaar: zuster Alberto, tel.: 74949.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor **Gosieweg 15, tel.: 44231/44232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Antonia, tel.: 671064, pageboy 027-053 b.g.g. 43838.**
kantoor **Bandabao, Groot Sta Martha 141, tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Antonia, tel.: 671064.**
Kraamkliniek Rio Canario, Schottegatweg Noord 43, tel.: 43838/44510; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere woensdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO (Fontein 35, tel.: 648077): open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Willems, tel.: 641327.

*****

LUCHTPOSTSLUITING (Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.

*****

BOTICA'S (weekeindenachtdienst)
zaterdag
Otrobanda
Otrabanda, Winkelcentrum Colon, tel.: 625633/625634.
Punda
del Pueblo, Sha Caprileskade 7-A, tel.: 612444/612555.
zondag
Otrobanda
Sta Maria, Winston Churchillweg 155, tel.: 80800.
Punda
Popular, hoek Madurostraat/Columbusstraat, tel.: 611269/612376.

******

VERLOF BERAFENIS
17 maart: E.F. Cannister, Schottegatweg Oost 25.
18 maart: P.A.J. Scherptong, Winston Churchillweg 157-E.

******

ZATERDAG
DIVERSEN
TONEEL: 20.30 uur 'Wowo pa Wowo, djente pa djente o.l.v. Eligo Melfor - Centro Pro Arte, Schouwburgweg z/n.

******

ZONDAG
DIVERSEN
NEDERLANDSE VLOOTESKADER: 14.00-17.00 uur gelegenheid tot bezichtiging van de 'Tromp' en de 'Poolster' - Brionwerf.

DEFENSA AMBIENTAL/AMIGU DI TERA: 08.00 uur vertrek natuurwandeling Malpaisgebied vanaf parkeerplaats van Vaersenbaai.

PLATAFORMA OTROBANDA: 09.00 uur verzameling bij de klok op Plasa Brion voor de kaminata.

******

MAANDAG
DIVERSEN
TOERISTENSCHIP: 09.00-18.00 uur 'Carla Costa' (S.J.).

******

KERKDIENSTEN
KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zond.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur..
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned)
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (chrismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.

WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Jûdas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

*****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
VERENIGDE PROTESTANTSE GEMEENTEN CURAÇAO
DE TAMARIJN (Jasmijnweg/hoek Mahaaiweg): 09.30 uur ds G.J. Schüssler.
EBENEZER CHURCH (Plasa Obed Anthony): 09.30 uur ds O.G. Haasnoot.
EMMAKERK (Schottegatweg Noord): 09.30 uur ds H. Gilhuis.

*****

GEREFORMEERDE KERK
SERU FORTUNA (Seru Fortuna 208-A): 10.00 uur ds J. Klapwijk; 19.30 uur ds J. Glas.
BUENA VISTA (Cubaweg 100): 08.30 uur ds W.J. Keesenburg; 19.00 uur ds J. Klapwijk.
GROOT KWARTIER (Arowakenweg 28): 08.30 uur ds J. Klapwijk; 17.00 uur ds J. Glas (HC 50)
SANTA ROSA (Marakaweg 1): 10.00 uur ds J. Glas; 19.00 uur ds J.J. Schreuder.

*****

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdiesnt.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

*****

Wega di Number Kòrsou

8 5 7 3 9 6 10 4 2

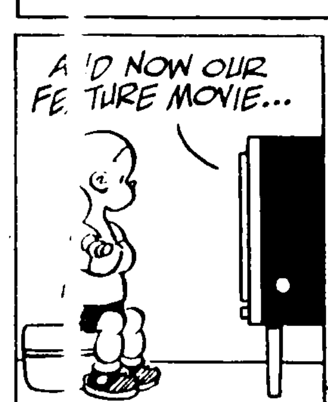
2908
3067
6808

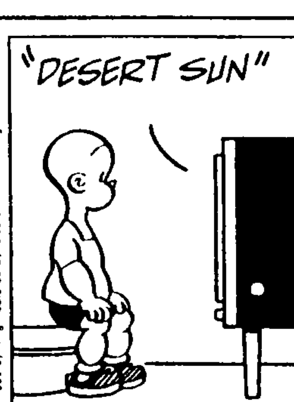
TELECURAÇAO
ZATERDAG: 17.00 Telefiesta met tante Irma; 18.30 Going great; 19.00 Koktèl Turístiko met captain Sterling; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Karta di Oro; 21.45 Show di Job; 21.45 Estreno: 'Strange Behaviour'; 22.00 Wega di Number Kòrsou; 22.07 vervolg Estreno; 23.30 Sluiting.

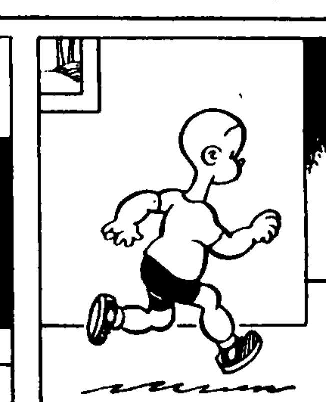
ZONDAG: 14.30 Raggedy Ann & Andy; 15.00 Bingo-show; 15.45 Musical special; 16.00 Sena di Señor; 17.00 Sala di konsierto; 17.50 Wega di Number Kòrsou; 18.00 Di bishita ku..... 19.00 Wil di suerte; 19.30 Cover story; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Shete dia; 21.00 Best seller: 'Garibaldi the General'; 22.00 Starting from scratch; 22.30 Special: 'uitreiking Saron Rose Awards'; 23.40 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)

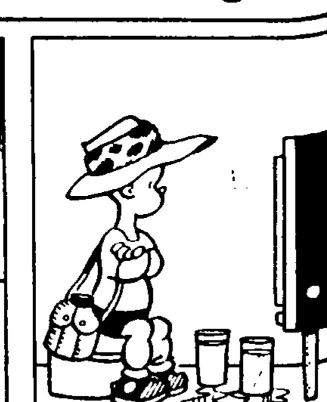
******

HENRY ® By Dick Hodgins

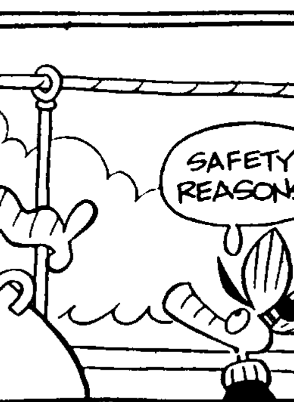

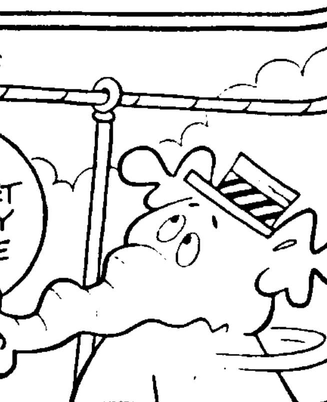

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

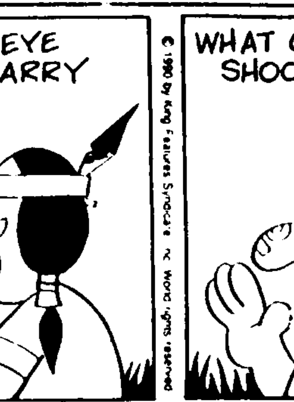

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur, zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(openingstijden voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(openingstijden voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.45 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Kiwanis: donderdagavond 19.30 uur - Hotel Bonaire.
Lions: informatie E. Felipa, tel.: 8546/8238.
Round Table: elke tweede maandag - Buurtcentrum Tera Cora.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

BESTUURSKANTOOR EN BEVOLKING: 08.00-12.00/14.00-15.30 uur loketten geopend.

MUZIEKBIBLIOTHEEK: voor bezichtiging hiervan gelieve contact op te nemen met de heer Rudy Bedacht, Noord Nikiboko 194.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

SPREEKUUR GEZAGHEBBER: elke donderdag van 09.00-11.00 uur op het Bestuurskantoor, Kralendijk; laatste donderdag van de maand van 10.00-12.00 uur te Rincon.

LVV: openingstijden Slachthuis i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

Massamoord in Peru

LIMA - Gemaskerde schutters hebben in een Peruaans Andesdorp 29 boeren vermoord. De slachtoffers, onder wie veel kinderen, werden geëxecuteerd met behulp van semi-automatische Uzi-geweren. Zowel de politie als de guerrillastrijders van Lichtend pad, die zijn machtsbasis heeft in de Andes, hebben Uzi's tot hun beschikking. De moorden zijn nog niet opgeeist.

KLM

PARAMARIBO - Als de KLM blijft weigeren een Boeing 747 aan de SLM te verhuren om vanaf 3 april de route Amsterdam-Paramaribo te onderhouden is het niet uitgesloten dat de KLM een verbod krijgt om op Paramaribo te vliegen, zo is in gezaghebbende kringen van de SLM vernomen.

De Surinaamse regering heeft vrijdag in een protestnota aan het Nederlandse ministerie van Verkeer en Waterstaat laten weten dat de houding van de KLM het voortbestaan van de Surinaamse Luchtvaart maatschappij ernstig in gevaar brengt. De protestnota vloeit voort uit een brief van de raad van commissarissen en de directie van de SLM aan de Surinaamse regering.

LAAKBAAR

In deze brief wordt de houding van de KLM "zeer laakbaar" genoemd. Ook stelt de SLM dat de KLM zich een bevoorrechte positie wil verschaffen die in strijd is met een door Nederland en Suriname geparafeerd luchtvaartverdrag. De SLM onderhoudt haar vluchten naar Amsterdam met een verlengde DC-8 terwijl de KLM gebruik maakt van grotere vliegtuigen van het type DC-10 en Boeing 747. De KLM heeft hierdoor meer inkomsten.

De beide vliegmaatschappijen kwamen in december vorig jaar overeen gezamenlijk op de route Amsterdam-Paramaribo te opereren, waarbij de KLM materieel en de SLM personeel zou inzetten. Het vervoer van passagiers en vracht op deze route is voor de SLM de belangrijkste bron van inkomsten.

PABOSO - BIJKERK - VOLLEDIG AFGEWEZEN
Aanvallen overige partijen geen succes
Union Patriotico behaalt grandioze zege: 3 zetels

KRALENDIJK — De Union Patriotico Boneriano (UPB) van lijsttrekker Rudi Ellis heeft een eclatante overwinning behaald in de Statenverkiezingen. De partij zal de drie beschikbare zetels bezetten. Geen enkele partij vormde enige bedreiging voor de groene partij.

De invloed van de nieuwe partij Paboso voor deze Statenverkiezingen is volledig omgezet in het voordeel van de UPB.

Het zal een bittere ervaring zijn voor de Paboso, die als geen andere partij juist de UPB heeft bestreden tijdens deze verkiezingsstrijd, om te moeten constateren, dat juist Paboso de oorzaak is geweest, dat de - wat Paboso noemt - 'de antiwerknemerspartij' een triomfantelijke overwinning heeft kunnen boeken.

Paboso die weliswaar 734 stemmen wist te behalen, is in feite volledig afgewezen door de bevolking. De kiesdeler van 1.748 stemmen is bij lange niet gehaald en Paboso kan slechts de wonden likken door het afwachten van de Eilandsraadsverkiezingen van april 1991 waar de verhoudingen - door de kiesdeler - volledig anders liggen.

VERLIEZER

De grote verliezer is de PDB/POB-combinatie. De PDB behaalde in 1985 twee zetels in de Staten en zit er deze keer totaal naast. Hoewel Franklin Crestian als minister veel waardering ondervond van de Curaçaose partijen, zal het moeilijk worden om opnieuw een ministerspost te krijgen nu gebleken is dat zijn partij op Bonaire op bijna driehonderd stemmen na de kiesdeler niet wist te behalen.

PAN is, zoals verwacht kon worden, in het geheel niet aan bod gekomen. Met 267 stemmen heeft de partij een dieptepunt in het bestaan gekregen en zal duidelijk overwogen moeten worden of de duizend gulden, die telkenmale voor deelname aan de verkiezingen op tafel gelegd moeten worden, niet beter besteed kunnen worden.

KIESDELER

Toch mag de overwinningsroes van de UPB niet verhelen, dat de uitslag voor de groene partij tot nadenken stemt. De drie zetels in de Staten zijn behaald door het feit dat géén van de andere partijen de kiesdeler wist te behalen. In feite heeft de UPB één zetel behaald. De beide andere zetels zijn restzetels die verkregen zijn door een surplus aan ruim duizend stemmen. Dat betekent dat in het geval deze verkiezingen voor de Raad waren geweest de UPB slechts over vier zetels had beschikt, dus een minderheid in de Eilandsraad. De gunstige kiesdeler is voor de UPB van zeer groot belang geweest.

Dat neemt overigens niet weg, dat de partij nu drie afgevaardigden in de Staten heeft. Dat zouden dan Ellis, Booi en Pourier moeten zijn. Ellis heeft te kennen gegeven dat hij géén Statenzetel ambieert en dat betekent dat Papa Statia na zijn gedeputeerde- en ministerschap nu ook als Statenlid mag fungeren.

GOELOE

Dat maakt voor de UPB het probleem-Goeloe (POB, PDB, Onafhankelijk, UPB) groter dan voordien, want indien Ramoncito Booi een ministerplaats zou ambiëren, betekent dat automatisch dat Goeloe - als overloper van de PDB - in aanmerking komt voor de derde Statenzetel. Een probleem dat de UPB intern wel eens voor blok kan zetten.

De verkiezingen zijn op Bonaire uiterst rustig verlopen. De gebruikelijke drukte bij de stemlokalen was ver te zoeken. Slechts nadat was gebleken dat de verkiezingen een gunstige wending kregen voor de UPB werd het levendig rond het UPB-gebouw te Sabana.

De partij zal vrijdag een auto-optocht organiseren vanwege de gewonnen verkiezingen. Een terechte blijdschap is er bij de groene partij die bij de afgelopen verkiezingen als geen ander is aangevallen door de overige vier partijen op Bonaire.

■ *KRALENDIJK — Norma Jesurun, echtgenote van de gevolmachtigde minister in Nederland Edsel Jesurun, heeft afgelopen week op Bonaire twee rolstoelen overhandigd. Deze waren bestemd voor Cocari en Pasadia Cariño. De rolstoelen zijn afkomstig uit Nederland, waar ze als overtollig materiaal beschikbaar gesteld werden. Mevrouw Jesurun ontfermde zich er over en met medewerking van de KLM en de ALM arriveerden de stoelen op het Flamingo-eiland waar dankbaar gebruik gemaakt wordt van dergelijke giften.*

Foto: mevrouw Jesurun bij de Cocari en in de Pasadia Cariño.

Cuba aan oefenen

HAVANNA - Op last van de Cubaanse leider Fidel Castro heeft de hoofdstad Havanna donderdag een simulatie-boycot ondergaan. Alle instellingen en bedrijven van fabrieken tot hotels en restaurants moesten zich de situatie indenken, waarin Cuba zou zijn afgesloten van de vitale invoer van olie en andere goederen uit de Sovjetunie.

De "droogzwemoefening" in Havanna omvatte maatregelen om het verbruik van energie te verminderen, vooral het verbruik van olie. Het leger deed niet aan de oefening mee. Cuba moet voorbereid zijn op de mogelijkheid van een zogenoemde "speciale vredestijdperiode", een economische staat van beleg waarbij de toevoer van goederen naar het eiland totaal wordt geblokkeerd, aldus Castro.

MOGELIJKHEID

Het staatshoofd wees ook op de mogelijkheid van een militaire invasie door de Verenigde Staten. Castro liet zijn waarschuwingen gepaard gaan met de aankondiging dat het eenpartij-stelsel op Cuba blijft bestaan en dat er geen politieke en economische hervormingen zullen worden ingevoerd zoals in Oost-Europa.

De Cubaanse staatstelevisie meldde dat een van de grootste staalondernemingen van het eiland, Cubana de Acero, op donderdag voor een dag was overgeschakeld op het stoken van hout in plaats van olie. Een andere fabriek in Havana, die mechanische onderdelen produceert, heeft haar olieverbruik over de hele dag met de helft verminderd. Ongeveer zeventig procent van de benodigde energie betrekt Cuba vanuit het buitenland in de vorm van ruim twaalf miljoen ton olie.

■ *JERUZALEM - Tegen een betoging van Palestijnse vrouwen in Jeruzalem bij gelegenheid van de Dag van de Vrouw trad de politie met geweld op. Op brancards werden gewonde vrouwen afgevoerd voor eerste hulp-verlening. (AFP-satellietfoto)*

Een romannetje voor de schaarse rustmomenten
De probleemoplossers van het hoofdstembureau te Kranshi

WILLEMSTAD — Kranshi. Oftewel het hoofdstembureau. Om en nabij vier uur in de middag. "Het lijkt wel een gekkenhuis", zucht een van de ambtenaren.

Telefoons rinkelen constant. De ene helft rinkelt omdat de 104 stembureaus de tussenstand van het aantal opgekomen kiezers geven. De andere helft rinkelt omdat de leden van het stembureau A de kaart van mijnheer X niet in de bakken kunnen vinden. Blijkt het dat zijn district is opgesplitst in twee nieuwe, maar dat hij gewoontegetrouw naar het oude en dus het verkeerde stemlokaal is gekomen. En meer van dat soort problemen.

Tien telefoonlijnen heeft het hoofdstembureau. Bij elke lijn een ambtenaar die de verantwoording heeft voor een tiental stemlokalen. Mensen vliegen op en neer met briefjes cijfermateriaal van de ene ambtenaar naar de andere. Om 12.00 uur waren er 17.073 stemgerechtigden afgeturfd, nog geen twintig procent. De grote hap komt 's middags het hokje rood maken.

BEETJE MOE

Angel Ramirez, waarnemend hoofd van het hoofdstembureau is in geen velden of wegen te bekennen. Zijn secretaresse Atala is een beetje moe. Donderdagavond tot elf uur in de weer geweest om alles te regelen. En de volgende ochtend om zes uur weer aan de slag om te garanderen dat alle stembureaus op tijd opengaan.

Problemen, problemen. Bepaalde stemlokalen bleken geen licht te hebben, er waren geen stoelen, er ontbraken tafels, er waren geen gordijnen om de stemhokjes af te schermen, er was geen stroom, er was geen telefoonverbinding. Oplossen op de korte baan is een energievretende kunst.

SORRY

In het andere gebouw van het bevolkingsregister protesteert een mijnheer omdat hij geen stemkaart heeft en hij ook geen duplikaat kan krijgen omdat hij zich niet kan legitimeren. De ambtenaar moet onverbiddelijk zijn. "Ja, maar iedereen kent me, vraag maar aan deze mijnheer hier naast me, hij weet wie ik ben." De ambtenaar schudt zijn hoofd: "Sorry, maar helaas".

3 IS 8

Nog meer problemen. In de afgelopen tijd heeft het hoofdstembureau met man en macht gewerkt aan het indelen van de kiesgerechtigden per district. Iedere stemgerechtigde heeft een nummer. Kennelijk gaat er wel eens iets mis met het nummeren. Een telefoontje van een districtslokaal merkt op dat iemand indertijd een 3 voor een 8 heeft aangezien. Of omgekeerd. In ieder geval twee corresponderende kaarten kloppen qua nummering niet meer.

8877

En dan is er nog die kiesgerechtigde die 8877 op zijn kaart had staan terwijl dat 8787 moest zijn.

Een ambtenaar: "Ook dit komt voor: mensen lezen niet goed waar ze moeten stemmen en komen op bureau's waar ze niet moeten zijn."

Een andere ambtenaar: "Een blinde heeft helaas geen recht op bijstand bij het invullen van het stembiljet. Hij moet namelijk kunnen controleren of het biljet juist ingevuld is."

Een derde ambtenaar: "Men heeft op stembureaus nogal wat problemen met in de kartenbakken zoeken op straatnaam. Misschien hadden onze medewerkers beter voorbereid moeten worden op het werken met een kaartsysteem."

FOUTJES

Officieel moesten de stembureaus om 08.00 uur 'sharp' open gaan. Dat tijdstip is niet overal gehaald. Een paar bureaus gingen om half negen, vijf voor negen en half tien open. Die van half tien was de Faya Lobi kleuterschool in Koraalspecht. Ramirez meldt dat in vijf gevallen er sprake was van "schoonheidsfoutjes". Her en der deden zich problemen voor met het verkrijgen van de sleutels van de schoolgebouwen.

Ramirez weet het niet, maar naar alle waarschijnlijkheid is stembureau 79 (Faya Lobi) zelfs later open gegaan. Een overzichtslijst geeft namelijk aan: 10.05 uur. Hoewel de kleuterschool als laatste open ging was tegen het middaguur daar wel het hoogste opkomstpercentage van de ochtend gemeten.

Naar een voorlopige inschatting zijn er dit jaar meer duplicaatkaarten uitgegeven dan ooit.

ROMANNETJE

Om 16.15 uur zijn zo ongeveer de meeste tussenstanden van de opkomst per district doorgebeld. Tot hoelaat ze nog blijven werken? De ambtenaren blazen even uit: "Tot één uur minstens".

Voor de schaarse momenten dat de rust terugkeert in het gebouw heeft een medewerkster een romannetje meegenomen 'Stormachtige hoogten' heet het.

UITSLAG STATENVERKIEZING 1990 OP BONAIRE

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Aantal stemmen	566	742	750	763	547	732	648	483	725	579	
1. P.A.N.	19	34	28	56	17	26	18	24	21	24	267
2. PABOSO	55	99	125	83	69	114	60	74	38	17	734
3. PDB/POB	98	83	114	166	109	134	109	102	308	234	14
4. U.P.B.	243	378	372	324	224	290	317	225	234	193	2785
	415	594	639	629	419	564	504	425	588	468	5245

NAPA
AMIGOE
Weekend Bijlage
ZATERDAG 17 MAART 1990 PAGINA 1

DWIGHT ISEBIA:'ik ben flexibel'

= door Norbert Hendrikse =

EIGENLIJK ziet hij er te jong uit om aan de top te staan van een imposante groep consultant-firmas, sinds kort de naam Leyden Venture Group dragend, maar beter bekend als Leyden Consultancy. Oprichter Dwight Isebia (29) biedt zijn verontschuldigingen aan als hij wat later dan afgesproken aankomt. 'Het regende telefoontjes vanuit Nederland en ik kon maar niet uit het hotel wegkomen'. Met zijn iets te ruim sportief kostuum, kleurige bloemetjesbretels met bijpassende stropdas heeft hij iets yuppie-achtigs. Verder lijkt hij als twee druppels water op zijn vader de gedeputeerde. Hoewel hij kennelijk niet het politiek-acteer talent heeft geërfd van het PNP-kopstuk.

Dwight Isebia heeft een bliksem-carrière gemaakt. Na zijn rechtenstudie in Leiden (internationaal en fiscaal recht met cursussen in informatica en psychologie) werkte hij slecht korte tijd voor een baas in de banksector. Daarna vond hij dat hij het maar voor zichzelf moest gaan proberen, al waren maar weinig Antillianen hem met succes voorgegaan in het keiharde consultant-wereldje.

Leyden Venture Group timmert aan de weg

Dwight Isebia: Bliksemcarrière in wereld van consultants

Toen hij in 1985 begon met Leyden Consultancy was er sprake van slechts een werkmaatschappij gericht op advies en begeleiding voor het Midden- en Kleinbedrijf in Nederland. Het ging om multi-disciplinaire begeleiding van het bedrijfsleven in Leiden en omstreken. Isebia begon in eerste instantie alleen, met een kracht voor halve dagen voor het afwerken van telefoontjes en correspondentie. Na korte tijd associeerde hij zich met twee andere personen die zich ook met adviezen bezighielden, een op automatiseringsgebied de andere op accountancy en financiële begeleiding.

Op een gegeven moment ging men de aktiviteiten verder uitsplitsen. De werkzaamheden op het gebied van automatisering werden uitgebreid en de onderneming ging zich bezig houden met standaard software pakketten. Zo begon het bedrijf uit te dijen, zodanig dat er ook zelfstandige werkmaatschappijen moesten worden opgericht om specifieke taken apart te gaan ontwikkelen. Op die manier werd de originele Leyden Consultancy slechts een klein onderdeel van de totale groep thans bekend als Leyden Venture Group bestaande uit een groep ondernemingen zoals Scanware, Scan Data Systems e.a.

VIER DIVISIES

Inmiddels is er sprake van zo'n dertien werkmaatschappijen, met vier divisies ondergebracht in een hoofdholding: Isebia Holding of ook genoemd LVG Scan Holding, waarbij gestreefd wordt naar centralisatie van alle aktiviteiten.

Isebia: 'Het waren eerst allemaal verschillende tenten die onafhankelijk draaiden, nu opereren we meer vanuit een centrale gedachte'. In een paar jaar tijd is er dus heel wat gebeurd, maar alles concentreerde zich toch op vier hoofdterreinen: advies en management, informatietechnologie, financiële instrumenten en tenslotte media en telecommunicatie.

Deze laatste tak is relatief nieuw en eigenlijk ontstaan uit de praktijk toen ten behoeve van het dagblad Nobo, eind vorig jaar onderzoek werd verricht en adviezen werden gegeven voor de uitgave van een krant voor de Antillianen in Nederland. Het werk van LVG was hierbij vooral geconcentreerd op informatievoorziening, distributie van nieuws en andere vormen van informatie door middel van innovatieve technieken.

Aangepast aan de 'Dutch way of doing'.

'Wij begeven ons niet zozeer op het gebied van media in die zin dat wij geïnteresseerd zijn in het exploiteren van kranten, al willen wij in principe wel belangen verwerven in dagbladen etc. Maar wij proberen primair gebruik te maken van moderne technieken om de informatie snel en effectief te distribueren', verklaart Isebia.

EXPERIMENT

Voor wat betreft het slechts ten dele gelukte experiment van Nobo, merkt Isebia op dat zijn groep eigenlijk vooral was geïnteresseerd in de technische aspecten. De plannen vanuit de initiatiefnemers van Nobo gingen op een gegeven moment een iets andere richting op, zodat de betrokkenheid van LVG ook niet meer nodig was en het een pure kliënt-adviseur verhouding werd. 'Geen relatie waarbij wij dus als partner optraden, wel een voorbeeld van het technieken in huis hebben om nieuws op afstand te kunnen distribueren', voegt hij eraan toe.

Op korte termijn gaat de groep die aktiviteiten verder ontwikkelen. De voormalig Nobo-redakteur in Rotterdam, Gonzalo Cuales is door de groep in dienst genomen en er zijn samenwerkingscontracten gesloten met een aantal media op Curaçao om vanaf volgende maand te komen tot een dagelijkse informatiestroom naar Nederland. Mogelijk gaat men zich hierbij ook richten op de Antilliaanse markt, maar dat hangt af van een onderzoek dat momenteel plaatsvindt, maar zeker is dat men zich ook zal richten op de Amerikaanse markt.

Waarom is het Nobo-experiment in Nederland niet helemaal gelukt?

Isebia: 'Een van de problemen was de afwezigheid van een efficiënt werkend en modern technisch apparaat op Curaçao maar er was ook een heel duidelijk marktprobleem. Bij de distributie van kranten op Curaçao heeft men te maken met een goed te definiëren doelgroep die binnen vierhonderd vierkante kilometer op de kaart woont. Deze publieksgroep heeft dezelfde belangstelling en woont dichtbij elkaar. De groep heeft ook specifieke karaktereigenschappen, namelijk men is gewend om ofwel de krant op straat te kopen ofwel een abonnement te nemen waarbij de afrekening achteraf aan huis plaatsvindt door incasseerders. In Nederland kent men dit niet. Straatverkoop is beperkt tot krantenkiosken bij de NS-stations of op andere punten in grote steden. Betaling van abonnementen vindt doorgaans vooraf plaats en meestal per bank of giro. Specifieke verschillen dus op het terrein van logistiek en incasso.

Op twee punten hebben de initiatiefnemers van het project zich vooral verkeken: hoe breng je de krant bij de Antillianen die verspreid wonen in Nederland en hoe krijg je het geld binnen? Daarnaast komt dan nog de betrekkelijk kleine afzetmarkt, hoewel deze volgens mij groot genoeg is voor een rendabele exploitatie gezien de belangstelling aan nieuws van het thuisfront bij de Antillianen'.

VERSCHIL

LVG specialiseert zich in het geven van adviezen op multidisciplinair terrein aan zowel Nederlandse als Antilliaanse ondernemers. Is er een duidelijk verschil in mentaliteit en acceptatie tussen beide kategorieën?

Isebia: 'Er is zeker verschil. Dat is ook niet verwonderlijk vanwege de verschillende kultuur. Het is wel zo dat bepaalde ondernemers op de Antillen sterk Nederlands beïnvloed zijn, al is het maar alleen al om het feit dat zij in Nederland hun opleiding hebben gehad. De manier van ondernemen is anders. Op de Antillen is dit sterk persoonlijk gericht. Het relatienetwerk is heel belangrijk, voorspraak is er veel belangrijker dan in Nederland en de financieringsvormen cp Curaçao zijn ook anders'.

Er wordt weleens gesteld dat de bereidheid om risico's te dragen bij Antilliaanse ondernemers kleiner is, is dat zo?

Isebia: 'Nee, dat zie ik bepaald niet. De Antilliaan is best bereid om veel risico's te dragen, maar dan niet voor anderen. In Nederland zijn er talloze particulieren, instituten, instanties, organisaties, participatiemaatschappijen etc die bereid zijn om samen met anderen ondernemersrisico's te dragen.

Op Curaçao sta je er al gauw snel- behalve dan in je eigen familiekring- alleen voor, tenminste bij Antillianen, want je ziet wel hoe andere bevolkingsgroepen op het eiland elkaar bijstaan en met elkaar ondernemersrisico's dragen. Als je een grote familie- en relatiekring hebt is het wat makkelijker om met een eigen onderneming te beginnen, omdat er dan diverse deuren sneller opengaan. Maar als niemand iets met jou te maken heeft op persoonlijk vlak, is hij niet snel bereid om te zeggen, hé een interessant project daar stop ik zoveel in en ik bekijk hoe het loopt. Dat zit er bij ons niet in'.

AFGUNST

Volgens Isebia kan dit ook het gevolg zijn van het feit dat men elkaar vaak geen succes gunt. 'Het is een gevaarlijke uitspraak, omdat ik weet dat veel mensen het daarmee niet eens zijn, maar er zijn veel voorbeelden waarbij men ziet dat medewerking geweigerd wordt uitgaande van de stelling 'waarom zou hij er op dat punt beter voor moeten gaan staan dan ik? Ik ken hem toch al vanaf mijn jeugd en hij was toch ook gewoon mijn buurman?' M.a.w. waarom zou hij een succesvolle zakenman moeten zijn en ik niet. Pure afgunst dus'.

Dit laatste heeft volgens Isebia niet direkt te maken met het feit dat Antilliaanse ondernemers nog niet op grote schaal gebruik maken van de diensten van consultants. Dat ligt volgens hem meer aan de ontwikkelingsfase van de Antilliaanse economie en niet zozeer aan de Antilliaanse mentaliteit. 'Dat komt wanneer er sprake is van een verdergaande professionalisering. Zo lang men gewend is om op een ad hoc, relatief amateuristische basis zaken te doen, past een consultant niet in het plaatje', aldus Isebia die overigens vindt dat er al best veel consultants opereren op de Antilliaanse markt, met name op het gebied van automatisering.

TE DUUR

'Maar de klant moet ook weten dat hij ervoor moet betalen. De bereidheid om voor bepaalde diensten te betalen om de bedrijfsvoering zo optimaal mogelijk te doen plaatsvinden, is niet sterk aanwezig. Men vindt het al snel duur omdat men denkt, dat zou ik eigenlijk toch zelf ook moeten kunnen doen. Waarom zou ik dan iemand gaan betalen om het voor mij te laten doen? Die bereidheid neemt pas toe als men de eigen zwakheden gaat onderkennen en zegt, hé op dat punt kan ik best een adviseur gebruiken en als ik hem moet betalen dan levert dat ook rendement op omdat hij het beter kan dan ik'.

Liggen de tarieven voor de lokale consultants dan misschien te hoog?

Isebia: 'Integendeel. Hier durven wij niet meer dan 150 gulden per uur te vragen terwijl in Nederland onze minimum-tarieven 250 gulden per uur zijn, oplopend tot 400 gulden per uur voor speciale gevallen'. In Nederland valt er dus meer te verdienen op het gebied van advieswerk, reden voor Isebia om daar voorlopig gevestigd te blijven.

Voor wat betreft de automatisering en advieswerk op dit gebied op Curaçao, merkt Isebia op dat er ongetwijfeld hier veel bekwame krachten werkzaam zijn. Wel zou er volgens hem nog best wat gedaan kunnen worden aan de infrastructuur voor datacommunicatie met name bij Setel en Landsradio. Er moeten betere telefoonlijnen en betere centrales komen, maar daar wordt aan gewerkt.

Bij particuliere ondernemingen is volgens de LVG-direkteur het automatiseringspeil redelijk, maar bij de overheid relatief nog vrij laag. De overheid heeft dus wat dat betreft nog wat in te halen.

Doet de Leyden Venture Group daar wat aan?

Isebia antwoordt dat hij dat eerlijk gezegd niet goed weet. 'Misschien bij overheidsbedrijven en niet direkt bij het administratieve bestuursapparaat. Onze werkmaatschappij ECMG gevestigd in het ITC-gebouw heeft kontakten hierover met de overheid, maar ik hou dat niet dagelijks bij en het is zeker geen belangrijk deel van onze aktiviteiten. Ik ben trouwens altijd uit de overheid geweerd', merkt hij lachend op.

VEEL ANTILLIANEN

Sprekend over de werkmaatschappij komen wij op de vraag hoeveel medewerkers er in dienst zijn bij de groep. Het blijken er in totaal zo'n zestig te zijn met 35 in Nederland van wie er acht, dus bijna een kwart afkomstig uit de Antillen. De Antilliaanse direktie heeft daar dus kennelijk een bepaalde aantrekkingskracht.

Wat Isebia zelf het meest interessante aspect vindt van het advieswerk?

'Ik vind de totale organisatie interessant. Er is een kernidee vanuit alle aktiviteiten en dat is dat wij produkten van de menselijke geest zodanig moeten zien te verpakken dat ze bij een grote groep af te zetten zijn en het afzetten van het produkt onafhankelijk wordt gemaakt van de persoon of personen die het idee hebben ontworpen.

Het gaat dus om het ontwikkelen en distribueren van geestesprodukten. Daar hou ik mij persoonlijk veel mee bezig. Ik ben sterk geïnteresseerd in alles wat te maken heeft met intellectueel eigendom dus zaken als licenties, patenten, franchising, copyright, royalties enz. en hoe die juridisch te beschermen en economisch rendabel te maken.

Neem b.v. het gebied van computer-software. Daar zijn bepaalde ideeën, er is knowhow aanwezig om deze uit te kunnen voeren, waarbij ingewikkelde hersenaktiviteit voor nodig is. De kunst is dan om zoiets te verpakken in aantrekkelijke documentatie en diskettes die dan op grote schaal worden gedistribueerd. Het basisconcept kan op allerlei gebied worden toegepast, b.v. op het verzekeringswezen: je komt met een nieuw verzekeringsprodukt. Op basis van je concept bouw je het uit, ontwerp je de techniek, bereken je de kostprijs en bepaald je de afzetmarkt. Daarna verpak je dit alles in een package, een polis die gedistribueerd wordt onder een groot publiek'.

BRAAK TERREIN

Voor wat het licenciëren en patenteren van produkten op de Antillen ligt er nog een braak terrein met name op het gebied van wetgeving.

'Ja, evenals trouwens in nog veel andere landen, zodat wij geen uitzondering vormen. Maar het wordt wel tijd om te gaan denken aan modernisering van onze wetgeving op dat gebied. Wij hebben zelf een concept-wet ontworpen die wij willen doorspelen naar de Staten, in het kader van de plannen om de Antillen zo aantrekkelijk mogelijk te maken voor bedrijven die zich bezig houden met het exploiteren van intellectuele eigendommen, automatiseringsbegeleiding en software-ontwikkeling'.

Dit ontbreken van een starre wetgeving zou te maken kunnen hebben met de liberale geest welke er binnen ons cultuurpatroon en in onze commercie leeft?

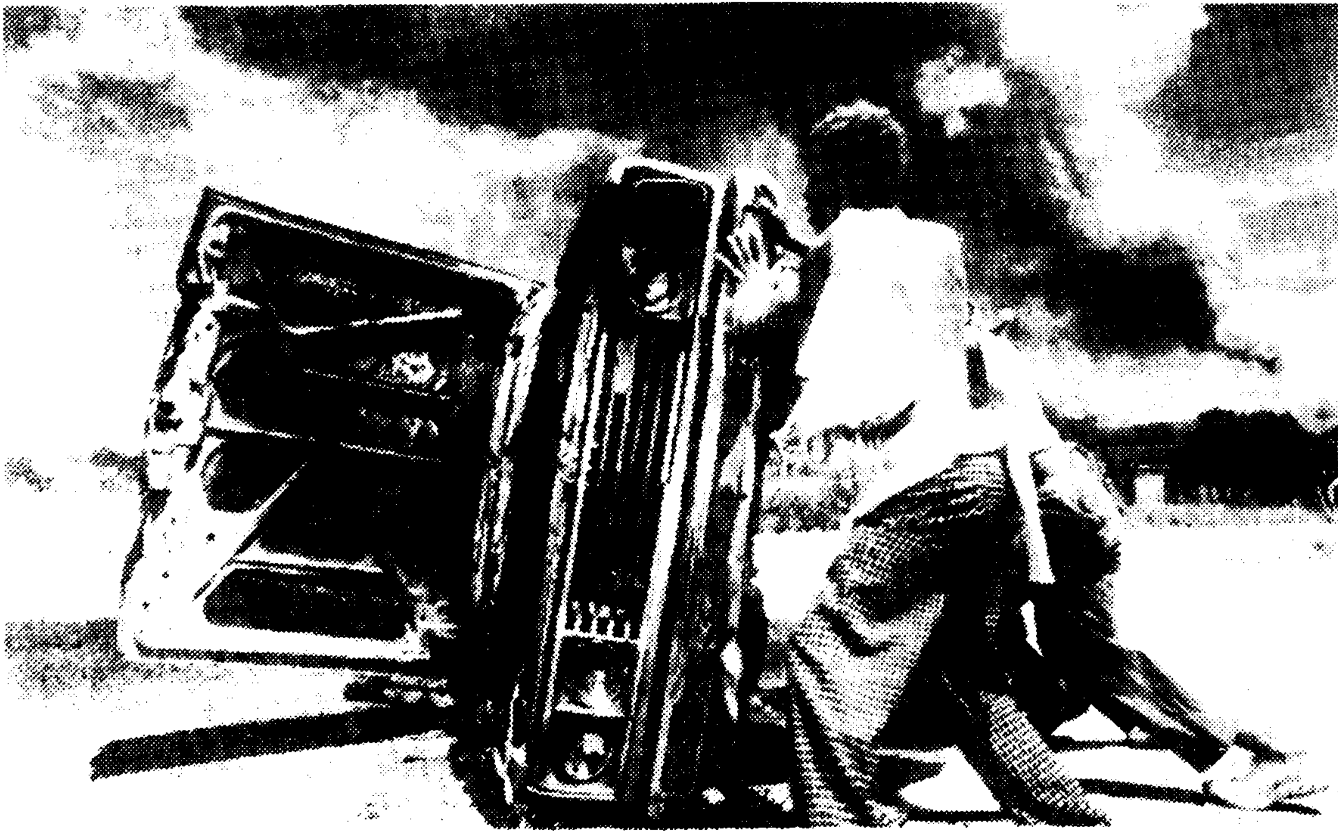
'Dat is ook zo. Maar je komt de liberale ondernemerswijze juist ten goede door de spelregels te bepalen binnen wer-

Vervolg op pag 2.

IN DIT NUMMER van Napa :

NAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: Norbert Hendrikse
LAYOUT: Solange Isselt

Bewoners van het thuisland Bophuthatswana gooiden auto's omver en staken gebouwen in brand als protest van wat zij noemen de 'her-inlijving' bij Zuid Afrika. Acht personen werden gedood en ruim 300 gewond bij de onregelmatigheden.

"Ben ik Duitser of een Rus?"

Volgaduitsers in DDR op zoek naar identiteit

KARL-MARX-STADT.- Elfriede Schamberg kent het verhaal van de familie. Haar broer is minder zeker. "Ik ben een Sovjetduitser in de DDR", zegt de 10-jarige Elfriede terwijl zij het hoofd verlegen opzij houdt. Haar vader Ernst stelt grijnzend de vraag: "en wat ben ik?" "Een Rus", doet Elfriede's jongere broer Erik een duit in het zakje. Hij spreekt met een zwaar-Saksisch accent dat kenmerkend is voor het zuiden van de DDR.

De vader van de kinderen is ook een etnische Duitser, maar erik zij de verwarring vergeven: weinig Oostduitsers en vrijwel geen buitenlanders weten dat hier een gemeenschap van Sovjetduitsers bestaat.

Jarenlang was er sprake van een goed bewaard geheim en zelfs de hervormingsgezinde bestuurders probeerden westerse correspondenten er van af te houden over het onderwerp te schrijven, omdat zij dat niet in het belang vonden van de betrekkingen met de Sovjetunie.

De familie Schamberg behoort tot de ruim 2.800 etnische Duitsers uit de Sovjetunie die in en om Karl-Marx-Stadt wonen, een van de belangrijkste industriële centra van de DDR. Een kleinere groep woont in het landelijke noorden van het land, wat bij elkaar een fractie is van de kolonie van meer dan een kwart miljoen Sovjetduitsers die zich in de Bondsrepubliek gevestigd hebben.

In de Sovjetunie wonen nog ongeveer twee miljoen Duitsers, die afstammen van boeren die zich op het eind van de 18e eeuw op verzoek van Catharina de Grote vestigden in onbewoonde delen van Rusland, met name langs de rivier de Volga. Vandaar dat ze wel worden aangeduid als Volgaduitsers.

"In de jaren '70 wilden velen uit de Sovjetunie naar het westen. Maar onder de periode van stagnatie was dat moeilijk", zegt Sovjet-consul-generaal Valentin Kiporenko in een verwijzing naar de jaren waarin wijlen Leonid Brezjnev president van de Sovjetunie was. "Zij dachten dat, als ze naar de DDR gingen, ze die als een eenvoudige springplank konden gebruiken naar de Bondsrepubliek".

Maar de DDR was bepaald niet het voorportaal naar het paradijs dat de langdurig vervolgde Volgaduitsers dachten dat die was. De stalinistische leiders in Oost-Berlijn, die zich in een egelstelling bevonden achter de Berlijnse Muur, lieten zelfs hun eigen mensen niet gaan, laat staan mensen uit een ander land.

"Het was een doodlopende weg", zegt Kiporenko in een vraaggesprek op het consulaat vanwaaruit men neer kijkt op de fletse moderne stad.

Nu staat de grens naar het westen wijd open en zijn de Sovjetduitsers vrij te gaan waarheen zij willen. Zij kunnen zich aansluiten bij duizenden andere etnische Duitsers uit de Sovjetunie en Oost-Europa die zich nu in de Bondsrepubliek bevinden. Er zijn er ook enkelen vertrokken sinds de grens op 9 november opening, maar de meesten blijven waar zij zijn en behouden hun Sovjetpaspoort. "Emigratie is geen reëele optie voor mij en mijn jonge gezin", zegt Ernst Schamberg terwijl hij naar zijn vrouw Larissa en hun drie kinderen kijkt - Elfriede, Erik en Alexander van zes.

Schamberg, die rechten gestudeerd heeft en bij een fabriek voor hydraulische pompen werkt, zegt dat veel etnische Duitsers in een "tamelijk hopeloze toestand" verkeren, ook al hebben zij een huis en een baan.

"Ondanks alles blijf je een vreemde. Niemand bekommert zich om ons". Niet alle etnische Duitsers spreken vloeiend Duits.

"Toen zij aankwamen, hadden zij grote moeite om zich aan te passen", meent Kiporenko. "Dit is geen Azië, en ook geen Rusland. We zijn hier op 50 km van West-Europa".

Hij vertelt van een Sovjetduitser die hem kwam opzoeken kort nadat hij tot consul-generaal benoemd was. "Hij zei dat hij zich beschouwde als een Duitser in de Sovjetunie. Nu hij hier is, voelt hij zich een Rus".

Apartheidssysteem staat op instorten

Staatsgreep in Ciskei is signaal groeiende onrust

JOHANNESBURG.- De militaire staatsgreep in het Zuidafrikaanse thuisland Ciskei is een nieuwe nagel aan de doodskist van het aan scherpe kritiek blootstaande systeem van zelfbestuur van de traditionele stammen, een van de pijlers van het Zuidafrikaanse apartheidssysteem.

Pretoria moet het hoofd bieden aan een crisis die het zelf heeft veroorzaakt: de hervormingen die president Frederik de Klerk in gang gezet heeft leiden tot een vloedgolf van protesten van de op de achtergrond geraakte bewoners van de in naam onafhankelijke thuislanden. De bewoners die geen aanspraak meer kunnen maken op het staatsburgerschap van Zuid-Afrika, -en dus vreemdeling werden in het land waar zij woonden-, proberen nu hun deel van De Klerk's belofte van kiesrecht voor zwarten te krijgen.

"President De Klerk gebruikt thuislanden"

Voordat de militairen de macht grepen in Ciskei is de spanning in de thuislanden de afgelopen maanden hoog opgelopen. In de tien gebieden die Pretoria heeft aangewezen als "onafhankelijke traditionele woonoorden" voor de verschillende Zuidafrikaanse stammen leven miljoenen zwarten die daar heengebacht werden "omdat zij daar thuis hoorden" volgens het in 1948 gelanceerde idee van de grote apartheid.

De achterliggende gedachte was dat er een overwegend blank Zuid-Afrika zou ontstaan waar de zwarten als buitenlanders beschouwd zouden worden die alleen de grens over mogen steken om in Zuid-Afrika te werken. Behalve Pretoria erkent geen enkele andere regering de onafhankelijke status van de thuislanden.

Net als in de Sovjetunie is er met de hervormingen een proces in beweging gezet dat uit de hand dreigt te lopen. Terwijl Sovjetpresident Michail Gorbatsjov echter geconfronteerd wordt met etnische groepen die zelfbestuur eisen, heeft De Klerk precies het tegenovergestelde probleem. In Gazankulu, Venda en Bophuthatswana kampen de leiders die Pretoria in het zadel heeft geholpen met het verzet van hun eigen mensen, die eisen dat er een eind komt aan de corrupte en willekeurige regimes en dat het gebied weer ingelijfd wordt bij Zuid-Afrika.

"De versoepeling van de politieke situatie in Zuid-Afrika geeft deze ontgoochelde mensen de hoop dat zij hun Zuidafrikaans staatsburgerschap terug kunnen krijgen", zo schreef de grootste krant voor zwarten "The Sowetan" onlangs in een redactioneel commentaar.

De Klerk heeft voorgesteld dat alle bevolkingsgroepen deelnemen aan onderhandelingen over een nieuwe grondwet waarin ook stemrecht voor zwarten is opgenomen, maar over de thuislanden -waar tien van 27 miljoen Zuidafrikaanse zwarten wonen- heeft hij niets concreets toegezegd.

Generaal Bantu Holomisa, die in Transkei twee jaar geleden de macht greep in een coup vergelijkbaar met die in Ciskei, voert campagne voor een referendum waarin de bevolking kan kiezen of zij weer bij Zuid-Afrika gevoegd wil worden of onafhankelijk wil blijven. De meeste leiders van de andere thuislanden zijn fervente tegenstanders van Holomisa, waarschijnlijk om hun eigen machtspositie veilig te stellen. Ook De Klerk ziet de generaal als een potentiële bedreiging van zijn hervormingen: vorig jaar ging de president nog op bezoek om Holomisa op andere gedachten te brengen.

Mark Phillips, politiek analist van het centrum voor beleidstudies aan de universiteit van Witwatersrand, zegt dat De Klerk niets aan de situatie van de thuislanden zal willen wijzigen voor de onderhandelingen met de zwarte leiders over de nieuwe grondwet zijn begonnen. "Hij wil hen (de thuislanden) gebruiken als wisselgeld, hij is waarschijnlijk uit op een compromis".

Maar het ziet er steeds meer naar uit dat dit plan van De Klerk nog vóór de onderhandelingen onderuitgehaald zal worden. Holomisa heeft nu een bondgenoot in de nieuwe machthebber van Ciskei, brigadier Oupa Gqozo, die duizenden juichende aanhangers na de staatsgreep vertelde dat hij uiteindelijk wil bereiken dat het thuisland weer onder Zuid-Afrika valt.

Pretoria, dat per jaar zo'n twee miljoen gulden uitgeeft aan giften aan de thuislanden en nog eens miljoenen meer aan zachte leningen, heeft laten weten dat het niet zal intervenieren om de afgezette dicator van Ciskei, Lennox Sebe, weer aan de macht te helpen. Minister Roelof Botha van Buitenlandse Zaken suggereerde zelfs dat Zuid-Afrika de nieuwe regering zal erkennen.

Het lijkt erop dat Pretoria beseft dat het gedaan is met de grote apartheid. Onlangs schaarde de regeringsgezinde krant "The citizen" zich bij de oppositie met de voorspelling dat het thuislandensysteem zijn langste tijd gehad heeft. "Het wordt steeds twijfelachtiger of er toekomst is voor de onafhankelijke zwarte staten en de zichzelf besturende thuislanden", aldus The citizen in een commentaar.

Als andere thuislanden het voorbeeld van Ciskei volgen en hun leiders eruit gooien voor de onderhandelingen over de grondwet beginnen wordt de positie van het African National Congress, de belangrijkste Zuidafrikaanse verzetsbeweging, daardoor enorm versterkt.

De recente onrust in de gebieden is volgens Phillips het directe gevolg van de vrijlating van de zwarte leider Nelson Mandela, die meer dan 27 jaar gevangen zat, en de legalisering van het ANC.

"In venda en Gazankulu mobiliseerden de mensen zich massaal onder de ANC-vlag in regio's waar eerder geen (anti-apartheids- en) politieke organisaties bestonden". Ook Gqozo werd tijdens zijn toespraak na de staatsgreep geflankeerd door functionarissen van het ANC.

Voordat Sebe werd afgezet reisde hij naar Pretoria met een voorstel voor een compromis om Ciskei als een autonome regio weer bij Zuid-Afrika in te lijven, in de hoop dat hij daarmee de druk van het ANC om af te treden wat kon verlichten. Zijn ervaringen laten zien dat compromissen in de thuislanden langzamerhand geen realistische optie meer zijn.

Onderwijzers Zuidafrika betogen

■ *PRETORIA - Tijdens een betoging van leerkrachten in Pretoria om te protesteren tegen de lage salariëring hield een der onderwijzers een poster omhoog met de afbeelding van Nelson Mandela. Deze heeft de zwarte schooljeugd opgeroepen naar de klassen terug te keren. Vooral bij het middelbaar onderwijs is lange tijd door de schooljeugd gestaakt. (AFP- foto)*

Dwight Isebia ..

Vervolg van pag. 1

kende marges', vindt Isebia, 'want hoe groter de vrijheid van de een hoe kleiner de vrijheid van de andere', volgens een bekend juridisch principe.

KANSEN

Als afgestudeerd jurist is Isebia ook begonnen op het gebied van juridische bedrijfsbegeleiding na eerst voor een trustmaatschappij en een belastingadviesbureau te hebben gewerkt.

Dit bewijst dat er in Nederland ook voor Antillianen kansen liggen om zich snel te ontwikkelen en omhoog te werken?

Isebia: 'Natuurlijk, maar het ligt helemaal aan de persoon. Het hangt ervan af hoe je je op de Nederlandse markt profileert. Als iemand zich vanaf het begin in een underdog-positie opstelt dan wordt het natuurlijk moeilijker.

Er zijn niet veel Antillianen die optimaal gebruik maken van de carrièremogelijkheden die een land als Nederland biedt. Om te beginnen is de start best moeilijk voor de gemiddelde Antilliaan die in Nederland aankomt en dan praat ik niet eens over personen die uit een behoeftepositie de Antillen hebben verlaten, maar over studenten en ook afgestudeerde hbo-ers en academici. Men moet zich aanpassen aan het klimaat, aan de Nederlandse gewoontes, gevoelens van heimwee etc.

Veel mensen vallen in die fase al af en komen terecht in een situatie van 'zieligheid'. Ze houden op met studeren, gaan zwerven of studeren af maar kunnen zich niet bewegen onder Nederlanders omdat zij zich daar niet thuis voelen. Er zijn nog teveel Antillianen die zich isoleren. Ze knopen nauwelijks vriendschapsrelaties aan met Nederlanders, behalve dan met vrouwen die zij in het uitgaansleven tegenkomen. Van integratie in de Nederlandse gemeenschap is geen sprake.

Zelfs personen die afstuderen vanuit zo'n achtergrond hebben een mentaliteit van zich niet op hun gemak voelen binnen een organisatie van Nederlanders'.

DUTCH WAY

'Je moet je kunnen aanpassen aan de 'Dutch way of doing' en als je daar geen begrip voor kan opbrengen val je uit de boot. Bovendien worden Antillianen net als andere personen van een andere etnische achtergrond met een bepaalde kleur en een bepaald accent kritischer bekeken bij een sollicitatieprocedure. Een belangrijk criterium daarbij is: hoe is je Nederlands? en dan vallen er veel meteen al af. Voor een jurist, of iemand die een leidinggevende functie zal moeten gaan bekleden is het van essentieel belang dat hij de taal perfect spreekt.

Verder is er nog de factor representativiteit. Er wordt op gelet hoe je je kleedt en hoe je je soigneert. De manier waarop de Nederland hier tegenaan kijkt is vaak anders dan die van de Antilliaan. De Antilliaan heeft andere kledingsgewoonten, haardracht en manier van doen, maar als de organisatie zegt: 'wij moeten een representatief persoon hebben voor die functie', dan bedoelt men dat volgens de Nederlandse normen'.

FLEXIBEL

Overigens heeft Isebia zichzelf vrij gemakkelijk kunnen aanpassen. 'Ik ben flexibel van aard en heb bovendien nooit de behoefte gehad om te werken voor een organisatie maar wil mijn eigen baas zijn. Dan spelen andere factoren mee. Ik woon bovendien met mijn gezin prettig omdat ik mij dat kan permitteren. Ik kan naar concerten, heb veel vrienden en relaties, reis veel. Dat is allemaal sterk afhankelijk van je maatschappelijke positie, niet alleen in Nederland maar ook op Curaçao'.

Denkt hij er weleens over om terug te komen?

Isebia: 'Wellicht dit jaar nog. Niet dat ik hier kom werken, maar om mij te vestigen, omdat de nieuwe fiscale regeling voor gepensioneerden voor iedereen geldt en niet aan een leeftijdsgrens gebonden is'.

Aan de top van een wijdvertakte, goeddraaiende holding en op je dertigste al gepensioneerd! Mooier kan het niet....

-door Nel Casimiri-

TIJDENS DE de internationale conferentie over de 'Jonge vrouw in ontwikkeling', vorig weekend georganiseerd door het Steering Committee Curacao, werd een lezing gehouden door drs. Linda Terpstra en drs. Anke van Dijk, met als titel: 'Moederschap en Immigratie van de jonge vrouw'. Linda Terpstra en Anke van Dijke zijn geen onbekenden op Curacao. In het kader van hun afstudeeropdracht voor de studie Sociale Pedagogiek, hebben zij enkele jaren geleden een onderzoek gedaan naar alleenstaande moeders op ons eiland. Zij hebben daarvoor 33 alleenstaande moeders geinterviewd en ook een dertigtal functionarissen die op de een of andere manier met die moeders te maken hebben, zoals sociaal werkers, mensen uit de kraamkliniek, mensen van het AGV, enz. Het was een heel breed onderzoek dat uiteindelijk resulteerde in een publicatie: 'Je kunt maar beter bij je moeder blijven', een boek dat in 1987 in Leiden werd uitgegeven.

Anke van Dijk: "Begrip voor moederschap belangrijk"

ANKE VAN DIJK (links) met LINDA TERPSTRA die samen met Hans van Hulst in Nederland het onderzoek uitvoerden naar alleenstaande Antilliaanse en Arubaanse moeders.

Antilliaanse vrouw is autonomer in Nederland

Het afgelopen jaar hebben zij, nu samen met Hans van Hulst, een nieuw onderzoek gedaan en wel naar de positie van alleenstaande Curacaose en Arubaanse moeders in Nederland. Dit onderzoek is verricht op verzoek van de vereniging Plataforma di Organisashonnan Antiano i Arubano, in opdracht van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Ook dit onderzoek resuteerde in een boek dat in februari 1990 verscheen onder de titel: 'Mama Soltera'.

LAAG NIVEAU

Over dit boek en over hun onderzoek hadden wij een gesprek met Anke van Dijke, een Nederlandse die samen met Hans van Hulst en Linda Terpstra, die hier op Curacao is geboren, dit werk tot stand bracht. Ook Hans van Hulst, die niet meegekomen is naar Curacao, heeft zijn banden met ons eiland. Hij heeft hier enkele jaren gewoond.

Op de vraag om welke groep vrouwen het onderzoek zich heeft uitgestrekt, antwoordde Anke van Dijke dat het gaat om vrouwen met een laag opleidingsniveau en een lage inkomenspositie, die vanuit Curacao en Aruba naar Nederland zijn geëmigreerd.

'We hebben 74 vrouwen geinterviewd. Dat waren heel intensieve gesprekken van drie tot zes uur die in zijn geheel op de band zijn opgenomen.

SIGNALEN

Er was eigenlijk niets bekend over deze groep vrouwen in Nederland, al waren er wel signalen van bestaande problemen. Het gesprek besloeg een zo breed mogelijk terrein: hoe gaat het met hen in Nederland, wat zijn hun aspiraties, hoe kijken ze aan tegen de Nederlanders en de Nederlandse cultuur, hoe gaat het met hun moederschap, hoe is de kinderopvang, hebben ze last van discriminatie, e.d. Het is aardig gelukt daar een beeld van te geven. We hebben de interviews letterlijk uitgetypt en met een computerprogramma verwerkt, zodat er maar weinig van verloren is gegaan. We hadden nog veel meer kunnen schrijven, maar we hebben nu al 313 pagina's en hebben niet eens alles kunnen verwerken.'

Er kwamen signalen van organisaties. Hebben die organisaties ook meegewerkt? 'Om het onderzoek zo goed mogelijk te laten verlopen en het zo veel mogelijk te laten aansluiten op wat de organisaties signaleerden, is er een begeleidingscommissie geweest die bestond uit : dra. Yadira Bakhuis, de waarnemend-directrice van de Plataforma di Organisashonnan Antiano i Arubano, drs. Roel van Beelen, beleidsmedewerker van het Ministerie van WVC, dra. Glenda Hernandez, coördinatrice en consulente onderwijs en vrouwen van het POA-steunpunt Noord-Holland, dra. Marilyn Lamp, consulente onderwijs van het POA-steunpunt Zuid-Holland, dra. Jenny de Lannoy, scholingsdeskundige van het Centrum voor Beroepseducatie te Amsterdam, dr. Quinten Raaijmakers, hoofddocent van de vakgroep Ontwikkeling en Socialisatie van de Rijksuniversiteit Utrecht. We hebben geprobeerd zo concreet mogelijk te werken, zodat er praktisch wat mee gedaan kon worden.'

AANBEVELINGEN

Of er daarbij ook aanbevelingen worden gedaan? Anke van Dijke: 'Dat is niet de taak van de onderzoekers.

Onderzoek onder alleenstaande vrouwen

Dat is meer de verantwoordelijkheid van de begeleidingscommissie. Wij hebben gezorgd voor meer inzicht in wat haalbaar en mogelijk is en dat houdt op de Antillen en Aruba in dat er meer informatie en meer voorlichting nodig is voor vrouwen die naar Nederland komen.

Het ontbreken van praktische informatie heeft veel invloed op het leven daar. Denk bijvoorbeeld aan de afstanden. Daarover is gebrek aan informatie en het is moeilijk hiervandaan in te schatten. Het gaat vaak om zakelijke informatie. Een uitkering van 1300 à 1400 gulden lijkt veel, maar in de praktijk is het met huur, kleding, eten, en schoolgeld op. De meeste vrouwen uit ons onderzoek leven naar Nederlandse begrippen in armoede. Ze moeten vaak sjoemelen om rond te komen. En als je vraagt naar hun redenen om naar Nederland te emigreren, blijkt dat ze verschillende ambities hebben: ze willen gaan werken, een opleiding volgen, maar je hoort nooit:'De uitkeringen zijn hoger in Nederland.' Het speelt wel eens een rol, maar nooit de enige. Wel hun ambities. Ze willen hun perspectieven verruimen, van hun kinderen en van zichzelf. En juist die twee aspecten zijn het minst haalbaar in Nederland.'

Waarom niet? 'Alle vrouwen zijn aan een opleiding begonnen of zijn er mee bezig, maar vrijwel niemand maakt het af. Hun onderwijs hier sluit er niet op aan. Ook de taal is een groot probleem. Ze beheersen het Nederlands slecht. Het is wel voldoende om te communiceren, maar bij een opleiding voor b.v. coupeuse of kapster komen allerlei vaktermen voor en die maken het moeilijk.

FAMILIE

Antillianen en Arubanen hoeven geen alfabetiseringsprogramma te volgen, maar vaak sluit het wat taal betreft niet aan. En het is heel moeilijk te erkennen dat je het niet snapt.'

Een heel belangrijk punt is ook de familie die ontbreekt, benadrukt Anke van Dijke.

'De meeste vrouwen hebben geen of weinig familie in de buurt wonen. Er woont al weinig familie in Nederland en daarbij zijn de afstanden zo veel groter. De bus of de trein, het kost allemaal veel geld en is bijna niet op te brengen. De vanzelfsprekendheid van familie die de kinderen opvangt zoals ze die hier kennen, verdwijnt in Nederland. Vrouwen komen er in Nederland alleen voor te staan. Hier zijn ze opgenomen in een familie. In Nederland staan ze letterlijk alleen.'

Hebt u deze groep vrouwen ook vergeleken met een vergelijkbare groep Nederlandse vrouwen?

'Gezien de middelen die we hadden, de tijdsduur en het aantal onderwerpen hebben we ons alleen gericht op Antilliaanse en Arubaanse vrouwen.' Of er dan geen eenzijdig beeld ontstaat? Anke van Dijke: 'Er zijn op zich veel Antilliaanse en Arubaanse vrouwen in Nederland. En als we ze vergelijken met dezelfde categorie vrouwen hier, dan zeggen alle 74 vrouwen dat ze in Nederland pas het gevoel van eenzaamheid hebben leren kennen.

ISOLEMENT

Dat was heel schrijnend in ons onderzoek: het volstrekte isolement waarin ze terechtkomen. Hier zijn vrouwen zeer betrokken op de familie. In Nederland valt dat weg. Als er soms familie in de buurt woont, gaat dat wel door.'

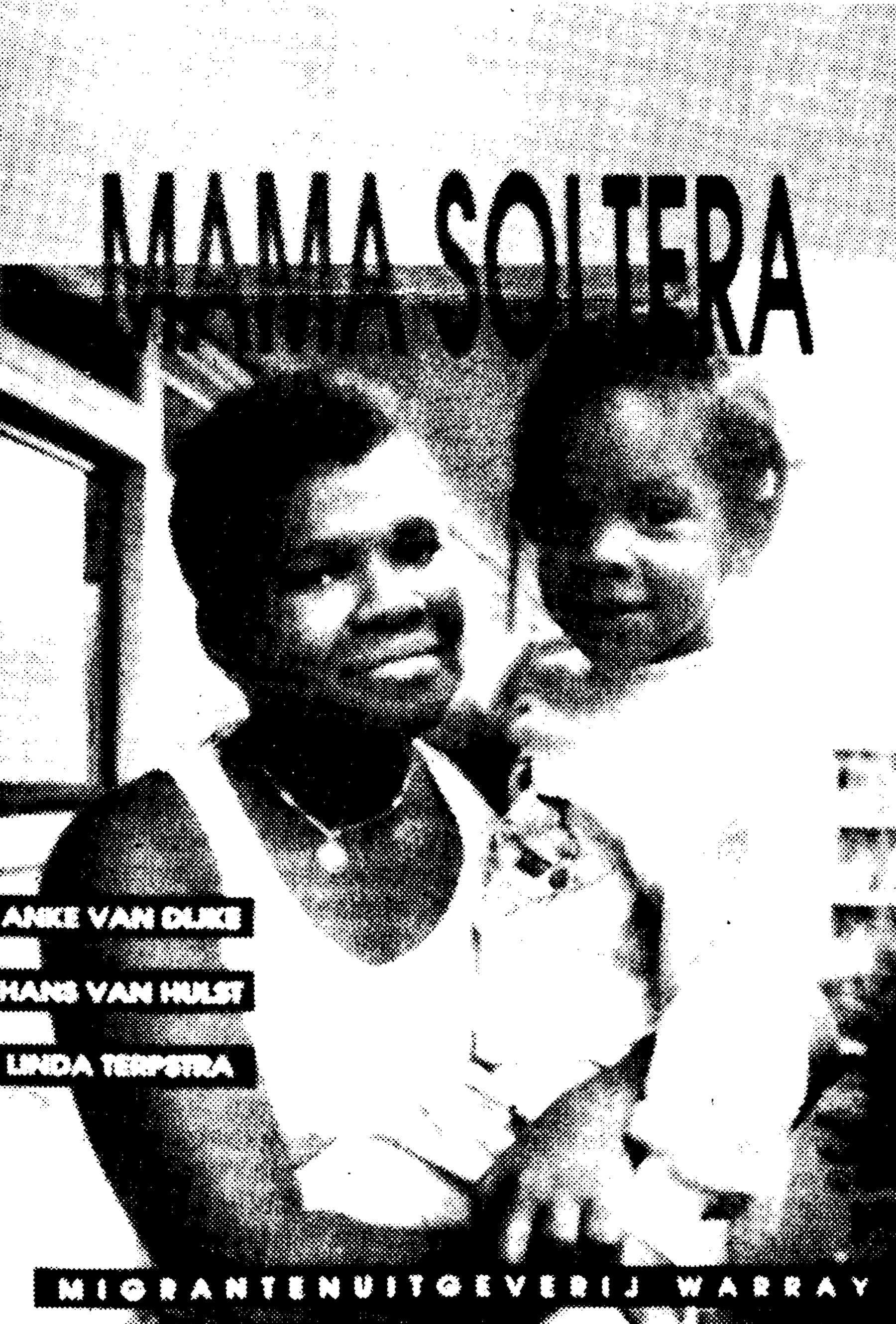
En hoe staat het met de positie die de man inneemt in het leven van deze vrouwen?

'Die verandert. Hier steunt men op de familie. In ons eerste onderzoek (Je kunt maar beter bij je moeder blijven), werd als belangrijkste reden voor een relatie meestal de financiële kant genoemd. De man is primair een bron van inkomsten op Curacao. Voor de vrouwen in Nederland komt het sociale aspect op de eerste plaats. Men wil een partner om mee te praten, voor de gezelligheid, men komt er eens uit.

Wat ook verandert in de man-vrouw relatie is het meer liberale klimaat. Dat waardeert men. Men wil graag zelfstandig wonen. Dat realiseert men in Nederland, maar daar moet men een hoge prijs voor betalen. En door een man in huis te halen kan die zelfstandigheid weer bedreigd worden.

COMMANDEREN

Een Antilliaanse man wil boven je staan, wil commanderen. Verwacht dat zijn was gedaan is, zijn eten klaar staat.'

Gebrek aan informatie en vaak isolement

Willen ze niet meer terug naar Curacao?

'De vrouwen hebben in Nederland een zekere autonomie verworven en die willen ze niet meer kwijt. Dat levert migratie naar Nederland op: een liberalere sfeer in de man-vrouw relaties, minder taboes. Daar voelen ze zich prettiger bij. Ook de kinderen blijven in Nederland minder vaak zitten dan hier. Hoewel ze nog wel vaker blijven zitten dan de Nederlandse kinderen. Ook in die zin is er sprake van vooruitgang. Ik heb verschillende vrouwen horen zeggen: 'Als ik op de Antillen of Aruba een eigen huis kon hebben en voldoende inkomen om een eigen huis te runnen, ging ik terug.

En bijna alle vrouwen zeggen dat. De helft van de vrouwen woonde vóór hun vertrek bij hun moeder, anderen zijn getrouwd geweest of gescheiden, hebben wel alleen gewoond. Als ze terug gaan, gaan ze op de bonnefooi en moeten ze weer bij hun moeder inwonen, hoe anders? En met een uitkering hier, kun je geen eigen huishouding voeren. Sinds ons onderzoek in 1988 zijn er zeven vrouwen teruggegaan. Daarvan zijn er een paar alweer terug naar Nederland. Je gaat tussen twee culturen vallen. Je verandert zelf. Je waardeert van beide culturen wat. En ook de kinderen binden sterk.'

Ook discriminatie was een punt van onderzoek. Hebben de vrouwen daar veel,last van?

'Ze voelen zich vaak niet oprettig in de samenleving. Ze voelen een barrière. Ze maken wel kennissen, geen vrienden. Ook de kinderen worden op school met discriminatie geconfronteerd. Dat varieert van schelden op leraren die opmerkingen maken tegen zwarte kinderen als: 'Ga jij maar weer in het oerwoud spelen' tot verantwoordelijk gesteld worden voor als het niet goed loopt in de klas.'

Hebt u in uw onderzoek ook hoger opgeleide Antilliaanse vrouwen in Nederland betrokken en hun gevraagd over hun arbeidskansen b.v.?

'Antillianen met een vergelijkbare opleiding als Nederlanders vielen eerder uit de boot. Er is een hoger percentage werkelozen op hoger, middelbaar en lager opleidingsniveau.'

Tenslotte kwamen we te praten over het moederschap en de visie op het moederschap. Op de vraag naar opvoedingsperspectieven, bleek bijna elke vrouw te antwoorden dat ze het liefst samen met een partner een kind zou krijgen en dat ook gezamenlijk zou opvoeden. Daarbij stelden ze wel als eis dat de man zijn gezin moet kunnen onderhouden.

JONG

'De helft van de ondervraagde vrouwen was jonger dan twintig toen ze hun eerste kind kregen, de andere helft ouder. Maar in beide groepen was niemand die zei:'Was ik maar geen moeder geworden'. Wel wensten sommigen dat de omstandigheden beter waren geweest of dat het kind wat later gekomen was.

De vraag: Mag een vrouw een kind krijgen zonder partner, leverde voor niemand een probleem op, zij het misschien het financiële aspect. En als je dertig bent en geen partner hebt, zouden ze het stom vinden als je nog langer zou wachten met kinderen krijgen. Een vrouw zonder kinderen, dat is pas een probleem. Dat raakt de vrouwelijkheid zelf.

Als ik een kind heb, heb ik iets van mezelf. Dat geldt

"Als ik een kind heb heb ik iets van mezelf"

zeker voor de gemarginaliseerde vrouw: ze heeft geen kans op een opleiding, geen kans op werk, maar een kind geeft haar respectabiliteit, geeft haar een levensdoel.'

En ze is daarbij niet afhankelijk van de man?

'Vergeleken met Nederland: daar zijn vrouwen veel afhankelijker van hun man. Hier kunnen ze terugvallen op het familienetwerk. Uiteindelijk zijn ze niet afhankelijk van een partner. Wat ze voor geschenken krijgen, een ijskast of iets dergelijks, ieder geschenk is belangrijk, maar de basis wordt gevormd door het beetje onderstand en de familie.'

In verband met het bovenstaande was Anke van Dijke het ook niet eens met verschillende meningen die op het congres verkondigd werden, met de problemen zoals ze gesteld werden. Aan de armoede die er heerst ,bij jonge moeders, moet de samenleving iets doen. Dat is in de eerste plaats een kwestie van structuren. Zij vindt het te gemakkelijk om het probleem bij het individu te leggen. Datzelfde geldt voor de jonge meisjes die zwanger raken.

WEINIG REACTIES

Op het nieuwe boek hebben de drie schrijvers nog niet veel reacties gehad. Bijna niemand heeft het helemaal uitgelezen. Daarvoor is het nog te kort op de markt. Wat verwacht ze er zelf van? Gebeurt er iets met hun studiė of verdwijnt hij in een la?

'Er is al een publicatie van gekomen. Het boek is uitgegeven in Nederland. Er zijn reclamefolders verspreid, presentexemplaren gegeven, lezingen gehouden.

'M.i. is er nog weinig mee gebeurd op Curacao of Aruba. In Nederland wordt het al gebruikt door instellingen die met Antillianen werken Ik hoop dat het hier komt tot meer voorlichting voor vrouwen die naar Nederland verhuizen. En hoe kijk je aan tegen alleenstaande moeders? Ik hoop dat de discussie daarover verder uitgediept wordt op grond van argumenten en dat ons onderzoek zal leiden tot een divers beleid. Het gaat niet om een persoon, maar begrip van het waarom van het moederschap is belangrijk.'

DEN HAAG.- De DDR heeft geen toekomst als zelfstandige staat. Maar over de manier waarop en het tempo waarin de vereniging met de Bondsrepubliek tot stand moet komen, lopen de meningen uiteen. Het is onzeker of de morgen te houden eerste vrije verkiezingen in het 40-jarig bestaan van de DDR in dezen een duidelijke uitweg bieden.
Weinigen twijfelen er aan dat de DDR nog maar korte tijd als soeverein land zal bestaan. "Degene die na de verkiezingen van 18 maart premier wordt, is niet alleen de eerste vrij gekozen eerste-minister van de DDR, maar naar alle waarschijnlijkheid ook de laatste", zei Ibrahim Bohme. Deze historicus is voorzitter van de Oostduitse SPD en wordt bij een goede uitslag getipt als opvolger van overgangspremier Hans Modrow.

Duitse hereniging speelt grote rol

Oostduitsers voor het eerst vrij naar de stembus

Een van de kenmerken van de revolutie die zich in de DDR heeft voorgedaan, is dat de goed georganiseerde, ervaren en bovenal rijke westduitse partijen het initiatief volledig hebben overgenomen van de vrouwen en mannen die de 'wende' in oktober tot stand brachten. In de buurlanden Polen en Tsjechoslowakije hebben solidariteit en burgerforum een beslissende vinger in de regeringspap, en het laaste land koos zelfs Vaclav Havel, een van de prominentste dissidenten, tot overgangspresident.

NEUES FORUM

Een marginale positie is alles wat er resteert voor groepen als Neues Forum, democratie nu en de initiatiefgroep voor vrede en mensenrechten. Ze zijn volledig overvleugeld door de in de Bondsrepubliek dominante christen-democraten en socialisten. Bondskanselier Helmut Kohl maakte in zijn volle agenda ruimte voor een reeks optredens in de DDR, en de Oostduitse SPD koos ex-kanselier Willy Brandt haast in het voorbijgaan tot haar erevoorzitter.
De derde man die in de Bonner politiek danig de trom roert, de liberale minister van Buitenlandse Zaken Hans-Dietrich Genscher die in wat nu (nog) de DDR is geboren is, heeft ook spreekbeurten in de DDR verzorgd. Maar de Oostduitse liberalen lijken minder profijt te hebben van het inschakelen van prominente partijvrienden uit het westen dan de christen-democraten en socialisten.

Met name het feit dat nog elke dag gemiddeld 2.000 Oostduitsers hun koffers pakken en definitief naar de Bondsrepubliek vertrekken, heeft de ddr een forse aderlating bezorgd. Ex-partijleider Egon Krenz, die eind vorig jaar gedurende slechts zeven weken de functies van staatshoofd, partijleider en hoofd van de strijdkrachten combineerde, hoopte een halt toe te roepen aan de massale uittocht. Op 9 november nam hij het opzienbarende besluit, de grens met West-Berlijn en de Bondsrepubliek open te zetten. De Berlijnse Muur verloor het grimmige karakter dat ze gedurende 28 jaar had gehad.
De ironie van de recente Oostduitse geschiedenis

Inwoners bleven "met voeten stemmen"

schuilt in de omstandigheid dat krenz' voorganger Erich Honecker in 1961 een eind maakte aan de exodus van duizenden Oostduitsers door een betonnen muur om West-Berlijn te bouwen, en dat Krenz de uittocht via de broederlanden Hongarije en Tsjechoslowakije tot staan dacht te brengen door die Muur open te gooien.

MET DE VOETEN

Maar bij duizenden bleven de inwoners van de DDR 'met de voeten stemmen'. Zij voelden zich bekocht en bedrogen door de communisten die decennia achtereen het volk hadden geringeloord en bevoogd. Er kwamen regelrechte wraakgevoelens naar boven toen na het aftreden van de oude garde bleek dat de leden ervan zich door middel van ambtsmisbruik en corruptie hadden verrijkt over de ruggen van hun onderdanen heen.
De deconfiture van wat onder Honecker nog het 'reëel bestaande socialisme' heette, was zo volstrekt dat de SED haar naam veranderde en nu als partij voor het democratisch socialisme aan de verkiezingen meedoet. Na lang dralen heeft Hans Modrow, die jarenlang

Verkiezingsreklame in Oost-Duitsland, een ongekend fenomeen. Morgen kunnen de Oostduitsers voor het eerst in de geschiedenis van de DDR in alle vrijheid hun vertegenwoordigers kiezen voor het parlement.

partijleider was in de zuidelijke cultuurstad Dresden, zich bereid verklaard de PDS-fractie in de nieuwe Volkskammer te leiden. Maar dat hij lid van de regering blijft, is nagenoeg uitgesloten.

Dit hangt er mee samen dat de twee grote partijen of partijcombinaties, de alleen opererende SPD en de alliantie voor Duitsland (een combinatie van de 'oude' CDU, de nieuwe groepering Demokratischer Aufbruch en de Duits-Sociale Unie, een partner van de Beierse CSU) van meet af aan verklaard hebben, geen coalitie te willen met de PDS.
De Oostduitse kiezers beleven morgen de primeur van democratische verkiezingen naar westers model. Er zijn ongeveer 12,2 miljoen kiesgerechtigden. Zij hebben de keus uit 24 lijsten van partijen en partijcombinaties. Te kiezen zijn 400 leden van de Volkskammer, het parlement in Oost-Berlijn. De oude Volkskammer telde 500 leden.
Elke kiezer brengt een stem uit. Er geldt geen kiesdrempel. Voor elke 0,25 procent die een partij van de totaal uitgebracht stemmen binnenhaalt, heeft ze recht op een zetel. De volksvertegenwoordigers worden aangewezen aan de hand van partijlijsten in de 15 kiesdistricten waarin de DDR verdeeld is.
Sinds 1949 waren de kiezers in de DDR niet anders gewend dan dat zij in het kieslokaal een stembiljet in handen gedrukt kregen met daarop een lijst namen van kandidaten met achter hun naam de partij of massa-organisatie die zij wilden vertegenwoordigen.
Tot een jaar geleden gold een kiezer nog als 'verdacht' als zij of hij het biljet in de hand nam en ermee achter het aanwezige gordijn verdween om de lijst te bestuderen. Het sprak in de DDR van Ulbricht en Honecker vanzelf dat men het stembiljet zonder plichtplegingen in de bus wierp.
Als er al tegenstemmen waren, hadden deze geen invloed op de uitslag. De opkomst lag altijd bij ongeveer 90 à 95 procent van de ingeschreven kiesgerechtigden, en bij de gemeenteraadsverkiezingen van 7 mei bedroeg het aantal 'ja'-stemmen nog 98 procent. Dit rapporteerde het hoofd van de kiesraad, Egon Krenz, op de avond van die zondag trots voor de camera's van de Oostduitse televisie.
Maar kritische onderdanen en mensen die het Jaknik-socialisme meer dan beu waren, kwamen in verscheidene dorpen en steden tot de conclusie dat de autoriteiten gerommeld moesten hebben met het aantal tegenstemmen en ongeldig gemaakte biljetten. Dit muisje zou een fors staartje krijgen: in maart 1990 loopt nog een onderzoek wegens fraude tegen ettelijke burgemeesters en partijleiders omdat die een veel te rooskleurige uitslag hadden doorgegeven. Dit was een binnenlandse impuls in de opborrelende onvrede onder het volk. Maar ook buitenslands gebeurde er iets van groot belang: op 2 mei maakte Hongarije een begin met het slopen van het ijzeren gordijn aan de grens met Oostenrijk. Dit leidde er toe dat duizenden Oostduitsers zonder en later met visum naar het broederland Hongarije togen, in kilometerslange colonnes Trabants en Wartburgs. Vanhier lag de weg naar Oostenrijk, en als volgende etappe de Bondsrepubliek, open.
Later ontrolde zich een soortgelijk scenario via het buurland Tsjechoslowakije. Duizenden Oostduitsers vluchtten de Westduitse ambassade in Praag in (eerder hadden zij dat gedaan in Warschau en Budapest) en verkregen, na actief optreden van minister Genscher die persoonlijk naar de ambassade kwam om ettelijke duizenden DDR-burgers onder donderend applaus het goede nieuws te vertellen, een vrijgeleide naar de Bondsrepubliek.

ONDER DRUK

Oost-Berlijn stond onder extra druk om toe te geven omdat de DDR zich opmaakte haar 40-jarig bestaan te vieren. Op 7 oktober was het zo ver: alles wat een naam of functie had in de "eerste staat van arbeiders en boeren op Duitse bodem" stak zich in het beste pak voor de parade in het hartje van 'Berlin-hauptstadt der DDR'. Aanwezig was ook de president en partijleider van de Sovjetunie.
Bij zijn 'bad in de menigte' sprak Michail Gorbatsjov de profetische woorden: "het leven straft hem die te laat reageert". Dit was het antwoord van Moskou op de afwijzing door de toenmalige leiding van partij en staat in de DDR van zijn beleid van Glasnost en Perestrojka. Kurt Hager, die jarenlang de eerste viool speelde als het om de ideologie ging, had enkele jaren eerder enigszins schamper gezegd: "als mijn buurman zijn huis opnieuw inricht, hoef ik dat niet automatisch ook te doen".
Nog op de avond van 7 oktober had in Oost-Berlijn een demonstratie plaats van honderden Oostduitsers die uiting wilden geven aan hun wrevel over de onmondigheid waarmee zij al jaren te maken hadden. Met de inzet van tanks en gebruikmaking van de harde lat maakten leger en politie een eind aan de betoging, die qua omvang leek op de opstand van bouwvakkers in 1953, waaraan Sovjet-tanks een eind hadden gemaakt. Maar de tanks van de Sovjetunie bleven ditmaal in hun kazernes.
En op maandag 9 oktober klonk het in Leipzig, de tweede stad van de DDR, uit de mond van duizenden: "Wir sind das volk". De draaiboeken voorzagen er in dat de politie, en in haar kielzog de gehate staatsveiligheidsdienst (Stasi) met harde hand optrad tegen demonstraties. Maar dit gebeurde niet. Nog in dezelfde maand legde Honecker al zijn functies neer.

KROONPRINS

Hij maakte plaats voor Egon Krenz, maar deze kon zich niet handhaven omdat hij jarenlang had gegolden als "kroonprins van Honecker". Het 'ontketende' volk was bovendien niet vergeten dat Krenz in de zomer van 1989 -- als vervanger van de toen al ziekelijke Honecker -- zijn grote waardering had uitgesproken voor de manier waarop de Chinese communisten in juni een eind hadden gemaakt aan de studentenacties in Peking voor democratisering. Zeker honderden, maar mogelijk duizenden mensen lieten het leven toen het leger met groot materieel het Plein van de hemelse vrede schoonveegde.
In de laatste week voor de verkiezingen van morgen tekende zich een beeld af van twee partijen of blokken die elk ruwweg op weg lijken te zijn naar 30 procent van de stemmen. Dit zijn de SPD, die vorig jaar oktober werd opgericht maar toen nog SDP heette, en de Alliantie voor Duitsland.
Geldt bij opiniepeilingen in het algemeen dat men er voorzichtig mee moet omgaan, voor de DDR is deze waarschuwing extra op haar plaats. Het is immers voor de allereerste keer dat de Oostduitse kiezers in volledige vrijheid op een bepaalde partij kunnen stemmen. Daar komt bij dat rond het weekeinde nog circa 30 procent van een ondervraagde groep inwoners van de ddr aangaf, nog geen keus te hebben gemaakt.
Als de SPD op circa 30 procent uitkomt, betekent dat een forse terugval vergeleken met eerdere peilingen. Sommige daarvan gaven de partij van Bohme nog uitzicht op de absolute meerderheid. De Alliantie voor Duitsland, de bundeling van een oude en twee nieuwe centrum-rechtse partijen die bondskanselier Helmut Kohl persoonlijk tot een samengaan wist te bewegen, is de laatste weken fors omhoog gekomen.
Afgewacht moet worden wat het effect is van het in opspraak geraken van Wolfgang Schnur, een van de oprichters van Demokratischer Aufbruch, van wie dezer dagen gezegd is dat hij hand- en spandiensten verleend heeft aan de Stasi.
Een andere voorman van Demokratische Aufbruch, de predikant Rainer Eppelmann die in de regering-Modrow minister-zonder-portefeuille is, heeft in het weekeinde verklaard dat alleen een grote coalitie, die de steun heeft van meer dan 60 procent van de kiezers, in staat is met Bonn te onderhandelen over de Duitse eenwording.
Dit punt komt hoe dan ook hoog op de lijst te staan van de nieuwe Oostduitse regering. Internationaal is eerder afgesproken dat de twee Duitslanden en de vier geallieerden uit de Tweede wereldoorlog (de Sovjetunie, de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Frankrijk) over die eenwording gaan praten en een voorstel opstellen voor een najaarsconferentie van de conferentie voor veiligheid en samenwerking in Europa (CVSE). In de aanloop naar deze "twee ' vier"-besprekingen is er al heel wat energie besteed aan kwesties als de definitieve oostgrens van Duitsland en de plaats van een verenigd Duitsland in de militaire blokken die vooralsnog in Europa blijven bestaan.
Kort geleden liet Albanië blijken, dat het laatste stalinistische eiland in Europa wil gaan meedoen aan het CVSE-overleg. Te zijner tijd kan de ambassadeur van Tirana plaats nemen op de stoel die sinds 1975 bezet wordt door een van de twee Duitse staten.

CONSEQUENTIES

Met name op sociaal en economisch gebied zal de eenwording van de DDR en de Bondsrepubliek consequenties hebben voor de Oostduitse bevolking. De Westduitse regering heeft in de afgelopen maanden met de regering-Modrow onderhandeld over een monetaire unie, maar spijkers met koppen zijn er nog niet geslagen.
De ruim 16 miljoen inwoners van de DDR beschikken over een gezamenlijk spaartegoed van 177 ost-mark. Kort geleden ontstond er even paniek onder de Oostduitsers, die in groten getale hun spaargeld opnamen en dat 'zwart' in de Bondsrepubliek wisselden of er consumptiegoederen voor kochten. Volgens officiële Oostduitse cijfers lagen de spaartegoeden van particulieren in januari 1'7 miljard ostmark lager dan een jaar tevoren.
De Oostduitsers moeten zich voorbereiden op een aanzienlijke verhoging van prijzen en huren, die nu nog zwaar worden gesubsidieerd. Aan de ronde-tafel, waar de regering sinds december met de oppositie heeft overlegd om 'het land draaiende te houden' is besloten de subsidie op prijzen van levensmiddelen tot na de verkiezingen intact te laten. Maar volgende week zijn die achter de rug.
Onder het oude bewind kende de DDR geen werkloosheid, maar in de nieuwe bedeling wordt een arbeidsplaats in sterke mate beoordeeld op de produktiviteit die deze oplevert. Begin deze maand hadden zich dan ook al 14.000 personen als werkzoekend laten inschrijven.
En last but not least heeft de DDR een sociaal stelsel te verliezen, waarop ze zeker op onderdelen bepaald trots mag zijn. "De vrouwen bij ons hebben de beschikking over een wet die abortus toestaat tot in de twaalfde week van de zwangerschap terwijl bepaalde politici in de Bondsrepubliek het begin van zwangerschapsafbreking in twijfel trekken", zegt een woordvoerster van de onafhankelijke Unie van vrouwen, die met een eigen lijst aan de verkiezingen meedoet.
Elk kind in de DDR heeft recht op een (vrijwel kosteloze) plaats in een creche, wat in de Bondsrepubliek hoge uitzondering is. Werkende vrouwen die moeder worden, hebben een jaar lang zwangerschapsverlof, en drie jaar als zij ongehuwd zijn. En voor leerlingen van de basisschool zijn er prima overblijfmogelijkheden als de lessen voorbij maar de ouders nog aan het werk zijn.

PIJN

"De operatie (vereniging) gaat met pijn gepaard, maar ze moet op korte termijn plaatshebben om meer pijn te verhinderen. Als wij de operatie uitstellen, kan de patiënt (DDR) overleden zijn", zei SPD-voorzitter Bohme hierover. Erevoorzitter Willy Brandt van de Oost- en Westduitse SPD zei in het weekeinde: "Ik weet van mijn vrienden die de SPD in dit deel van Duitsland leiden dat zelfs als zij een absolute meerderheid zouden veroveren, ze een regering op bredere basis zouden vormen".

IN MIJN onderzoekingen naar oude Antilliaanse literatuur kwam ik gegevens tegen over de particuliere bibliotheek van de vooraanstaande Jood Haim Abinun DeLima (1765-1835).
Omdat deze bibliotheek een heel interessant beeld geeft over wat er in het begin van de 19de eeuw op Curaçao gelezen werd, bespreek ik deze bibliotheek van H.A. DeLima (in een eerste artikel) en probeer ik (in het slotartikel) na te gaan hoe representatief deze bibliotheek voor het Curaçao van de eerste 19deeeuwhelft geweest is.

W.R.

Plantagehouder had bonte verzameling boeken

Uitgebreide lectuur in bibliotheek van De Lima

= door Wim Rutgers =

IN ZIJN dissertatie over 'het Curaçaose plantagebedrijf in de negentiende eeuw' schrijft W.E. Renkema: 'De oudste boedelbeschrijving waarin de titels van de in de boedel gevonden boeken werden vermeld, is, voor zover bekend, die van H.A. DeLima, eigenaar van plantage Oostpunt, maar in feite meer koopman dan planter (+28 juli 1833).
Onder de 145 boeken en 391 nummers van tijdschriften komen geen boeken over de landbouw voor, uitgezonderd misschien de drie delen 'De Burgerboer of Landedelman'. Een zeer klein aantal planters wier gezichtsveld wat groter was dan die van de meeste planters, zoals M.E. van der Dijs, A.L.S. Muller en C.L. van Uytrecht, bezaten wel enkele boeken op agrarisch gebied.
In deze bibliotheken namen de reisverhalen, de historische werken en de geschriften van Rousseau, Voltaire etc. een grotere plaats in dan de agrarische boeken. De meeste planters bezaten, voor zover uit de boedelbeschrijvingen valt af te leiden, niet alleen geen geschriften op agrarisch gebied, maar zelfs helemaal geen boeken.'

In zijn uitgebreide notenapparaat noteert hij een aantal van deze boedelbeschrijvingen, zonder verdere bijzonderheden te verstrekken. Het boekenbezit en de vraag wat de planters (in hun vrije tijd) lazen was natuurlijk ook niet de opzet van zijn studie.
Nieuwsgierig geworden door Renkema's uitspraken in zijn lange citaat, ging ik op zoek met de vraag: wat was er aanwezig in de bibliotheek van deze H.A.DeLima; hoe valt dit boekenbezit te interpreteren in verband met de informatie uit de andere archiefverwijzingen?

CATALOGUS

Uit de inventarislijst blijkt dat er zich in de twee boekenkasten een catalogus bevond, die kennelijk is gecopieerd. Waarschijnlijk hebben we lange, in extenso weergegeven lijst van boeken dus te danken aan de nauwkeurigheid waarmee DeLima zijn bezit zelf heeft bijgehouden. Andere boekenbezitters hadden zo'n lijst niet kennelijk, waardoor de secretaris alleen maar het aantal boeken zonder enige nadere aanduiding heeft gegeven, al viel er op dit gebied meestal helemaal niets te noteren.
Voor iedereen die de catalogus alleen maar doorkijkt zal het duidelijk zijn dat de notering nogal eens onvolledig is: auteurs en hun voorletters, titelgedeelten en dergelijke ontbreken regelmatig.
We moeten bedenken dat deze lijst kennelijk is opgesteld door H.A. DeLima zelf als persóónlijke catalogus, die op haar beurt is overgeschreven door H. Kikkert, die misschien daarbij fouten maakte.
Hermanus Kikkert arriveerde in 1816 op Curaçao, waar hij op 9 mei 1854 overleed, een gebeurtenis die twee ingezonden rouwdichten tot gevolg had in *De Curaçaosche Courant*. Een kennelijk gewaardeerd persoon. Hij doorliep verschillende ambtelijke rangen van klerk tot Administrateur van Financiën. Nergens blijkt dat hij belezen was en op de hoogte van de titels die in DeLima's bibliotheek voorkwamen.
Het lijkt er daarom ook op dat hij soms evidente overschrijffouten maakte, soms onduidelijk schreef omdat hij het niet helemaal wist (?), niet altijd is zijn handschrift goed leesbaar op het vergeelde papier, dan weer kort hij titels af of geeft van verondersteld bekend werk een heel beknopte aanduiding. Of was dat al door de eigenaar gedaan?

TALEN

Een analyse van de talen laat op het eerste oog een verbluffende verscheidenheid zien omdat er acht talen voorkomen in DeLima's bibliotheek maar ze is bij nadere beschouwing toch wat minder groot.
Zo komen Italiaans en Latijn alleen maar voor via woordenboeken: Latijn-Nederlands; Latijn-Spaans; Italiaans-Engels-Frans. Daarmee vallen deze talen dus af omdat DeLima er geen andere lectuur in bezat.
Ook Duits komt voor via een woordenboek Nederlands-Duits. Eén titel van onze lijst — Carl von Carlsberg —kon ik niet traceren, zodat daarvoor een vraag openblijft, al geeft de vreemde titelspelling 'uber das Menscheliche ijlend' te denken. Een andere kan volgens de titel en de bestaande vele uitgaven zowel in het Nederlands als het Duits geweest zijn. In elk geval wordt duidelijk dat, indien DeLima Duits las, dat niet veel was, want hij bezat een *Reisatlas van Duitsland*, een *Beschrijving van de stad Aken* en hij las C.F. Gellerts brieven in Nederlandse vertaling.
Blijven dus over: Nederlands (70 titels), Engels (28 titels), Spaans (17 titels) en Frans (31 titels), wat toch niet min is.
Is er een analyse te maken van taal en onderwerp? We zien dat DeLima boeken in deze vier talen bezat over allerlei onderwerpen, zodat mij geen andere conclusie juist lijkt dan dat hij de boeken die hij wilde hebben en kon krijgen over een bepaald onderwerp kocht, ongeacht de taal waarin ze geschreven waren. Daarin is hij een normale vertegenwoordiger van de multilinguale Curaçaose maatschappij als snijpunt van Europese, Noord- en Zuidamerikaanse cultuurwegen.
Engels was van 1807-1816, Nederlands was voor 1807 en na 1816 de officiële bestuurstaal. Als jood zal DeLima veel contacten met Spaanstalige personen gehad hebben. Papiamento sprak hij met zijn ondergeschikten. De Curaçaose maatschappij was al in het begin van de negentiende eeuw viertalig! Gouverneur Cantz'laar keurde in 1821 het verzoek van negen joodse ingezetenen goed om een toneelgroep op te richten onder het motto: 'L'on fait ce qu'on peut, mais non pas ce qu'on veut' (O.A.C. I, 294, nr.24) die in de jaren twintig en dertig een serie Franstalige toneelstukken bracht.

ONDERWERP

Behalve de veelzijdigheid qua taal, valt DeLima's bibliotheek op als zeer divers naar onderwerp. In het overzichtje heb ik de onderwerpen geklassificeerd volgens het U.D.C.-systeem, wat me overigens bij diverse werken wel degelijk voor problemen plaatste.
Wat bezat DeLima? Allereerst een zuiver cijfermatige analyse, waarbij mijn optelsommetje jammergenoeg niet helemaal kloppen omdat ik enkele nummers niet kon thuisbrengen, maar in elk geval geven ze een eerste indicatie.

Uit deze getallen zien we dat de bibliotheek weinig bevatte over taalkunde, kunt, filosofie en godsdienst. Als jood had DeLima waarschijnlijk niet zo veel belangstelling voor populaire vroomgodsdienstige traktaten. Hij komt uit de cijfertjes tevoorschijn als een praktisch mens, die belangstelling heeft voor de wetenschappelijke vragen van zijn tijd en hun toepassing, voor sociaalpolitieke problematiek en ook voor literatuur. Door middel van woordenboeken en naslagwerken documenteert hij zich waarbij zijn voorliefde uitgaat naar aardrijkskunde en geschiedenis.

Maar liefst acht verschillende talen

0 Algemeenheden, 1. Filosofie, 2. Godsdienst; godgeleerdheid, 3. Maatschappelijke wetenschappen, 4. Taalwetenschap, 5. Zuivere wetenschappen, 6. Toegepaste wetenschappen, 7. Kunst, 8. Letterkunde, 9. Aardrijkskunde; Geschiedenis.

ANALYSE

In het hiernavolgende wil ik proberen het bovengeschetste beeld te verfijnen. Daarbij kan ik dan allereerst de algemene werken verdelen in woordenboeken, naslagwerken en tijdschriften.
Van de eerste groep, de woordenboeken, had de boekenbezitter DeLima een compleet elftal voorradig. Het Nederlands figureert als de centrale taal met behulp waarvan de andere beschouwd werden, maar ook de andere combinaties vormen samen toch nog een aanzienlijk deel.
Wat de naslagwerken betreft constateer ik ook een grote verscheidenheid: over kunsten en wetenschappen; over natuur- en aardrijkskunde; over metafysica, moraal en politiek; geschiedenis, biografie, godsdienst, mythologie van Joden, Grieken en Romeinen in de Oudheid of heel algemene werken. De verzameling van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen noem ik hierbij wegens gebrek aan een betere plaats van indeling.
Verder bezat DeLima in deze eerste categorie nog enkele periodieken: een Amerikaans dat van 1827 - 1829 verscheen; een Spaans dat van af 1803 op de markt was en een Nederlands onregelmatig verschijnend weekblad van 1781 - 1782. Dus ook hier zien we weer verscheidenheid in taal en land van herkomst.
Op filosofisch gebied bezat DeLima weinig, al zijn Locke's essays en Mendelssohns Filosofische geschriften natuurlijk niet niks.
Iets meer bezat hij toch op godsdienstig terrein: een Nederlandstalige bijbel, een luxe folio en octavo bijbel in het Frans, een bijbel geschiedenis en een bijbel commentaar. De overige geschriften duiden op een redelijk-godsdienstige opvatting, met aandacht voor de ethisch-morele aspecten ervan.
Op maatschappelijk gebied bevat de bibliotheek nogal wat. Zo vinden we beroemde algemene beschouwingen, maar ook praktische werken op het gebied van het recht.
Er zijn nogal wat werken over politieke issues die actueel waren, zoals het Patriottisme en de Franse Revolutie. Ook op Curaçao had de strijd tussen Prinsgezinden en Patriotten tot beroering geleid.
Daarnaast bevat de bibliotheek enkele opvoedkundige en didactische werken en waarschuwingen tegen criminaliteit, onderwijs en opvoeding in het algemeen en over de didactiek van het rekenen. DeLima was lid van de schoolcommissie (zie hierna) en zal zich als zodanig voor onderwijs en opvoeding geïnteresseerd hebben.
Over de afdeling 'taalkunde' kunnen we kort zijn omdat we daarin alleen een werk over de Franse spelling en conversatie aantreffen. Kennelijk was dat toch nog de minst de DeLima beheerste taal van de vier; of is deze conclusie met zo weinig gegevens te voorbarig?
Daarentegen bevat de bibliotheek wel weer heel wat over de zuivere en natuurwetenschappen. We vinden enkele boeken over natuurlijke historie en verschijnselen in het algemeen en over uiteenlopende onderwerpen als de astronomie, de geometrie, de chemie, fysica en mathematica.
Er blijkt een brede belangstelling uit voor de wetenschap en de wereld en hoe die in elkaar zit.
Een elftal boeken behandelt praktische zaken op het gebied van economie, handel en geldtransacties, over gezondheid, de landbouw en bovendien over toepassingen van brouwen, looien en distilleren. Het is hier dat Renkema klaagt over het niet bezitten van landbouwkundige werken, wat dus terecht blijkt. DeLima was plantagehouder (zie hierna) maar interesseerde zich naast zijn brede belangstelling kennelijk nauwelijks voor theoretische en praktische landbouwproblematieken.
Kunst in eigenlijke zin ontbrak in de bibliotheek. Wel waren er enkele naslagwerken op dit gebied. Onder het hoofdje 'sport' zouden we kunnen plaatsen: de bekwame handleiding tot het edele schaakspel.

LITERATUUR

Wat bezat DeLima aan literatuur? Als we letten op de totale omvang van zijn bibliotheek niet zo veel. Behalve enkele minder belangrijke werken zien we klassieken als Cervantes' *Don Quichote*, Gellerts brieven Homerus *Ilias en Odysee* in enkele uitgaven een vertaling van Ovidius' *Metamorphosen*, Fénélons *Télémaque* en de complete werken in negentien delen van Vadertje Cats, in hoogstwaarschijnlijk de uit gave door Rhijnvis Feith. Als Curaçaoënaar zal DeLima zich voor Elisabeth Maria Post: *Reinhart of Natuur en Godsdienst* geinteresseerd hebben, dat zich immers in de naburige zusterkolonie afspeelt. Als we hier de verdeling over de verschillende talen nog weer even bekijken zien we ook hier de verscheidenheid. Er was kennelijk geen taal die DeLima's literaire voorkeur bepaalde; het blijkt althans niet uit zijn boekenkast: Nederlands (6), Frans (5), Spaans (2) en Engels (1).

REISBESCHRIJVINGEN

Rest ons tenslotte de grootste en verreweg uitgebreidste afdeling, die van geschiedenis, aardrijkskunde en vooral de reisbeschrijvingen. Daarvan bezat DeLima een heleboel. Hij had algemene geschiedkundige werken, de werken van Flavius Josephus en andere werken over de oudheid, over de twaalf keizers van het Heilige Roomse rijk, over de vorstenhoven en over diverse landen als Griekenland, Ierland en zeer uitgebreid over Nederland. Dat is nogal wat en getuigt van een brede interesse.
Op het gebied van de aardrijkskunde bezat hij zelfs nog meer titels. Er waren algemene geografische werken, werk over Europa in het algemeen en specifieke landen als Spanje/Portugal en opnieuw vooral Nederland.
Daarnaast bezat hij werken over Noord-Amerika, de Verenigde Staten en een gids voor emigranten. Zijn belangstelling voor de geografie blijkt ook uit het bezit van een atlas, vier kaarten van de werelddelen en diverse andere landkaarten.
Als overgang naar de laatste afdeling kunnen we de reisgidsen beschouwen naar Duitsland, de stad Aken en Zuid-Holland.
Wat deze reisbeschrijvingen zelf betreft bezat DeLima werken over Nederland, over een reis rondom de gehele aarde en over uiteenlopende werelddelen als India's ontdekking en verovering, Midden-Amerika, Zuid-Amerika, de reis van Cook en vooral Afrika. Aan dat laatste zal de herkomst van de slaven die DeLima bezat niet vreemd zijn.
Deze tweede, meer gedetailleerde analyse toont ons een bevestiging van onze eerste globale getalsmatige verkenning. Een uitgebreide bibliotheek met een zeer verscheiden inhoud, waar de naslagwerken, de praktische (populair) wetenschappelijke werken en voorname plaats innemen, en waarin ter verstrooiing enige letterkunde, maar vooral reisbeschrijvingnen en geschiedeniswerken paraderen. Een aanzienlijke bibliotheek qua verscheidenheid in taal en inhoud.

Nederlands fungeert als centrale taal

HERKOMST

Het was bijzonder moeilijk na te gaan waarvan de boeken afkomstig zouden kunnen zijn. Zo er al gegevens zijn te vinden naar aanleiding van de onvolledige titelbeschrijving in de catalogus, zijn veel standaardwerken vaak in zoveel verschillende uitgaven verkrijgbaar geweest dat ik de uitgever vrijwel nooit met zekerheid kon natrekken. Slechts in zo'n 45% van de gevallen durf ik op grond van bibliografische gegevens een gokje te wagen, waarbij ik (uiterst behoedzaam) tot de voorzichtige conclusie kom dat er slechts een gering aantal werken uit Spanje kwamen, een enkel werk uit Duitsland, een wat groter aantal uit Frankrijk, de Verenigde Staten en Engeland, maar het overgrote deel uit Nederland. Dit lijkt de tendens, die ook wel aannemelijk is, gezien het drukke scheepvaartverkeer tussen het Caraïbische gebied en de V.S. in die tijd, de Engelse overheersing van Curaçao van 1800-1803 en 1807-1816, en natuurlijk de koloniale band met de Republiek en het Koninkrijk, kortom met Nederland. Er blijkt mijns inziens wel uit de Curaçaose haven ook voor cultuurgoederen openstond. Er werden in elk geval veel kranten aangevoerd uit Europa, de V.S. en Zuid-Amerika, terwijl het ook bekend is dat er soms boeken werden verscheept.

OPVALLEND

Het is opvallend dat DeLima geen enkel Zuidamerikaans gedrukt boek bezat of een werk dat plaatselijk vervaardigd was of elders in het Caraïbische gebied. De drukpers was in die jaren nog maar een pril fenomeen en boeken werden geïmporteerd. Plaatselijke drukkersactiviteiten beginnen zich pas op een later tijdstip, in de loop van de negentiende eeuw, nadrukkelijker te ontplooien. Nog moeilijker is de vraag te beantwoorden uit welk jaar

Vervolg op pag. 10

Nildo, het nijlpaard

NILDO, NIJLPAARD woonde al een tijdje op een grote boot. Hoe kan dat nu? zul je zeggen. Nijlpaarden wonen toch in water? Wel, Nildo niet. Hij was geboren in een dierentuin, was nu op weg naar een andere dierentuin en vond het best gezellig aan boord. Er waren nog veel meer dieren op de boot. Leeuwen, tijgers, papegaaien en apen. En daar keuvelde hij de hele dag mee. Want praten, daar hield Nildo van, hoor. Zijn grote bek stond geen ogenblik stil.

Totdat op een dag, nog heel vroeg in de morgen, de andere dieren hem verbaasd aankeken. Hij keek sip, hield zijn bek stijf dicht en zei geen boe of ba. Alleen maar af en toe ai aiaiaiaaaaai! 'Ben je ziek?' vroeg een leeuw bezorgd. 'Hebben ze vergeten je eten te geven?' vroeg een tijger. 'Of ben je zeeziek?' bedacht een aap. 'Nee nee', jammerde Nildo, 'ik heb kiespijn. Oh, wat heb ik een vreselijke kiespijn. Aiaiaiaaaai!' En hij sloeg zo woest met zijn kop tegen de deur van zijn kooi, dat die zo maar ineens open sprong.

Daar schrok hij toch wel even van. Een beetje angstig snuffelde hij aan het hangslot. Maar een leeuw brulde, dat het goed uit kwam. 'Nu kun je gelijk even naar de dierendokter', zei hij. Ai, natuurlijk, de dierendokter. Dat Nildo daar niet eerder aan gedacht had! Hij stampte zijn kooi uit, het dek op en de trap naar de kade af. En even later stormde hij al door de straten op zoek naar de dierendokter.

Boem boem boem! dreunden zijn zware poten. En aiaiaai kreunde hij, als er weer een pijnscheut door zijn kies schoot. De mensen schrokken ervan wakker. Maar voor ze uit hun bed gesprongen waren om te kijken, wat er aan de hand was, was Nildo al om de hoek verdwenen. Zo kon ook niemand hem de weg wijzen. En het duurde niet lang, of Nildo kwam in de mondi terecht. Overal om zich heen zag hij alleen maar struiken, cactussen en rotsblokken. Oeioeloei! loeide hij verdrietig.

De dieren in de mondi waren allang wakker. Doodsbang vluchtten ze weg voor dat grote monster. 'Hij komt ons allemaal opeten!' schreeuwden de muisjes tegen elkaar. 'Heb je zijn grote bek gezien?' bibberden de konijntjes, 'Daar kunnen wel honderd konijntjes tegelijk in'. 'We moeten hem verjagen!' riep een troepiaal dapper. 'Hoe... hoe dan?' stotterde een geitje. Maar dat wist de troepiaal ook niet. 'Laten we het aan de kaboutertjes vragen', schetterden een paar parkietjes.

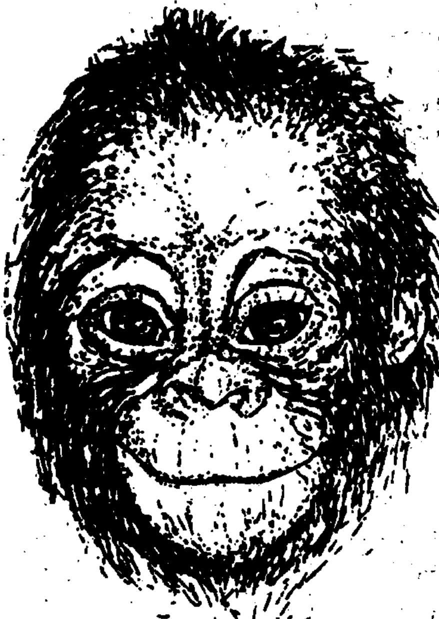
En net, toen Nildo bij een groot rotsblok zachtjes stond te huilen, keek kabouter Brr voorzichtig om een hoekje. 'Nee maar!' riep hij verbaasd, 'Een nijlpaard! Hé, nijlpaard, hoe kom je hier? En wat kom je doen?'

Met grote ogen keek Nildo naar het kleine mannetje. 'Jij... jij bent veel te klein voor een dierendokter', zuchtte hij, 'Je... je bent nog kleiner dan mijn zieke kies' Aha. kabouter Brr begreep het al. 'Laat me toch maar eens even kijken', zei hij vriendelijk. Gehoorzaam sperde Nildo zijn bek open, zodat kabouter Brr naar binnen kon klimmen.

'Niet doen!' bibberde een parkietje, 'Het is veel te gevaarlijk'. 'Hij eet je op!' schreeuwden een paar muisjes, veilig verscholen onder een struik. Met een klap sloot Nildo zijn bek. 'Natuurlijk eet ik hem niet op', zei hij verontwaardigd. 'Ik heb nog nooit dierendokters opgegeten'. 'Hé hé, houd je bek stil!' riep kabouter Brr. Hij rolde bij elk woord weer ondersteboven. 'En doe hem open, anders is het hier binnen veel te donker om iets te zien'.

Vlug sperde Nildo zijn grote bek weer open. 'Ik zie het al', mompelde kabouter Brr, 'Helemaal verrot. Eens kijken of hij al niet een beetje los zit. Ja, goed zo, die krijgen we er wel uit'. 'Aiaiaai au au!' loeide Nildo. Verschrikt stoven alle dieren de struiken weer in. En het scheelde maar een haartje, of een paar totolich's waren in de bek van Nildo gevallen.

Kabouter Brr klom weer naar buiten en klopte Nildo op zijn neus. 'We zullen je wel helpen, hoor. Het enige, wat ik nodig heb, is een flink dik touw. Hé jullie, parkietjes, ga dat eens even uit mijn schuur halen. En zeg alle dieren, die je tegen komt, dat ze moeten komen helpen'.

Je begrijpt het zeker al, he? Kabouter Brr bond het touw om de zieke kies en liet alle dieren, die waren gekomen, het andere eind vast houden. Er waren wel honderd konijntjes en muisjes. Er waren geitjes en hagedisjes en zelfs drie ezels. En dan verder nog de vogels en kabouter Brr zelf. 'Nu gaan we touw trekken', riep hij vrolijk, 'Nildo, jij aan de ene kant en wij aan de andere. Een, twee, drie!' Nildo begreep er niets van, maar deed zijn best. Hij gaf een flinke ruk aan het touw. En.... het volgende ogenblik tuimelden alle dieren over hem heen. 'Aiaiai, oeioei, auau, help!' gilden ze. Alleen Nildo zei niets, want die vergat van schrik even, dat hij kiespijn had. 'Hm', mompelde kabouter Brr, terwijl hij overeind krabbelde, 'Dat was toch niet zo'n goed idee. Maar ik weet al wat anders'. En hij bond het touw aan een dikke boom. 'Nog eens, Nildo!', riep hij, 'Trekken maar, zo hard je kunt'.

Dat deed Nildo. 'Ai oei au!' loeide hij daarna. 'Je houdt me voor de gek! Je maakt grapjes met me!' En de dieren stoven voor de derde keer de stru
in. Behalve kabouter
'Oh ja?' lachte hij. 'En
is dit dan? 'Een kies',
Nildo verbaasd, 'Mijn
Ai, ik heb ineens geen
meer!'

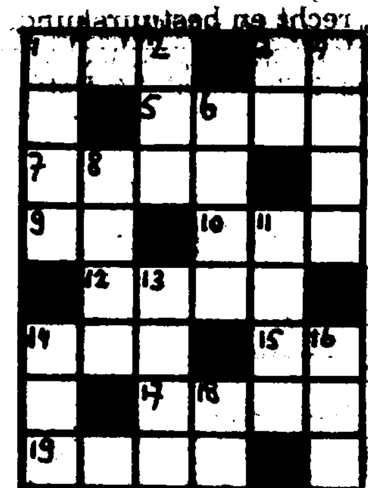
Wat was iedereen blij.
seling waren Nildo en
dieren dikke vriendjes
elkaar. En met z'n a
brachten ze hem tot
bij de stad. Daar
kabouter Brr in zijn
en bracht hem tot bij
boot. En terwijl het kab
tertje ongezien
glipte, stampte Nildo
boot weer op en zijn
in.

'Wel heb ik ooit!' ze
kapitein van de boot
verbaasd en deed
maar gauw de deur
op slot. 'Heb je de die
dokter gevonden?' v
een papagaai. Ja, k
Nildo, 'De beste, di
ooit gezien heb'. En
vertelde in geuren
kleuren wat hij alle
meegemaakt had.

NEL BAS

OM TE KLEUREN

Puzzel van de week

HORIZONTAAL: 1. Plezier; 3. Verleden tijd van eten; 5. Hoofdstad van Noorwegen; 7. Woning van vogels; 9. Televisie; 10. Telwoord; 12. Verharde huid, meestal onder je voet; 14. Griezelig; 15. Je kunt het hard gekookt of gebakken eten; 17. Eenmaal; 19. Betaalmiddel.

VERTIKAAL: 1. Smalle band voor in je haar; 2. Niet vast; 3. Reeds; 4. Jongensnaam; 6. Paar; 8. Niet oneven; 11. Voedsel; 13. Stekelvarken; 14. Zeer; 16. In samenwerking met (afkorting); 18. En dergelijke (afkorting).

OPLOSSING VORIGE KEER

HORIZONTAAL: 2. Bank; 6. Oh; 8. Die; 9. Kat; 11. St.; 12. Are; 14. Snavel; 16. Pet; 17. Of; 19. Nee; 21. Eer; 23. NL; 24. Peer.

VERTIKAAL: 1. Kok; 3. A.D.; 4. Nis; 5. Ketel; 7. Haan; 10. Trap; 13. Even; 14. Stoep; 15. Eten; 18. Fee; 20. Elf; 22. Re.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Kaya Betico Croes 110; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122) En zet op de enveloppe: KINDERPUZZEL.

Vandaag zijn er weer 2 winnaressen. Winnares van 3 maart:

Almanda Kuster
Garipitoweg 12
Curaçao

Winnares van deze week:
Zyndra de Jongh
Cumana 79
Aruba

Zij ontvangen een waardebon van f.15,- van Augustinus Boekhandel.

Uit de schoolkrant

VANDAAG laat ik jullie een verhaaltje lezen uit de schoolkrant van de St. Martinus de Porresschool. Het is van Raymond uit klas 4A. Zijn achternaam heeft hij er niet bij geschreven.

DI MI GALINA

Ajera tardi, ora ma sali skol ma bai traha mi huiswerk pa mi bai wak mi galiña. Galiña, galiña unda bo ta? Ahan, atabu aki, unda bo tata. Ta ki bo tin eitras. Laga mi wak sino mi ta batibu. Hata, ta un yu.
Mama, bin wak paso mi galiña a haña un yu. Gaña bo ta gaña. Bin wak anto mama ta sa. Hata, el a haña un mas. Je je, mi galiña a haña yu, esta bon, Aworaki mi ta bai haña hopi galiña. Ajo galiña, mi ta bai skol. El a drenta kontentu i bisa tur mucha ku ela haña yu di galiña. Despues ela bai konta juffrouw.
Tiling, bel a bati. El a saka un kareda. Kore limpi bai. E juffrouw a bisa: Ta su galiña e ta bai wak.

Danki
RAYMOND

De vertellers

WAT DEDEN de mensen, toen er nog geen televisie was? Spelletjes spelen en lezen. En wat deden de mensen, toen er ook nog geen boeken waren? En bovendien nog maar heel weinig mensen lezen konden? Ze vertelden elkaar verhalen.

Bij de oude volken, zoals de Germanen en Batavieren, die een paar duizend jaar geleden in Nederland woonden, was de verteller van verhalen een belangrijk iemand. Net als nu nog bij de Eskimo's, sommige stammen in Afrika en de Papoea's in Nieuw Guinea. Als je geen priester, medicijnman of dorpsoudste (een soort burgemeester) was, mocht je zelfs niet eens als verteller optreden.

Iedere verteller had bij de oude volken zijn eigen verhalen. En als hij ze vertelde, moest hij goed opletten, dat hij er niets aan veranderde. Het waren namelijk de verhalen van hun voorouders en die moest je zo precies mogelijk doorgeven.

Hij mocht ze ook niet vertellen, wanneer hij maar wilde. Bij de meeste volkeren of stammen mocht hij ze pas vertellen, als het donker begon te worden. Als hij zich daar niet aan hield, werd dat gestraft. De Papoea's dachten, dat dan hun hele dorp in brand zou vliegen. En een stam in Afrika wist zeker, dat zowel de verteller als de luisteraar in een hagedis zou veranderen.

De meeste vertellers bleven hun leven lang bij hun eigen dorp of stam, maar er waren er ook, die met hun verhalen de wijde wereld in trokken. Vooral in de Middeleeuwen (500 - 1500) gebeurde dat. Ze werden de sprookjesvertellers, ook wel barden genoemd, die van kasteel naar kasteel trokken.

Weer later ontstonden zo de straatzangers, die hun liederen over helden en koningen op de hoeken van de straten voor het gewone volk zongen. De Franse koning Lodewijk de Veertiende was dol op die vertellers. Hij vond het heerlijk om onder het luisteren van die verhalen in slaap te vallen. Niet zo aardig tegenover die verteller, zou je denken. Maar dat heb je mis. De minstreel, zoals hij in die tijd genoemd werd, vond het een hele eer, als zijn luisteraars in slaap vielen, vóór hij zijn verhaal uit had!

Toch schijnt niet iedereen het leuk gevonden te hebben nooit het einde van een verhaal te kunnen horen. Sommigen lieten zich onder de voeten kietelen, om maar niet in slaap te vallen.

Toen de boekdrukkunst eenmaal uitgevonden was (ong.1450), verdwenen de sprookjesvertellers langzaam maar zeker. En samen met hen de sprookjes over prinsen en prinsessen, koningen en koninginnen en niet te vergeten heksen en tovenaars. Gelukkig maar, dat er nog vele sprookjes bewaard zijn gebleven, he!

Wist je dat

PYGMEEEN, het bekende dwergvolk in Afrika, waren de tijd van de Egyptische Farao's, zo'n 4000 jaar geleden, beroemd om hun dansen. En nu nog kom je ogen te kort kun je de snelle bewegingen van hun lichamen, heupen voeten niet bijhouden. Jong geleerd is oud gedaan, denk de Pygmee-kinderen. Een missionaris zag een keer h volgende:
Een paar kinderen stonden in een kring en speelden met bal. Plotseling begon het te regenen. Niemand rende weg te schuilen, want dit was een mooie gelegenheid om van h balspel een regendans te maken. Daarna gingen ze zi afspoelen in een beek. Daar maakten ze een waterballet v Ze stonden tot aan hun knieën in het water en sloe allemaal tegelijk eerst met de ellebogen, dan met de arm en tenslotte met de handen tegen elkaar in het opspatten water.

* * * * * * * * * * *

Gorilla

Omdat apen zo veel op mensen lijken, worden somm mensapen genoemd. De gorilla bijvoorbeeld. De gorilla z er groot en dreigend uit. Men vertelt over hen, dat ze mens tegen hun borst dood drukken en vrouwen roven. Maar werkelijkheid zijn het goedzakken, die rustig aan tak knagen.
Ze hebben wel ruimte en rust nodig. En omdat ze tegenwoordig steeds minder krijgen (er verdwijnt stee meer oerwoud) bestaat het gevaar, dat ze net als zove andere dieren, uitsterven.

* * * * * * * * * * *

600 Miljoen (!) jaar geleden bestonden de 5 werelddelen v nu nog niet. Zuidamerika, Zuideuropa, India, Australië Antarctica vormden toen nog één geheel. En Noordameri [illegible] grootste deel van Azië lagen los v [illegible] elkaar. Heel langzaam schoven al die del naar elkaar [illegible]
En 250 miljoen jaar geleden hadden alle werelddelen z aaneen gesloten: Pangea hebben de geleerde mannen d ene grote land genoemd. Maar toen begonnen de stuk land heel langzaam weer uit elkaar te drijven. Tot ze er zagen, zoals wij ze nu kennen.

Voorlopig blijven wij 60 cycles houden

Standardisatie net spanning afhankelijk van rendement

HET PROBLEEM van standardisatie in frequentie en voltage komt meestal ter sprake wanneer er in dezelfde regio afwijkende systemen worden gebruikt. Zoals bijvoorbeeld in de onze, waar zowel het systeem van 50 cycles (Curacao en Bonaire) wordt gebruikt als dat van 60 cycles (Aruba, Venezuela en de meeste andere landen in de regio).
Technisch gesproken kan men niet zeggen dat een van de twee beter is dan de andere. Beide hebben zij hun voor- en nadelen.
In de Verenigde Staten werd gekozen voor 60 cycles, terwijl Europa opteerde voor 50 cycles. Curacao volgde het voorbeeld van Nederland en introduceerde in 1900 een distributie-net gebaseerd op 50 cycles.
Wanneer eenmaal een keuze is gemaakt, is een land of regio gebonden aan het gekozen systeem en is het overschakelen naar een ander een uiterst kostbare aangelegenheid. Het naast elkaar gebruiken van twee systemen op hetzelfde net is niet mogelijk.

Op Curacao is voor de zoveelste keer weer de vraag aan de orde of men moet overschakelen naar 60 cycles. Een antwoord hierop is slechts mogelijk wanneer er serieus en kritisch gekeken wordt naar de volgende punten:
Kunnen er in de toekomst verantwoorde interconnecties verwacht worden met andere netten in de regio ?; hoe zal in de toekomst de intensiteit van de handel zich ontwikkelen met respectievelijk Europa, de Verenigde Staten, Japan en Venezuela? En tenslotte: zal een toename in de efficiency van electromotoren en koelsystemen een mogelijke wijziging van het frequentie-systeem aanvaardbaar maken?

INTERCONNECTIES

De enige netten in de regio die in aanmerking komen voor een eventuele interconnectie met het Curacaose distributienet zijn die van Venezuela en Aruba en beiden hebben een systeem van 60 cycles. Interconnectie zou dus slechts mogelijk zijn indien het systeem op Curacao van 50 naar 60 cycles wordt gewijzigd. Venezuela deed deze stap reeds in de jaren vijftig, in verband met de grote import van machines en eletrische apparaten vanuit de Verenigde Staten, met name in verband met de groeiende olie-industrie.
Het overgaan op interconnectie met Venezuela en Aruba uitsluitend als reserve voor het aanbod van electriciteit op Curacao is economisch geen haalbare zaak. Maar het kopen van goedkope electrische energie aangeleverd via onderzeekabels vanuit Venezuela is zeker een mogelijkheid voor de toekomst.
Er zou naar voren kunnen worden gebracht dat de ontwikkelingen rond de olieraffinaderij van Curacao. tot op zekere hoogte de behoefte aan een dergelijke optie zouden kunnen gaan bepalen. Het is dan ook raadzaam dat er nu al een studie wordt gemaakt van de technische en economische mogelijkheden van een dergelijk project.

RELATIES

Curacao is zowel historisch als economisch nauw verbonden met Nederland, terwijl ook de handelsrelaties met de Verenigde Staten als zeer intensief kunnen worden beschouwd. Vooral huishoudelijke electrische apparatuur zoals ijskasten, wasmachines radio's, televisie en keukenapparaten worden geimporteerd vanuit de Verenigde Staten. Door het verschil in voltage en het aantal cycles moeten er in sommige gevallen- zoals bij ijskasten en wasmachines- voorzieningen worden getroffen om problemen met de apparatuur te voorkomen (het plaatsen van transformators).
Met de groei van de Japanse export en het richten van deze export op diverse markten over heel de wereld, is de behoefde ontstaan aan het ontwikkelen van apparaten die geschikt zijn voor diverse frequenties en voltages (50/60 herz en 110/125/220 volt)
Deze ontwikkeling schept de verwachting dat er in de toekomst minder problemen zullen zijn met het verschil in voltage en frequentie. Het is nu al zo dat computers, huishoudelijke apparaten, audio- en videoapparatuur en kantoormachines uit Japan uitgerust zijn met deze mogelijkheid.
Voor Curacao, waar de relaties met Europa ongetwijfeld intensief zullen blijven, is dit een reden om voorlopig aan het bestaande systeem te blijven vasthouden.
Wat men wel zou moeten onderzoeken is de impact van verbeterde efficiency in geval wij zouden overschakelen naar het 60 cycle systeem. Daar op Curacao momenteel voornamelijk koelapparaten worden gebruikt uit de Verenigde Staten, geschikt voor 60 cycles, kan logischerwijs worden verwacht dat deze apparaten efficienter zouden gaan werken indien KAE en Kodela zouden overschakelen naar een 60-cycle net. Door een betere efficiency zou op den duur electriciteit kunnen worden geleverd tegen een lagere kostprijs. Maar de vraag blijft of wijziging van het frequentie-systeem verantwoord zou zijn uitsluitend om efficiency-overwegingen. Er zou eerst een uitgebreid onderzoek moeten worden gedaan naar het aantal huishoudelijke apparaten waar het om gaat en hun technische specificaties, voordat men kan komen tot een evenwichtige en verantwoord energie-beleid.
(De gegevens voor dit artikel zijn ontleend aan het rapport: 'Een studie van lange termijn energie-planning voor Curacao 1989-2003)'.

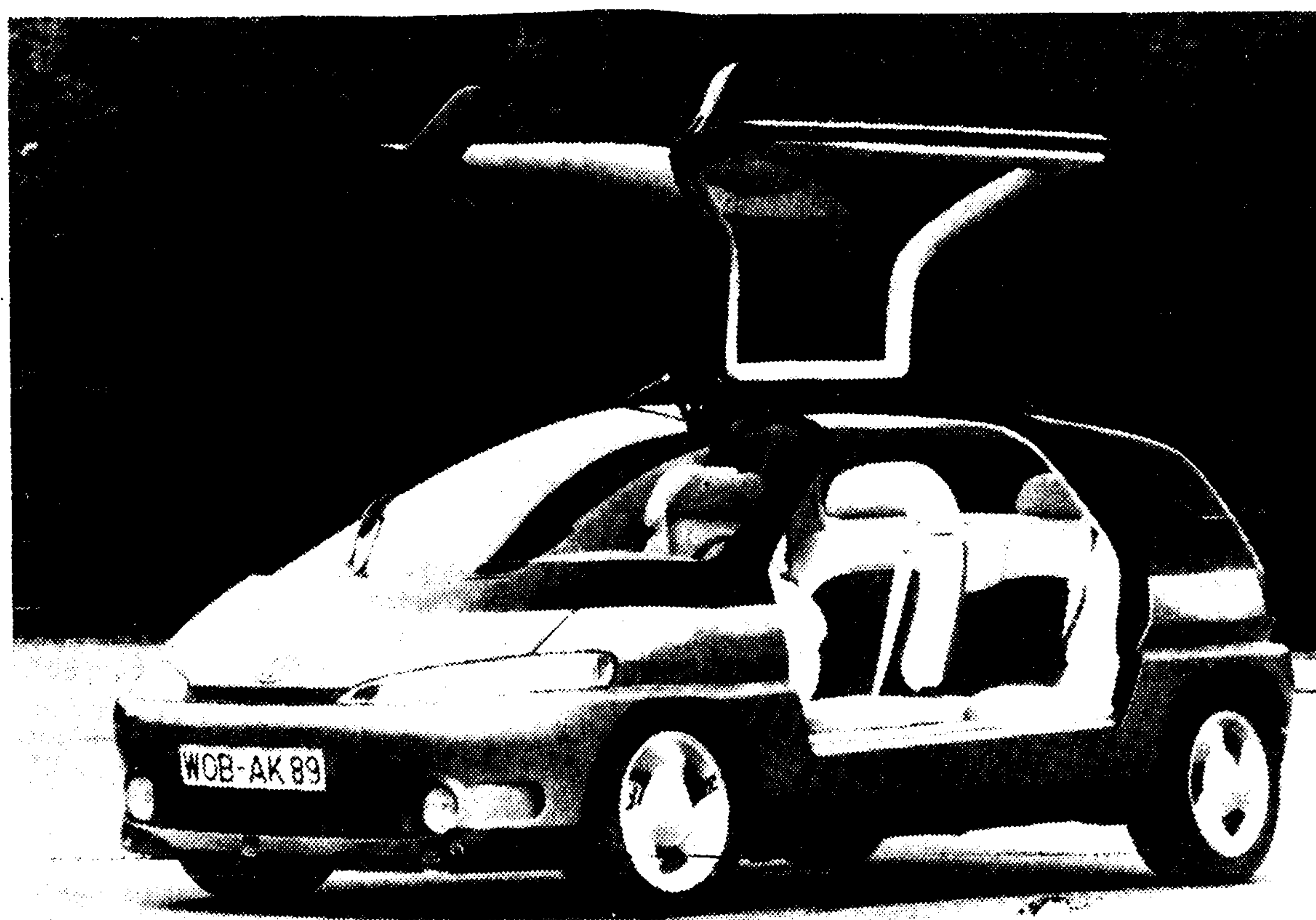
KIESKEURIG

Vervoers-management

-door Pedro Casimiri-

AAN DE HOGESCHOOL voor Economische studies te Rotterdam bestaat de studierichting Haven-, Vervoer- en Logistiek Management. Een hogere beroepsopleiding van vier jaar verdeeld over een propadeutische fase van één jaar en een hoofdfase van drie jaar. De studie is opgesplitst in 8 semesters van 14 weken waarin met modules, dat zijn afgeronde studie-eenheden, wordt gewerkt. Aan het slot van iedere module volgt een tentamenperiode.
De studierichting Haven-, Vervoer- en Logistiek Management verschaft kennis over de specifieke vervoerskundige onderwerpen zoals het ontstaan en de ontwikkeling van vervoersstromen, commerciële afspraken in de vervoerssector, logistiek management en kennis van vervoersmiddelen. Ook wordt aandacht besteed aan transport en opslagtechnieken.

In deze studierichting spelen communicatieve vaardigheden en aspecten van leiding geven en organiseren ook een belangrijke rol. In het eerste semester volgen de studenten de gemeenschappelijke propadeuse, aangevuld in het tweede studiejaar met Inleiding in de Transportleer.
Vanaf het derde studiejaar volgt een verdere specialisatie en moeten de studenten kiezen uit de richting Technisch-operationeel waarbij de nadruk ligt op het technische-operationele aspect van transportafhandeling, of administratief-operationeel waarin de administratieve begeleiding van de goederenstroom benadrukt wordt. De belangrijkste vakken hierbij zijn transportleer, bedrijfseconomie, automatisering van de informatieverzorging.
Waar komen afgestudeerden van deze richting terecht? De opleiding is geen specialisatie voor één bepaalde functie bij één soort bedrijf. Het werk zal vaak liggen in de sfeer van organisatie, planning, werkvoorbereiding en controle op het gebied van zee-, weg- en luchtvervoer en de op- en overslag van goederen, met andere woorden het internationale transport.
Deze functies komt men tegen bij transport- en verzekeringsbedrijven en bedrijven die te maken hebben met vervoer, infrastructuur en havens zoals bijv. Curaçao Port Services (CPS).
Toelating is mogelijk op grond van een diploma HAVO of VWO. HAVO-ers moeten daarbij twee van de volgende drie vakken in hun pakket hebben gehad: economie, handelswetenschappen en wiskunde en twee van de vakken Frans, Duits en Engels.M(E)AO'ers kunnen ook toegelaten wordem als ze twee van de vakken algemene economie, bedrijfsadministratie en bedrijfseconomie en twee moderne talen in hun pakket hebben.
Bij de toelating worden evenveel VWO'ers als HAVO'ers toegelaten. Door het grote aantal aanmeldingen vindt een selectie plaats. Tijdens de opleiding is één semester gereserveerd voor een stage van plus minus vier maanden. Tijdens dit semester moet de student ook deelnemen aan een project waarbij de kernvakken van de studierichting en het vak Nederlands betrokken zijn. De bedoeling van dit project is te komen tot een integratie van deze vakken in een praktijkgerichte situatie, waarbij tevens het onderdeel presentatie van resultaten een belangrijke rol speelt. Na beëindiging van de studie zijn er nog vervolgstudies mogelijk aan de universiteit. Mogelijkheden zijn economie, recht en bestuurskunde. Voor meer informatie over deze opleiding: Hogeschool voor Economische Studies HES, Postbus 4030, 3006 AA Rotterdam.

Alleen het VW-embleem heeft nog iets gemeen met de vroegere kever van Volkswagen. Dit is de Futura, zoals de naam al aanduidt de Volkswagen van de toekomst waarvan de Westduitse auto-industrie hoge verwachtingen koestert.

Volkswagen-ontwerpers zijn zelf enthousiast **2001**

Futura: de kever van de toekomst presenteert zich

HAMBURG.- De Westduitse autofabriek Volkswagen bouwt momenteel een opvallend nieuw model onder de naam Futura, een gemoderniseerde 'kever' die weleens dé populaire auto van de jaren negentig zou kunnen worden.
Technisch heeft de Futura niets uit te staan met het meest beroemde insect uit de auto-industrie. Het nieuwe model heeft een groot aantal nieuwigheden gericht op massaal autogebruik in de komende jaren.
De Futura is een vierdeurs auto, ruim genoeg om het instappen zo gemakkelijk mogelijk te maken. Verder een 'schone' motor met een minimum verbruik aan benzine. De auto is bovendien zo makkelijk bestuurbaar dat met de druk op een knop in de kleinst mogelijke ruimte kan worden geparkeerd.
Het hoofd van de VW-research afdeling, Peter Walzer, die de Futura heeft laten ontwerpen voor een bedrag van iets meer dan drie miljoen dollar, gelooft dat de nieuwe Volkswagen trendsetter wordt voor wat betreft toekomstige automodellen.
"Velen zien de Futura als de VW-kever van de toekomst. Dat doet me groot genoegen', zei Walzer onlangs in een vraaggesprek met het Westduitse autoblad *'Auto, motor und sport'*.
De ontwerpers bij Volkswagen wilden een auto creëeren aangepast aan de drukke wegen, overbevolkte steden en de dreiging van het Greenhouse- effect, m.a.w. het geleidelijk aan tot gevaarlijke hoogte stijgen van de temperatuur op aarde.
In het verleden zijn spectaculaire 'research-auto's' door het publiek afgewezen als overdreven speelgoed met een teveel aan technische foefjes, maar bij de Futura lijkt het erop dat hij weleens in brede kringen geaccepteerd zou kunnen worden.
'Het is niet iets wat wij zomaar .bedacht hebben omdat wij het leuk vinden om met techniek te spelen', aldus Hans-Wilhelm Grove van de research-afdeling van Volkswagen in Wolfsburg.
Het meest opzienbarende aspect van de Futura is het gemak waarmee de auto praktisch automatisch geparkeerd kan worden, gebruikmakend van zes lasers- en acht ultrasonische sensors.

COMPUTERBESTURING

Alle vier wielen zijn bestuurbaar via een computer chip die ook het gaspedaal regelt, de handrem en de automatische versnelling.
Wellicht zijn er mensen die zich bezorgd maken over het toekomstbeeld van straten vol Futuras die zichzelf parkeren, terwijl de eigenaars zich naar kantoren en winkels reppen, maar Grove maakt een eind aan dit misverstand: 'Wij willen naar het uiterste gaan van wat technisch mogelijk is. Misschien zijn er mensen die automatisch parkeren wat tevergaand vinden, maar het gebruik van hulpmiddelen bij parkeren in onze overvolle straten is dat zeker niet', zegt hij.
De door Volkswagen toegepaste technologie is volgens hem betrouwbaar en het is slechts een kwestie van eraan wennen. 'Eigenlijk is het hetzelfde als het vertrouwen op de chauffeur wanneer je in de bus stapt en erop rekent dat hij je veilig naar je bestemming brengt', zegt Grove.
Veel van de opzienbarende nieuwtjes van de Futura zijn verborgen, hetgeen verklaart dat de bewoners van Wolfsburg die de experimentele modellen in de straten zien rondrijden er tot nu toe maar weinig aandacht aan besteed hebben.
Futura's nieuwe 1,7 20liter motor met 'direct fuel injection' is gebouwd strict volgens de Amerikaanse normen, met een efficiency vergelijkbaar met die van dieselmotoren.
Het koelsysteem is ook verbeterd, zodat de motor op 20korte stadsritten sneller op de juiste temperatuur komt, hetgeen borg staat voor een schone verbranding en meer efficiency.

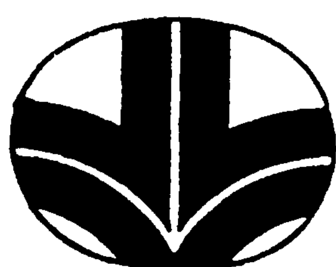
COMFORT

Ook aan het comfort van de passagiers is gedacht. Futura heeft speciale kinderstoelen, een instrumentenpanel gebaseerd op het principe van vloeibare kristallen en een radio die de bestuurder in staat stelt uitsluitend verkeersberichten te ontvangen die van belang zijn voor de desbetreffende rit.
De grote glasoppervlakte van de body zou kunnen leiden tot onaangenaam hoge temperaturen in de auto gedurende de zomermaanden, maar de ontwerpers menen ook daarvoor een oplossing te hebben gevonden.
Namelijk in wat men aanduidt als 'holografisch glas' gecombineerd met een groene tint die de intensiteit van de zonnestralen met zestig procent verminderd.
In een tijd van groeiende druk van milieu-groepen om auto's uit de binnenstad te weren, is het de vraag of autofabrikanten 20überhaupt speciaal stadsgerichte auto's als de Futura zouden moeten gaan ontwerpen.
Hans-Wilhelm Grove heeft zijn antwoord klaar: 'Natuurlijk moeten wij het verkeer in de steden gaan ontlasten, maar niet met geweld. Een milieu-vriendelijke en goed bestuurbare auto als de Futura, die bovendien 20 tot 30 procent meer benzine verbruikt dan de gangbare modellen, zou geen gek idee zijn voor onze steden'

Wel voordelen bij betere isolatie

Experiment met zonne-woningen geen succes

HUIZEN DIE een optimaal gebruik maken van zonnewarmte is een toekomstvisie van vele milieuliefhebbers, maar een recente studie verricht in West Duitsland heeft bewezen dat huizen uitgerust met zonnepanelen maar minimaal profiteren van de zonnewarmte, althans op het noordelijk halfrond.
Tien jaar geleden bood de regering van de Bondsrepubliek subsidies aan voor de bouw van zestig experimentele woningen in het stadje Landstuhl, een klein plaatsje gelegen in de heuvels langs de Franse grens.
Er werd van uit gegaan dat de gemiddelde Duitse bakstenen woning, met zijn kleine ramen relatief eenvoudig zou kunnen verwarmd worden gebruikmakend van zonne-energie, indien men meer zonlicht zou binnenlaten en grote panelen op het dak zouden worden gebouwd.
Bekende architecten werden aan het werk gezet om huizen te ontwerpen met grote ramen op het zuiden en luxueuse wintertuinen om de zonnewarmte binnen te halen en de hele winter vast te houden.
Het probleem was dat de Westduitsers er weinig voor voelden om niet-conventionele woningen te gaan bouwen en er kwamen er slechts een dozijn tot stand.
Erger nog, het bleek dat de zon weinig soulaas bood bij de pogingen om energie te besparen. Nauwkeurige metingen van de input en output van energie gedurende een reeks van jaren, hebben aangetoond dat de experts het vermogen van de zon om de huizen te verwarmen danig hebben overschat.
De zon alleen was niet in staat de huizen te verwarmen en er moest geregeld bijgestookt worden met olie of gaskachels om de temperatuur op peil te houden.
Het Bureau voor Technologisch Onderzoek (ISI) kwam tot de ontdekking dat de experimentele woningen minder (slechts de helft) aan conventionele energie nodig hadden, maar dat vooral kwam door de uitstekende isolatie in muren en daken bij de bouw toegepast en niet zozeer door de zonnewarmte.
De wintertuinen- glazen kassen vol met planten- droegen voor tien procent bij aan de energiebesparing. Maar de wetenschappers moeten toegeven dat de paar Marken die bespaard werden niet opwogen tegen de enorme kosten die er met de bouw van de woningen gemoeid waren.

Wim en Nelly van Dijk aan boord van de Asfaloth klaar voor een nieuwe reis.

- door Wim van Dijk-

GEDURENDE DE afgelopen weken hebben wij in een serie artikelen in de Amigoe onze ervaringen verteld van onze reis met het zeiljacht Asfaloth diep het binnenland van Brazilië. De laatste maanden hebben wij aan het Spaanse Water op Curacao doorgebracht om bij te komen en ook om te genieten van dit prachtige eiland, waar wij zeker hopen terug te komen. Inmiddels zijn wij via het Panamakanaal op weg naar de Stille Zuidzee. Wij hopen de lezers van de Amigoe over deze reis op de hoogte te kunnen houden. In dit slotartikel van Avontuur Amazonia wil ik U vertellen hoe wij op een vervelende manier onze dinghy verspelen. Maar ook hoe wij na de klap verwerkt te hebben, al snel weer het warme gevoel voor de mensen hier terugkrijgen. Ja, zelfs de gelegenheid krijgen wat terug te doen, voor de van hen ontvangen vriendelijkheid en gastvrijheid en uiteindelijk weer blauw water bereiken. Een erg onverwacht karwei.

Midden in het oerwoud wordt kerk gebouwd

Afscheid van Amazonia met een lach en een traan

Nog even een uitstapje in het oerwoud voor het vertrek

Op mijn knieën zit ik voor de gipsen afbeelding van de maagd Maria met op haar arm een nu wel erg bleek kindje Jezus. De beide voetjes en handjes zitten weer op hun plaats en de vijf zuinig bewaarde scherven heb ik zorgvuldig gelijmd en aangesmeerd. Ze vormen nu weer een schouder,arm en hoofdje. Ik probeer me voor te stellen wat er door het hoofd van Mamai moet zijn heengegaan op het moment dat het beeld daar omgevallen op de grond lag. De afgebroken hand van maria, niet langer in staat de met goudverf beschilderde houten scepter vast te houden. De losse stukken van het hoofd, de schouder en arm van Jezus. De verspreid liggende handjes en voetjes, wat moet dat vreselijk voor haar geweest zijn. Verderop in de karig ingerichte ruimte die voor haar en haar gezin als huiskamer dient, zit ze stilletjes te kijken hoe ik aan het werk ben. De ogen in het door een zwaar leven getekende gezicht stralen geluk uit.

Haar man werkt honderden kilometers verder stroomopwaart in het oerwoud. Hij komt hooguit eens per vier weken een paar dagen naar huis. Mamai staat dan ook meestal alleen voor de zorg over de zeven zoons, drie dochters en het toenemende aantal kleinkinderen. Het is een hechte familie die Dos Santossen. De nu zelf vader of moeder zijnde oudere gezinsleden wonen in aangrenzende huisjes waar ze eigenlijk alleen maar slapen. Leven doen ze allen in de ouderlijke woning, die bovendien zondags ook nog dienst doet als kerk. Een kerk waarin het hele gezin een belangrijke rol vervult. Geknield zit ik te werken op de plaats waar de 300 katolieken van het dorp Villa de Elesboa de geestelijke steun vinden in hun strijd voor een armoedig bestaan. Met een schuurpapiertje leg ik de laatste hand aan de restauratie van het beeld dat als de gips droog is bijgeschilderd kan worden. Wat kan het toch raar lopen in een mensenleven. Daar zit ik nu als buitenkerkelijk opgegroeide omhoog te kijken naar de witgeschuurde fijne trekken van Jezus' gezichtje. Er trekt een warmte door me heen die ik zelf niet kan verklaren en dan besef ik ineens hoeveel geluk en blijheid het me geeft als ik probeer anderen blij en gelukkig te maken.

RAMP

Een paar dagen geleden op 20 april zijn we aangekomen in Porto de Santana. Een stadje even ten zuiden van Macapa en tevens de haven hiervan. Na Belem hebben we niet zoveel drukte en bedrijvigheid om ons heengehad. En na het maar moeilijk kunnen vinden van een goed ankerplaatsje en een vluchtige verkenning van het stadje, varen we de *Asfaloth* naar de overkant en ankeren we op een veel rustiger plaatsje, vanwaar we Santana wel kunnen zien maar niet horen. We moeten die nacht erg diep geslapen hebben want we zijn nergens door opgeschrokken, terwijl dat wel had moeten gebeuren. Ikzelf ben er het eerste uit en doe vrijwel direct die afschuwelijke ontdekking, de dinghy is weg. Het enige wat nog getuigt van diens aanwezigheid is een afgesneden stuk touw. Wat een ramp, hoe komen we nu aan land en hoe krijgen we onze boodschappen droog aan boord. Ik voel me verslagen en haat een ogenblik alle Brazilieiros. Heel even maar, want al snel krijgt het gevoel van de afgelopen maanden weer de overhand. Het is ook ronduit oneerlijk om deze mensen nu slecht te gaan vinden omdat er één over de streep is gegaan. Praktischer is het om niet bij de pakken te gaan neerzitten en wat te bedenken. Eerst maar koffie, Nelly was kennelijk al zo ver en is eerst maar een bakkie gaan zetten. Op dit punt leggen wij mannen het meestal af bij vrouwen die in dit soort omstandigheden gewoon veel nuchterder zijn. We besluiten dat ik Nelly naar de stad zal varen en dan voor anker zal wachten om haar weer op te pikken als ze terug is uit Macapa. Ze wil Luis opbellen om onze oude dinghy terug te vragen, geld wisselen, de post ophalen en wat inkopen doen. Pas bij zessen is Nel terug, Niet alleen de reis met de bus had veel tijd gekost maar vooral de bank en het aan de lijn krijgen van Luis. Alles is echter geregeld. We varen terug naar onze ankerplaats van de afgelopen nacht en zijn de hele avond druk met de post die overvloedig op ons wachtte. Heerlijk zoveel berichten van het thuisfront. Je vergeet er zowaar je misère door. De volgende morgen hebben we al vroeg een kano langszij die ons wat vis komt verkopen en die Nelly meeneemt naar de wal. Ze is van plan op weg terug een van de taxibootjes te nemen die hier op en afvaren van Santana naar de dorpjes in de buurt. Direct na de middag is ze al weer terug en we maken een praatje met de schipper van het taxibootje. Hij heet Cesario en vraagt ons of hij vanmiddag om vijf uur op visite mag komen met zijn vrouw en zoontje, die het fantastisch zullen vinden eens op een buitenlands zeiljacht te komen. Ruim vóór vijven zijn ze er al en het wordt best wel gezellig. 'Waarom komen jullie niet bij ons in Villa Elesboa liggen ?' Hij wijst naar het dorpje naast Santana dat vanaf deze kant van de rivier goed te zien is. Dan kunnen jullie gratis met mij mee als je naar Santana wil en naar de wal met de kano's van het dorp en belangrijker nog, dan kunnen wij als jullie weg zijn op de boot passen. Klinkt goed dus we spreken af dat hij morgen na zijn ochtenddienst langskomt om ons naar een goeie ankerplaats voor het dorp te gidsen. Om even na twaalf de volgende dag gaan we voor anker voor Vila de Elesbao. Ook hier weer, net als op de andere plaatsen waar we de laatste tijd waren, worden we meteen gastvrij opgenomen, we moeten komen eten bij Cesario en worden voorgesteld aan zijn familie. Wat onwennig staan we in de, naar begrippen hier, erg grote huiskamer. Al die prenten van heiligen, de kruizen en het zwaar geschonden

Verlies van dinghy snel weer vergeten

beeld van Maria met een onthoofde Jezus in haar armen waarvan aan een de hand ontbreekt. Ik voel me net een kat in een vreemd pakhuis. Maar de mensen zijn vriendelijk en het ijs breekt al snel. Als we s'avonds op het terrasje van de dorpswinkel een glaasje zitten te drinken, zit ik wat te piekeren over dat beeld. Opnieuw zie ik de liefdevolle glans in de ogen van Mamai toen ze me het trots liet zien, zich kennelijk niets aantrekkend van de beschadigingen. 'Zeg Nel', zeg ik teruggekeerd uit mijn overpeinzing, 'hebben wij dat gips nog waarvan ik in Belem dat malletje heb gemaakt'. 'Volgens mij wel', antwoord ze onbegrijpend. 'Als ik daarmee nou eens probeer dat beeld te repareren'. We gaan meteen naar Cesario en vertellen van mijn plan. ' Mamai este munto catolica e gosto munto de Sanctos', luidt zijn reactie. Wat zoveel wil zeggen als, moeder is erg fijn katholiek en erg gesteld op het beeld. We moeten meteen mee om het haar te vertellen en er heerst opwinding in de kamer als Cesario het plan uitlegt. Meteen begint iedereen te zoeken en komen uit alle hoeken en gaten delen te voorschijn die ieder op zijn eigen manier had opgeborgen om als relekwie te dienen. Al snel ligt de tafel vol met scherven en ik pas ze één voor één. Er ontbreekt nog wel het een en ander, hier een hoekje daar een scherfje, twee vingertopjes en wat teentjes, die waarschijnlijk als gruis destijds zijn opgeveegd, maar al met al ziet het er hoopvol uit. Ik leg uit dat ik er wel in geloof en morgen aan het werk zal gaan.

KERK

'Kijk senhor, hier bouwen we onze nieuwe kerk'. Opnieuw ben ik met een van de mannen van de dorpsparochie meegelopen naar het modderige stukje grond nabij de school, dat steevast bij hoog water onderloopt. Druk gebarend wijst hij aan waar precies, en de paar hoog in de lucht stekende, ranke asaipalmen en enkele bananenbomen luisteren triest mee, voor hen betekent dat het einde. Het was weer zo'n wandelingetje dat steevast volgt als er aanloop is om te zien hoe het werk vordert aan de Senhora Auxiliadora (het beeld van Maria en Jezus). Het lijkt er waarlijk op dat nog voor ik klaar zal zijn, ze al zullen beginnen er een kerk omheen te bouwen en een naam hebben ze ook al, Igreja O Bom Samaritano, de kerk van de goede Samaritaan. Nieuwsgierig geworden, vraag ik of ik niet eens naar het bouwplan mag kijken. Verwonderd kijken ze me aan. 'Bouwplan senhor, dat is er niet, eerst nog wat sparen, maar dan'. Nu wil ik er toch het fijne van weten en ik besluit er die avond Cesario eens over aan te schieten. Omdat de padre hier gedeeld wordt met vele dorpen uit de omgeving, leidt hij meestal de zondagse mis, hij zal wel van het naadje en de kous weten. 'Zeg Cesario, hoe zit dat toch met de bouw van die nieuwe kerk en waarom heeft de Assembleia de Deus (Protestante gemeente) twee Casas de Oracao (kerken) en dienen jullie de mis op in het huis van Mamai'. 'Ach Vimmie', Wim is een moeilijke

Taartjes en hapjes aan eind van het avontuur

naam voor een Brasileiro, moeizaam, deels spontaan, deels eruitgetrokken, volgt nu het verhaal en begrijp ik er meer van. Die asaipalmen en bananenbomen hoeven zich werkelijk, tenzij er een leger goede Samaritanen langskomt, nergens over te bekommeren.

EEN DROOM

Die twee Casas de Oracao de assembleia de Deus zijn snel verklaard, niet alleen vormt de Protestante gemeente hier een flinke meerderheid, maar zitten juist die families erin die bij het delen juist een dikker stuk van de koek krijgen. De wat armere 40 families die samen de ruim driehonderd zielen tellende parochie vormen kunnen,als je het nuchter bekijkt, nooit een eigen kerk realiseren. Wat ben ik toch een verdraaid nuchtere Hollander om te gaan zitten cijferen over iets waar de mensen hier jaren blijdschap uit putten. Maar zeg nu zelf, als je in die ene wekelijkse collecte met z'n allen echt niet meer kunt offeren dan twee en een halve crusado die hier in Brazilië als je niet vlug telt, al voor je het totaal kent de helft in waarde is afgenomen, dan kom je niet ver. Zelfs als dit niet zo zou zijn en die Fl. 3,75 per week z'n waarde behield zou je nog meer dan 80 jaar moeten sparen om een kerkje in z'n meest eenvoudige opzet te realiseren. Ik voel me oneindig machteloos, hoewel ik het zou willen, zou ik bij God niet weten wat ik hier aan zou kunnen veranderen. Aan wat anders denken jongen, deze mensen zijn toch gelukkig. Maar het liefste zou ik gillend wegvluchten. Nog Mamai met haar 56 jaar, nog de 26 jaar oude Cesario, de 12 jarige Elcioni en het nog niet geboren kind van Maria Jose zullen, tenzij er een wonder gebeurt, de mis bijwonen in de Igreja O Bom Samaritano. Het is een droom, een droom die driehonderd katolieken hier delen, zoals ze lief en leed delen.

TERUG NAAR ZEE

Het slijt dat gevoel van onmacht. Net als de mensen hier leer ik het te accepteren. Het komt zelfs zover dat we in afwachting van het aankomen van onze oude dinghy, best wel een goeie tijd hebben tussen de mensen van dit kleine dorpje aan de rivier.De tijd lijkt te vliegen. Al weken zijn we in Vila Elesboa en we beginnen uit te kijken naar weer eens blauw water. De dinghy is ondertussen aangekomen. Ik heb verteld dat Nelly de 13de mei jarig is en in het geheim beginnen in het dorp de voorbereidingen. Wat een belevenis het lang zal ze leven nu eens in het Portugees te horen, de taart met gefeliciteerd Nelly, de hapjes en van hun armoede gekochte kadootjes. Echt onvergetelijk. 15 mei wordt een sombere dag. Allemaal zijn we onder de indruk van ons vertrek morgenvroeg. Maar er moet eens afscheid worden genomen. Veel tranen, waarop wijzelf geen uitzonderingen vormen. Warme omhelzingen, 'jullie komen toch wel terug?' We beloven het, hoewel, ach we zien wel. In elk geval verlicht het de smart van het moment. Terug op de *Asfaloth* komen er nog regelmatig kano's langszij met vruchten en andere geschenken voor onderweg. We proberen het wel, uitvaren voor het dorp ontwaakt, maar dan hadden we nog vroeger moeten opstaan. Het halve dorp is uitgelopen om ons uit te zwaaien. Nel trekt het anker er uit en we varen op Santana aan. Ze staan er nog als een flauwe bocht hen aan het gezicht onttrekt. Dan komen we langs Santana waar we een paar dagen geleden ook al heen voeren om de tanks te vullen en alcohol voor de kooker in te slaan. Het wordt een ontspannen dag waarin eigenlijk maar weinig gebeurt. Op de stuurautomaat volgen we de oever. Er drijft hier vrijwel niets in het water en we schieten lekker op. Na elf uur varen vinden we, tegenover Ilha Gaviana de Dentro een beschut plekje achter een droogvallende zandbank. En de volgende dag na zes uur varen weer een in de monding van een icarape op de zuidkust van Ilha do Curua. Net als bij onze aankomst, nu al weer maanden geleden, een schitterend plekje. En op nieuw een gestoorde nachtrust. Als bij Ponta Negre komt er een boom in onze ankerlijn en voor we er wat aan kunnen doen krijgt hij hulp van al maar meer, de rivier afkomende pollen groen. Het lijkt wel of we aan een eilandje afgemeerd liggen. Na zeker een uur klungelen, waarbij ik ditmaal niet droog blijf, is het varkentje gewassen en kunnen we weer naar bed. Om vijf uur, wat zijn we toch een vroege vogels, gaan we op weg en liggen even later in Canal do Norte. Voor het eerst sinds Belem onder vol tuig en zonder motor. De *Asfaloth* geniet zichtbaar en schiet door het water in de voor haar favoriete, halve wind. Wij zijn wat stil, ieder voor onszelf nemen we afscheid van ons avontuur in Amazonia. Het was onvergetelijk en vaak zullen we met weemoed terugdenken aan onze 1160 kilometer op de rivieren. Langzaam verkleurt het water van moddergeel tot groen en wordt uiteindelijk weer blauw. We zijn op zee....

"Als voetballer vrijer in Italië"

Ronald Koeman heeft geen spijt van keuze Barcelona

-door Edwin Winkels, Gelderlanderpers-

HET WAS IN het meest zonnige stukje van Spanje, voor de kust van Afrika, rond de nieuwjaarsviering van 1989. De familie Koeman 'overwinterde' op de Canarische Eilanden. Ronald en zijn vrouw Bartina genoten op Tenerife een week van de zon, van de terrasjes en spraken er over de toekomst.

Er moest een keus gemaakt worden tussen de zekerheid bij het Eindhovense PSV en een nieuwe uitdaging in het buitenland. En dan nog: welk buitenland? In Turijn (Juventus), Milaan, Madrid en Barcelona zagen ze de libero van het Nederlands elftal graag komen.Het werd de laatste van de vier metropolen, die met het meest mediterrane klimaat.

Ronald Koeman: Handtekeningen uitdelen en gefluister achter je rug dat heb je overal.'

Uiteindelijk leek de keus niet echt moeilijk. Koeman: 'Je kijkt niet alleen naar het geld en het voetbal, maar je houdt ook rekening met andere dingen. Het verschil tussen Italië en Spanje bijvoorbeeld. De jongens die bij Milan voetballen, die kunnen zich weinig op straat vertonen. In Spanje zijn de mensen toch net iets rustiger.

Verder zat in Barcelona Johan Cruijff, die me vooraf het nodige heeft kunnen vertellen. Want je weet wel iets van de steden en de clubs 20waartussen je kunt kiezen, maar toch ook niet alles.'

WESPENNEST

Bij het uitspreken van het ja-woord tegenover FC-Barcelona wist Koeman wel dat hij niet voor de gemakkelijkste club koos. Het imposante Nou Camp-stadion is in tijden van tegenslag een gevaarlijk wespennest.

'Nee, Barcelona is van oudsher niet een van de makkelijkste clubs. Er zijn voorbeelden genoeg van buitenlandse sterren die, ondanks hun kwaliteiten, hier niet tot hun volle recht zijn gekomen.

Vaak is dat een kwestie van aanpassing. Nederlanders en ook Denen zijn wat dat betreft misschien wat gemakkelijker. Of je problemen krijgt bij een nieuwe club of niet, dat begint toch vaak bij jezelf. Kijk naar al die Denen in Nederland, die spreken allemaal binnen een paar maanden goed Nederlands. Dat scheelt al een stuk.'

Nu geeft Koeman zelf toe dat hij op school niet de beste leerling was. Voetbal kwam al snel op de eerste plaats. Met broer Erwin bracht hij de vrije uren liever door op een grasveldje, met wat vrienden en een bal, dan boven met het onvermijdelijke huiswerk.

Het moet niet zijn meegevallen om in de maanden voor zijn vertrek naar Barcelona thuis in Eindhoven al wat Spaanse woorden te leren? 'We hebben in Nederland zo'n tweeëneenhalve maand les gehad. Kostte wel wat moeite, ja. Van die twee keer les per week plus eens een middagje studeren leer je nog geen Spaans praten.

Het is het grootste probleem geweest in mijn eerste maanden hier. Je komt nieuw bij een ploeg en doordat je de taal niet beheerst is aanpassing een stuk moeilijker. Niet alleen in het veld waar het tijd heeft gekost om elkaar te begrijpen, maar vooral ook erbuiten.

We waren voor de competitie wekenlang op pad, de groep had vaak groot plezier, maar dat alles gaat toch een beetje langs je heen. Als er aan tafel werd gelachen, begreep ik niet waar het over ging. En zelfs kon ik mijn ei ook niet kwijt. Wilde je ergens op reageren dan moest je eerst eens nadenken voordat je wat kon zeggen.'

Dat is nu iets anders, constateert Koeman. Eenmaal in het land zelf pak je de taal veel sneller op, al heeft-ie nog genoeg huiswerk te doen. Zijn rudimentaire Spaans is vooralsnog net genoeg om de hunkerende Spaanse verslaggevers te woord te staan, 'maar je woordenschat is nog altijd erg beperkt, komt altijd met dezelfde uitdrukkingen.'

Het dikke dozijn journalisten dat elke dag bij de training aanwezig is noteert Koemans kreten echter graag: 'Wij winnen, ik blij, ploeg blij, ploeg meer rustig'.

KRITIEK

De Nederlander op zijn beurt houdt goed bij wat die 'gesprekspartners' de volgende dag over hem weten te melden. 'In principe valt het wel mee', analyseert Koeman de beruchte invloed van de Spaanse sportpers.

'Je staat de journalisten elke dag even te woord, dat hoort erbij. En er hangt natuurlijk veel van af hoe we gevoetbald hebben. Zelf sta je 'smorgens ook anders op wanneer je de dag ervoor hebt verloren; iedereen heeft er de pest in en dan ben je ook meer vatbaar voor wat er in de kranten verschijnt. In zo'n situatie is het moeilijk de rust te bewaren.

En je kunt wel zeggen: ik lees het niet, maar je bent toch ook nieuwsgierig...Bovendien is voor mij het lezen van de kranten een goede manier om Spaans te leren.

Let wel: ik heb geen moeite met kritiek die terecht is. Ik weet zelf ook wel wanneer ik niet goed heb gevoetbald. Maar sommige dingen die geschreven zijn, zeker in het begin, waren gewoon niet eerlijk.

FRUSTRATIE

Die frustratie tekent een beetje de moeilijke beginperiode van Ronald Koeman in het hectische Barcelona. Zijn toch stevige lichaam ging gebukt onder een last van in totaal één miljard peseta's. Het publiek wilde voor dat bedrag vanaf de eerste dag vooral zijn vernietigende afstandsschoten zien. Maar Koeman voelde zich niet thuis op het aanvankelijk aan hem toegewezen drukbevolkte middenveld. Hij kwam pas op dreef toen hij na acht wedstrijden zijn vertrouwde stek van libero mocht innemen.

'Je wilt iets bereiken. Dan ga je er niet vanuit dat je begint met drie nederlagen in de eerste uitwedstrijden. Zo wordt het begin nog moeilijker, is het dubbel zo zwaar de mensen achter je te krijgen. Want het zijn toch al gauw de buitenlanders die de schuld krijgen. Aan één kant ook begrijpelijk: je wordt aangetrokken om de ploeg sterker te maken. Dan is het niet logisch dat het elftal juist minder draait dan het jaar ervoor toen je er nog niet bij was.

Nee, op zoeits kun je je niet voorbereiden. Je moet het gewoon meemaken.'

ERVARING

Eén voordeel had Ronald Koeman, zoals ook de Deen Michael Laudrup die met een jarenlange Italiaanse ervaring (Juventus) bij FC Barcelona binnenkwam: het duo gedroeg zich niet als de grote, buitenlandse vedetten. Beiden kenden het slechte voorbeeld van Diego Maradona en Bernd Schuster, die uiteindelijk in Barcelona werden uigespuwd, verguisd om hun kaspones waarmee ze de Catalaanse trots kwetsten.

Koeman: 'Dat is bewust mijn instelling geweest: me niet direct op de voorgrond dringen! Bij iedere overstap die ik van de ene club naar de andere heb gemaakt, heb ik eerst wekenlang geobserveerd, mijn ogen goed de kost gegeven. Ik ben niet die grote ster, ik ben één van de spelers in de selectie die een steentje wil bijdragen.'

Noem het ervaring. Hij heeft toch al heel wat meegemaakt, stelt Koeman als 26-jarige zoals altijd nuchter vast.

Drie jaar Ajax, drie jaar PSV, nu voor vier jaar getekend bij FC Barcelona. Verschillende werelden, andere gewoonten, karakters.

De voetballer zelf is er wijzer door geworden, maar is verder dezelfde gebleven. Al vanaf zijn vertrek uit het Noorden (hij is een geboren Groninger) naar Amsterdam met (toen) zijn vriendin en (nu) zijn vrouw Bartina- in verwachting van een 'Spaans' kind-aan zijn zij.

Bijna een jaar geleden had hij al een contact met de Spaanse topclub, 'maar ik stond er toen zelf nog niet honderd procent achter om weg te gaan'.

Dat kwam een jaar later. Europees kampioen met het Nederlands elftal, Europacup winnaar met PSV, voor de zoveelste keer landskampioen. De verzadiging kwam om de hoek kijken. 'Ik had het succes allemaal gehad, was aan een nieuwe uitdaging toe, in het buitenland.'

Ronald Koeman mist zijn oude ploeg overigens wel. 'Het afscheid is me zwaar gevallen. De sfeer bij PSV was perfect, we gingen daar als vrienden met elkaar om. Het voetbal hier in Spanje is harder, koeler, je beschouwt het meer als je werk, terwijl je in Nederland nog het gevoel hebt dat het een goedbetaalde hobby is.

"Bij PSV was het ook best gezellig..."

Bij PSV aten wij na de trainingen altijd samen. Zo schep je een goede sfeer. Hier is het na een training of wedstrijd snel weg wezen: de vrouwen staan de spelers in de tunnel al op te wachten. En je zit veel langer en vaker in trainingskampen. Zeker in het begin had ik daar moeite mee, door de taal. Je kon niet even lekker zitten praten bij de koffie.'

De gezelligheid zoekt-ie nu vooral thuis, bij het gezin, of af en toe bij Johan Cruijff.

Of het dan in Barcelona is tegengevallen? Koeman moet lang nadenken. 'Dat kan ik niet direkt zeggen. Daarvoor zitten er toch teveel mooie kanten aan het leven aan de Middellandse Zee. Echt, ik heb nog geen moment spijt gehad. Het wonen en leven bevalt me hier goed'.

Bartina en Ronald Koeman.

CONTACT

Het leven in een on-Spaans, rustige wijk van de stad, op een steenworp van het stadion, met de familie Cruijff als buren en een puur professioneel contact met de medespelers.

Rijst de vraag of Ronald Koeman wel de leukste kanten van het Spaanse leven kan leren kennen- de drukte op straat, de overvolle terrasjes en de heerlijke 'tapas', de hapjes die de 'patat-met', de zure haring en de paprika chips direct doen vergeten.

De familie Koeman eet op Spaanse tijden, al verschijnt op het bord meestal nog een Nederlands getint menu. 'Het Nederlander-zijn neem je toch met je mee. Natuurlijk neem je kleine Spaanse dingetjes automatisch over. Zo probeer je het eten van hier uit, maar ik vind het gewoon nog altijd prettig om gekookte aardappels op mijn bord te krijgen. Kijk, je hebt toch houvast aan dat soort dingen: ik heb me mijn hele leven goed gevoeld met dat weten. Waarom zou ik dat dan nu veranderen?'

En zo zal Ronald Koeman het wel vier jaar in Barcelona kunnen uithouden. Hopend op, in de eerste plaats, succes op het voetbalveld. En een onbezorgd leven buiten de lijnen.

"Rekening houden met de sportpers"

Eén ding weet hij wel zeker de Groninger in Barcelona: 'Als je eenmaal bent uitgevoetbald, kan het niet anders of je kijkt met grote tevredenheid terug op ervaringen als deze.'

ONDER DE LOUPE

Honderd jaar "Penny black"

door Victor Hafkamp

HET IS DIT jaar precies anderhalve eeuw geleden dat in Engeland de eerste postzegels op enveloppes geplakt werden. De zwarte zegels met het profiel van de toenmalige koningin Victoria gingen de historie in als 'penny black'. Geestelijke vader van de postzegel was sir Rowland Hill, de directeur-generaal van de Britse posterijen die ingrijpende voorstellen had gedaan voor een postreorganisatie.
Hij stelde onder meer voor de verzender van het poststuk voortaan de frankeerkosten te laten betalen i.p.v. de ontvanger, zoals tot dan gebruikelijk. En verder kwam hij met het 'penny post' systeem: elke brief naar iedere gewenste bestemming in het Verenigd Koninkrijk zou een uniform tarief hebben gebaseerd op: één penny.
Sir Rowland Hill — hij werd later in de adelstand verheven en zijn lijk werd bijgezet in de Westminster Abbey — wordt dus algemeen beschouwd als de uitvinder van de postzegel. Maar een boekhandelaar -uitgever uit Dundee in Schotland, James Chalmers, drukte al in 1834 opklapbare papiertjes die als kwitanties voor betaald porto op brieven konden worden gebruikt.
De eer de drukker van de eerste postzegels te zijn geweest, is hem evenwel nooit gegund. Hij stierf, ontgoocheld en verbitterd over zoveel miskenning.
Verscheidene landen zullen rond de zesde mei — de verjaardag van de postzegel — op zegels of series aandacht schenken aan het 150-jarige waarde — papiertje dat miljoenen verzamelaars over de hele wereld zoveel vreugde schenkt.

NOOIT OUDER

De 'penny black' beviel de Britse vorstin Victoria zo goed dat ze de posterijen in haar land beval dat portret tot haar laatste snik op de ontwerpen te handhaven. En zo kregen de Britten, te oordelen althans naar hun zegels, een vorstin die nooit ouder werd.
Een afbeelding van de 'penny black' komt onder meer voor op een zegel van 1.50 franc die het kleine vorstendom Liechtenstein — tussen Zwitserland en Oostenrijk — voor 5 maart op het programma heeft staan.
En een ander klein staatje in West-Europa, het prinsdom Monaco, geeft 15 maart een zegel van twee francs uit met 's werelds eerste postzegel. Maar de ontwerper heeft de geestelijke vader van de zegel, sir Rowland Hill, ernaast gezet.
In Engeland zelf wordt aan de 150ste verjaardag van de 'penny black' een grote internationale tentoonstelling gekoppeld: de Stamp World London '90 (van 3 tot 13 mei in het Alexandra Palace in Londen). De voorzijde van dat gebouw vinden we op een Britse zegel van 20 pence die 6 maart uitkomt als onderdeel van de Europaserie.
De 150ste verjaardag van de eerste opplakbare postzegel is voor de Britse post ook aanleiding geweest de permanente serie met het profiel van Elisabeth de Tweede te wijzigen. Sinds 10 januari moet de huidige vorstin haar plaats op de zegels delen met haar voorgangster die anderhalve eeuw geleden Rowland Hill toestemming gaf tot zijn opmerkelijke posthervorming. Van de nieuwe Victoria-Elisabeth- zegels kwamen vijf exemplaren in de verkoop: 15, 20, 20, 34 en 37 pence.

NEDERLAND

Tijdens aparte manifestaties in resp. Haarlem en Leiden werden 6 februari in Nederland twee nieuwe zegels ten doop gehouden. De zegel,

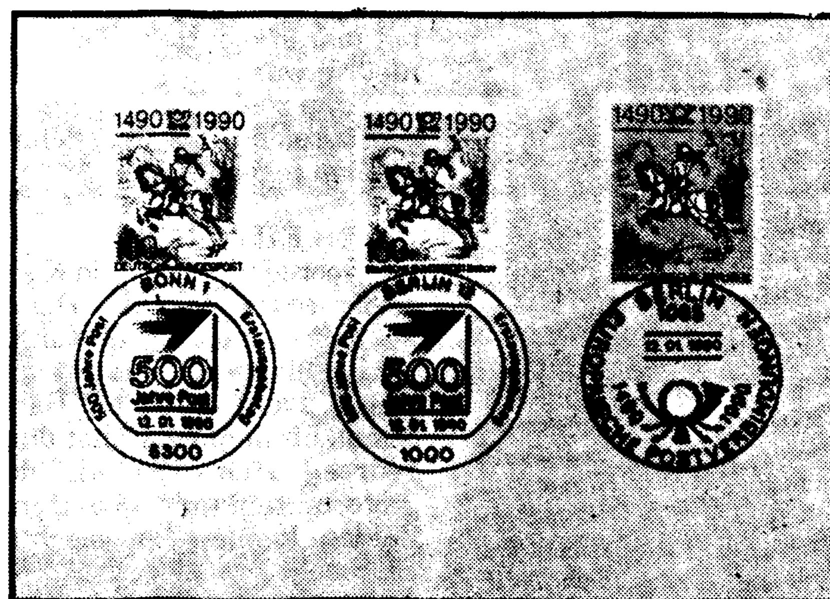
waaraan in het Teylersmuseum in Haarlem een speciale bijeenkomst werd gewijd, herdenkt de honderdste verjaardag van de Arbeidsinspectie in Nederland. De Arbeidsinspectie werd opgericht om er op toe te zien dat de voorschriften op het gebied van de arbeidswetgeving werden nageleefd.
Nu houdt de inspectie zich vooral bezig met beleidsvorming op het gebied van de arbeidsomstandigheden. Het — zoals gebruikelijk —

zeer symbolische thema van de postzegel van 75 cent heeft betrekking op de werkzaamheden van de Arbeidsinspectie in verleden, heden en toekomst. Hans Kentie uit Leusden is de ontwerper van de zegel die in een oplage van ruim 15 miljoen stuks in omloop kwam.
De tweede zegel is opgedragen aan een van de oudste universitaire botanische tuinen van Nederland, de in 1590 gestichte Hortus Botanicus te Leiden. De zegel werd officiëel gepresenteerd in het Leidse stadhuis, waar J.F. van Haeften van de Raad van Bestuur van de nu Koninklijke PTT een pleidooi hield voor het aanleggen van een thematische verzameling 'Plantentuinen op postzegels'. De jubileumzegel van 65 cent voor de Leidse Hortus is ontworpen door Joke Ziegelaar uit Leiden en toont een plattegrondtekening van de Hortus uit het jaar 1601 evenals de beroemde tulp 'Wapen van Leyden. Van deze kleurrijke zegel zijn ruim elf miljoen exemplaren gedrukt.

DDR

Het gewijzigde uitgifteprogramma van de Duitse Democratische Republiek houdt een paar leuke verrassingen in. Zo hebben de Oostduitse posterijen zich gevoegd bij de vier postdiensten (België, Oostenrijk, West-Duitsland en Berlijn) die met een zegel met gezamenlijk ontwerp de 500ste verjaardag van de eerste postdienst in Europa herdachten.
De gravure 'De kleine postruiter' van Albrecht Dürer is nu ook te zien op een zegel van 35 pfennig van de DDR. Van het oorspronkelijke programma van de DDR verdwenen —zoals te verwachten viel —een aantal uitgiften die met de communistische SED of haar historie te maken hebben: een serie 'verdienstelijke figuren van de Duitse arbeidersbeweging' die in januari zou uitkomen, die voor de twaalfde partijdag van de SED en voor het 13de parlement van de Freie Deutsche Jugend, de communistische jeugdbeweging die in mei zouden verschijnen. Heel opmerkelijk is de uitgifte van het nieuwe Oost-Duitsland van een zegel van 35 pfennig voor de zeventigste verjaardag van paus Johannes Paulus de Tweede. De zegel staat voor 15 mei op het programma.
Afgebeeld de drie Duitse uitgiften voor 500 jaar post met speciaal eerste dagstempel.

Bibliotheek De Lima

Vervolg van pag. 5

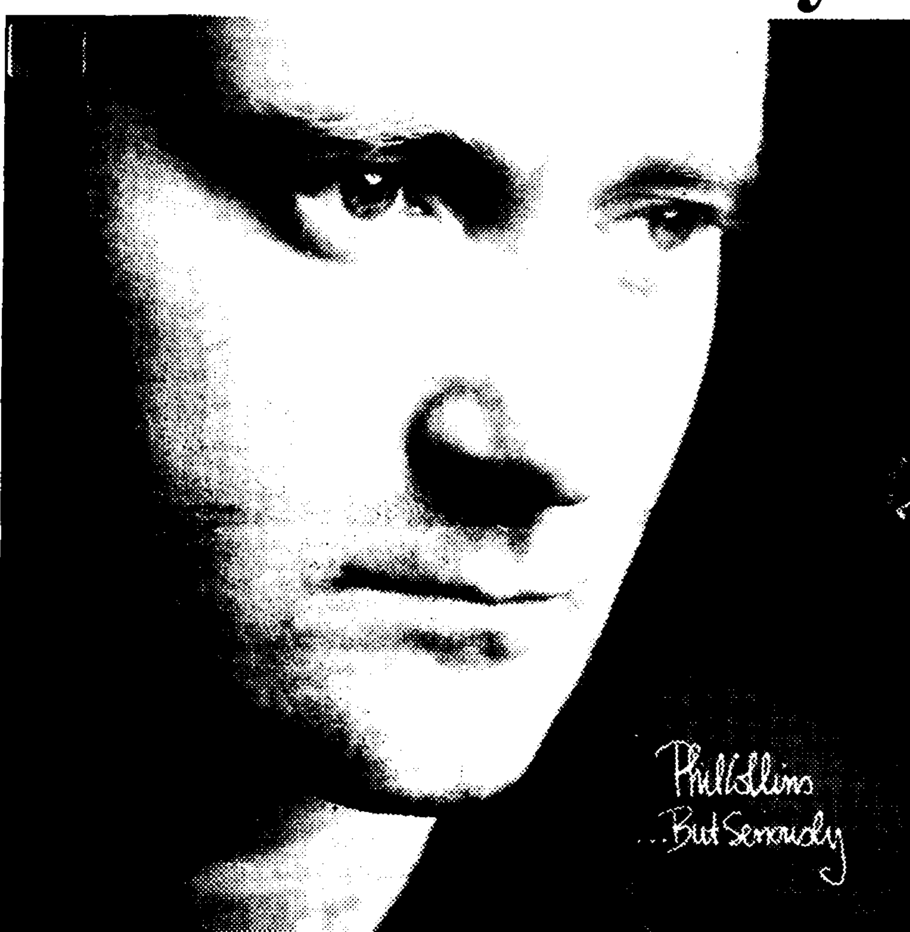
de boeken stamden. Daarvoor zijn de uitgaven te divers en is het aantal drukken vaak volstrekt niet na te gaan. En welke daarvan DeLima dan weer bezeten zou hebben en wanneer hij dat boek gekocht zou hebben is natuurlijk helemaal onmogelijk te achterhalen.
Vervaardigde hij zijn catalogus in één keer toen zijn boekenvoorraad compleet was of noteerde hij iedere nieuwe aankoop direct onder de vorige en kunnen we er een chronologie uit afleiden? Ik heb er geen aanleiding gevonden een van deze mogelijkheden te accepteren of te verwerpen.
Op grond van hetzelfde percentage van 45% is het me niet mogelijk zelfs maar jaartallen te noemen. Toch zijn er wel enkele tendenties te bespeuren: het lijkt dat DeLima weinig echt heel oude boeken bezeten heeft wat wegens het vochtige tropische klimaat ook niet verwonderlijk is; na 1820 wordt zijn aankoopbeleid geringer, maar hij wordt dan zelf ook langzamerhand een dagje ouder (DeLima is geboren in 1765); het lijkt heel goed mogelijk dat DeLima boeken bezat uit de gehele tweede helft van de achttiende en de eerste decennia van de negentiende eeuw; op grond van de levensjaren van de in de bibliotheek aanwezige auteurs zien we dat het lezen nog in een stevige traditie verankerd was en dat boeken niet zo snel verouderen en hun actualiteit verloren.
We kunnen voorzichtig stellen dat de gemiddelde ouderdom van DeLima's boeken bij zijn sterftedatum meer dan enkele decennia bedroeg. Hij bewaarde ze dan ook kennelijk zorgvuldig in een paar (afgesloten) kasten.
Van de andere kant zien we natuurlijk ook dat, als we uitgaan van een volwassen koper in de kracht van zijn leven, DeLima boeken aangeschaft zal hebben in de jaren na 1890; het is dan heel goed mogelijk dat hij toch overwegend actueel werk aanschafte. We weten het niet en het is ook niet onze grootste occupatie.

(Slot volgt)

NOOT - VOOR - NOOT

Phil Collins "....But Seriously"

TUSSEN TWEE Genesis-avonturen in verschijnt van haar uiterst succesvolle drummer en zanger Phil Collins een nieuwe elpee '... But Seriously'. Zijn tweede soloalbum oogst goede kritieken en het nummer 'Another Day in Paradise' scoort overal ter wereld zeer goed.
Na wat filmavonturen (hij speelde in 'Buster') en de deelname aan het laatste Genesis-album, neemt Phil Collins weer de draad op van zijn solo-carrière. 'Face Value' was zijn eerste, zeer geslaagde project. Ook op dit album valt het op dat Collins zonder zijn Genesis-partners beter tot zijn recht komt. Op '... But Seriously' lijken de tempo-nummers zo geplukt te zijn van een elpee van Genesis. Helaas zijn dit meestal niet zijn meest geslaagde producten. Collins vaart hier blind op zijn routine en de voorspelbaarheid van deze nummers is veel te groot.

PERSOONLIJK

Zijn nummers zijn vaak persoonlijk getint. Phil's eerste soloplaat 'Face Value' was nogal persoonlijk en bevatte het nummer 'If Leaving Me Is Easy', dat over zijn scheiding met zijn eerste vrouw ging. Die was daar erg boos over, omdat ze vond dat Phil maar één kant van de zaak belichtte. Ook op '... But Seriously' hangt hij zijn familiewas in het openbaar. Het nummer 'Father To Sun' is speciaal geschreven voor zijn zoon Simon uit zijn eerste huwelijk. 'Remember what I said, I'll always be with you, don't forget, just look over your shoulder, I'll be there'. (Onthoud wat ik gezegd heb, ik zal altijd bij je zijn, vergeet dat niet, je hoeft alleen maar over je schouder te kijken, ik zal er zijn). Het verwoorden van een soort schuldgevoel in een vaderlijk advies. Phil noemde zijn nieuwste elpee dan ook een levensgids voor zijn kinderen. Ook op dit album verschijnen weer bekende popmuzikanten. Wat te denken van David Crosby. Een popgigant uit de Flower Powertijd van eind jaren zestig en begin jaren zeventig. Samen met Stephen Stills. Graham Nash en Neil Young vormde David Crosby een unieke popcombinatie, die baanbrekend werk afleverde. Zo waren zij op het legendarische Woodstock-festival een topattractie. Toen Crosby's muzikale loopbaan 'over the hill' leek te zijn, greep hij naar de drugs. Enige tijd geleden werd hij veroordeeld voor het bezit van verdovende middelen. Phil Collins rukt Crosby uit deze ellendige vergetelheid en laat de zanger/gitarist meewerken aan zijn nieuwste album. Collins schiet hiermee midden in de roos, omdat het vokale talent van Crosby de sfeer in het nummer 'Another Day in Paradise' prachtig weet te versterken.

COMMERCIE

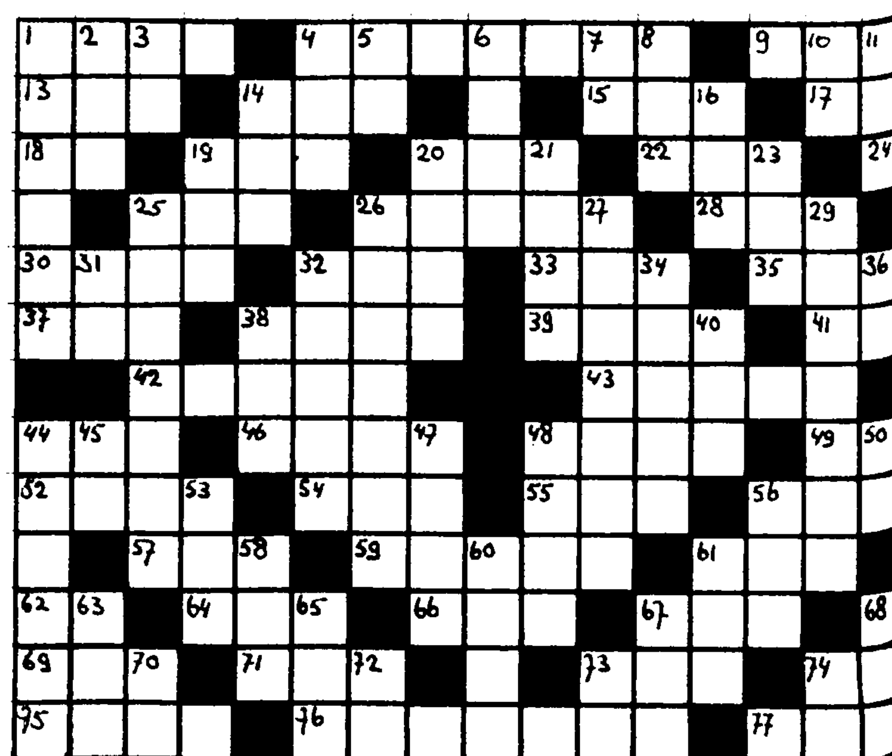
Dat Phil Collins niet vies is van commercie blijkt uit de deelname van Stephen Bishop aan het nummer 'Do you remember?' Stephen Bishop werd eens de opvolger van Paul Simon genoemd. Groot succes bleef echter uit en Collins wil deze zanger kennelijk weer onder de aandacht brengen van het grote publiek.
Wat een toeval dat de producent van de laatste elpee van Bishop, die in The States een grote flop bleek te zijn, Phil Collins heet.
Voor het nummer 'I Wish It Would Rain Down', Collins' nieuwste hit, wilde hij graag de medewerking van zijn eigen popidolen, Eric Clapton en Prince. Na eerdere toezeggingen haakte Prince echter af, hij hield zich op dat moment bezig met verschillende andere projecten. In dit nummer neemt hij op een fijnzinnige wijze afstand van zijn eerste vrouw.
'You knew I never meant to see you again, and I only passed by as a friend, all this time I stayed out of sight, I started wondering why?' (Je weet het was nooit mijn bedoeling je weer te ontmoeten, en ik kwam alleen maar langs als een vriend, al die tijd bleef ik uit je buurt, ik begon me af te vragen waarom?) Door de snerpende gitaarklanken van Eric Clapton groeit dit nummer tot één van de beste nummers van dit album.

WERELDFORMAAT

De drummer Phil Collins, die toevallig zanger werd van Genesis, levert met het album '... But Seriously' een popprestatie van wereldformaat. In 1991 verschijnt er weer een elpee van Genesis gevolgd door een wereldtoernee. Een aardig uitstapje, maar we zullen verlangend uitkijken van Phil's derde solo-album. Deze megaster bewijst het alleen veel beter af te kunnen en zonder moeite zich als succesvol popmuzikant te kunnen handhaven in de jaren negentig. '... But Seriously' is een absolute aanrader.

R.F.M.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. Rivier in Nederland; 4. Edelman; 9. Knol; 13. Getal; 14. Kompleet; 15. Plezier; 17. Groente; 18. Decimeter; 19. Waterkering; 20. Briefomslag; 22. Haarbegroeiing; 24. Voorzetsel; 25. Woonboot; 26. Bloedgever; 28. Toiletgerei; 30. Afkerig; 32. Amerikaanse schrijver; 33. Vreemde munt; 35. Verhaal; 37. Europeaan; 38. Hechtmiddel; 39. Groep; 41. Vochtdoorlatend; 42. Heiligenschilderij; 43. Rivier in Somalia; 44. Pijn; 45. Hoogtemerk; 48. Steenkoolprodukt; 49. Jongensnaam; 52. Keukengerei; 54. Ontkenning; 55. Koraalbank; 56. Stad in Italië; 57. Kraan; 59. Land in Azië; 61. Projectieplaat; 62. Voormiddag; 64. Plomp; 66. Griekse godin; 67. Spelonk; 68. Bijwoord; 69. Getal; 71. Beker; 73. Belemmering; 74. Vragend voornaamwoord; 75. Prettig; 76. Deel van de week; 77. Herkauwer.

VERTIKAAL: 1. Alleenstaand persoon; 2. Bergweide; 3. Voltooid; 4. Masker; 5. Bijwoord; 6. Hard gebakken stukje spek; 7. Oude maat; 8. Noodsignaal; 10. Verbrandingsresten; 11. Sprookjesfiguur; 12. Plotselinge schrik; 14. Beroep; 16. Kleine hoeveelheid; 19. Titel; 20. Indruksel; 21. Briefwisseling; 23. Ooghotte; 25. Kunstenaar; 26. Leegloper; 27. Wijfjesdier; 29. Ziekte; 31. Spil; 32. Sierplant; 34. Argeloos; 36. Persoonlijk voornaamwoord; 38. Oneffenheid; 40. Rivier in Oostenrijk; 44. Misnoegdheid; 45. En anderen; 47. Rivier in België; 48. Haarvlecht; 50. Rund; 51. Toneeldans; 53. Onwrikbaar; 56. Medicijn; 58. Surinaams gerecht; 60. Peulvrucht; 61. Onwijs; 63. Honingdrank; 65. Tekengerei; 67. Haag; 68. Aanmatigende houding; 70. Bijwoord; 72. Havenkant; 73. Deel van de mast; 74. Persoonlijk voornaamwoord.

WINNAAR VORIGE WEEK

Uit het grote aantal inzendingen van deze Amigoe kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

C. Duin
S b.n. Doormanweg 37
Curaçao

De winnaar kan zijn prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden:
KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Linkels

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Klank; 5. Gruis; 9. Model; 13. Rij; 14. Allee; 16. Kneus; 18. Se; 19. Uit; 20. Uil; 21. Ee; 23. Stoom; 25. Sisal; 27. Me; 28. Krats; 30. Bekaf; 32. Toren; 34. Vlo; 35. Eng; 36. Gul; 37. Beemd; 39. Brood; 41. Polis; 43. RN; 44. Paar; 46. Epos; 48. Ga; 49. Lauw; 50. Krat; 51. En; 53. Bali; 55. Eden; 57. Be.; 58. Fagot; 60. Delen; 63. Nader; 65. Poe; 66. Rog; 67. Tas; 68. Apart; 70. Rekel; 72. Bakje; 74. Pa; 75. Trien; 77. Lamel; 79. Ei; 80. End; 81. Aal; 82. Re; 84. Meier; 86. Groen; 88. De; 89. Texas; 90. Radijs; 91. Graal.

VERTIKAAL: 1. Kreek; 2. Lij; 3. Na; 4. Kluts; 5. Getob; 6. Re; 7. Ik; 8. Snuif; 9. Mulat; 10. Os; 11. Es; 12. Legen; 15. Lio; 17. Eis; 22. Erven; 23. Stomp; 24. Meer; 25. Sago; 26. Logos; 27. Melig; 29. Ale; 31. Knop; 33. Rul; 37. Brief; 38. Dalat; 39. Bruid; 40. Deren; 41. Poten; 42. Sater; 45. Aal; 47. Pad; 52. Nappa; 53. Boert; 54. Klok; 56. Natal; 57. Besje; 59. Goa; 61. Eren; 62. Egel; 64. Dak; 68. Apart; 69. Trees; 70. Reder; 71. Laars; 72. Beleg; 73. Eikel; 76. INI; 78. Mao; 83. Ee; 84. Ma; 85. Ra; 86. Gij; 87. Nr.; 88. D.A.